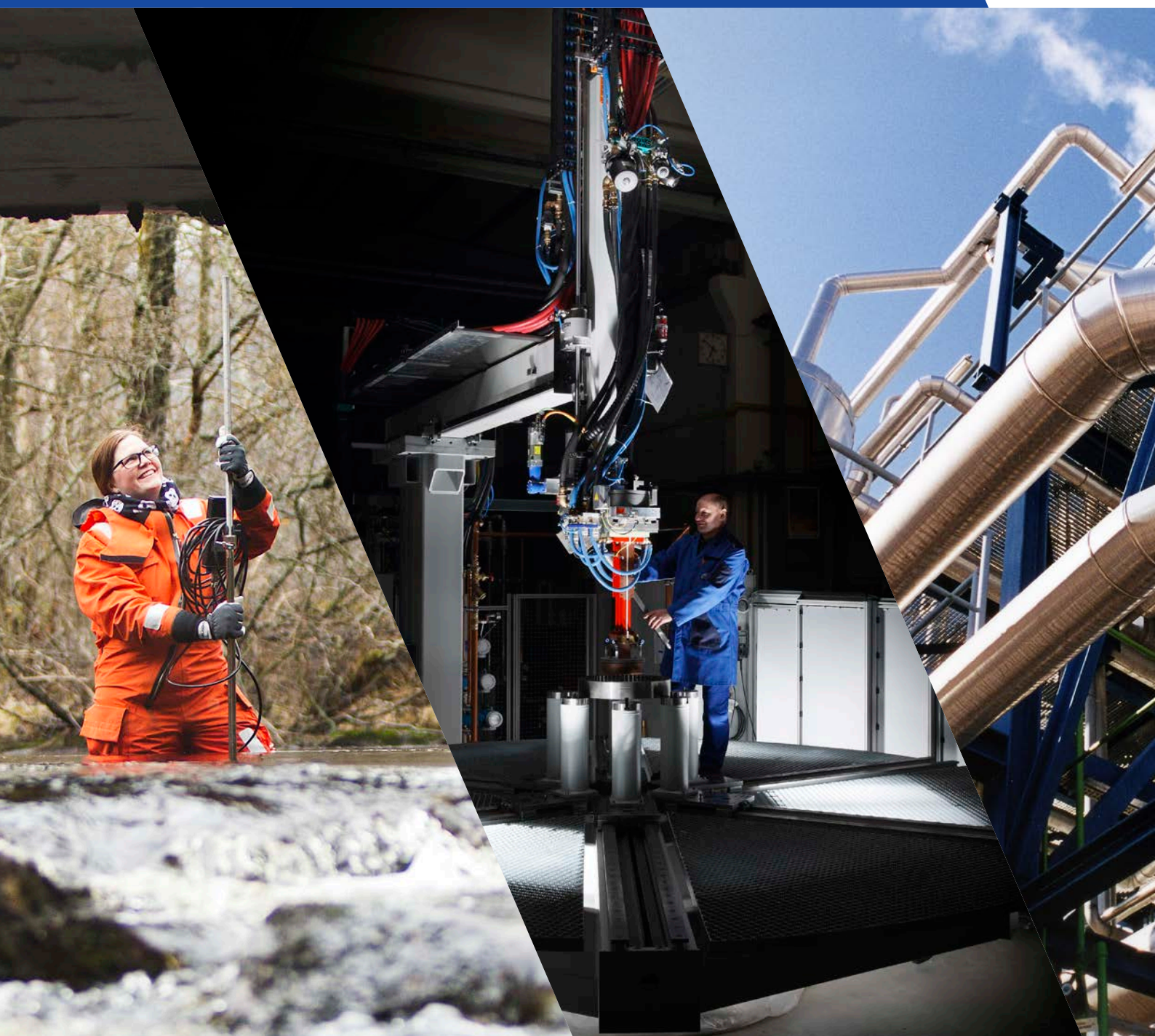

Årsrapport 2018

ARENDAIS FOSSEKOMPANI

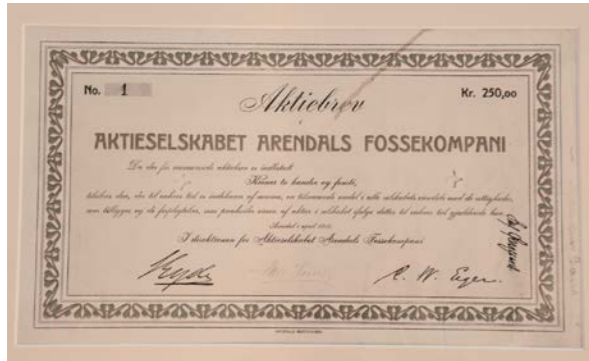
Arendals Fossekompani (AFK) er et industrielt investeringselskap som eier energi- og teknologirelaterte selskaper med et internasjonalt nedslagsfelt.

AFK er i dag majoritetseier i selskaper med mer enn 2200 ansatte i 27 land. AFK har stolte tradisjoner innen kraftproduksjon, og eier og drifter to vannkraftverk.

AFK ble etablert i 1896 og har vært notert på Oslo Børs siden 1913. Selskapet har hovedkontor i Arendal.

Fra vannkraftpionér til industrielt investeringselskap	4	NOTE 7	Annen driftskostnad	57
Arendals Fossekompani	6	NOTE 8	Netto finansinntekter	57
Verdiskaping gjennom langsiktig, aktivt eierskap	8	NOTE 9	Skattekostnad	58
Styre og ledelse	10	NOTE 10	Egenkapital	61
Styrets årsberetning	11	NOTE 11	Konsernselskaper og tilknyttede selskaper	61
AFK Morselskap	14	NOTE 12	Andre investeringer	64
EFD Induction	16	NOTE 13	Lagerbeholdninger	64
Cogen	18	NOTE 14	Kundefordringer og andre fordringer	64
NSSLGlobal	20	NOTE 15	Kontanter og kontantekvivalenter	64
Scanmatic	24	NOTE 16	Finansiell risikostyring finansielle instrumente	65
Tekna	26	NOTE 17	Rentebærende lån og kreditter	70
Markedskraft	28	NOTE 18	Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser	71
Wattsight	30	NOTE 19	Operasjonelle leieavtaler	71
Eiendom	32	NOTE 20	Hendelser etter balansedagen	71
Årsrapport 1918	34	NOTE 21	Regnskapsestimater og vurderinger	71
Resultatoppstilling og noter	36	NOTE 22	Resultat pr. aksje	72
		NOTE 23	De største aksjonærer	72
Regnskapsprinsipper	38	NOTE 24	Nærstående parter	73
NOTE 1	Segmentrapportering	NOTE 25	Endring i lån og kreditter	74
NOTE 2	Annen driftsinntekt	NOTE 26	Avviklet virksomhet	74
NOTE 3	Overtagelse av datterselskap	NOTE 27	Implementering av IFRS 16	75
NOTE 4	Lønn og andre ytelser til ansatte		Erklæring fra styrets medlemmer og daglig leder	76
NOTE 5	Eiendom, anlegg og utstyr		Revisjonsberetning	77
NOTE 6	Immaterielle eiendeler		Eierstyring og selskapsledelse i Arendals Fossekompani	82

Fra vannkraftpionér til industrielt investeringselskap

1896 \

Etablering

Arendals Fossekompani ble stiftet 30. januar 1896. Selskapets opprinnelige formål var nyttiggjøre vannkraften i Arendalsvassdraget, og selskapet kjøpte flere vannfall, herunder Bøylefossen i Froland og Flatenfossen på grensen mellom Froland og Åmli.

1960-tallet \

Finansiell investor

Arendals Fossekompani fikk etter hvert finansiell kapasitet til å foreta investeringer i annen type virksomhet enn kraft. På slutten av 1960-tallet ble selskapets formålsparagraf endret og selskapet bygget opp en portefølje av finansielle investeringer i børsnoterte og ikke-noterte selskaper.

1913 \

Kraft- og industribygging

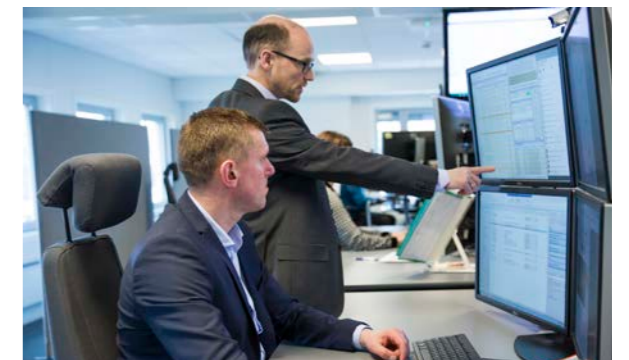
I 1911 startet byggingen av Bøylefoss kraftstasjon, parallelt med bygging av ny industri i Eydehavn. Den første elektriske kraften ble levert fra Bøylefoss til Eydehavn sommeren 1913. Samme år ble Arendals Fossekompani notert på Oslo Børs.

1990-tallet \

Mer kraft

Dereguleringen av det norske strømmarkedet bød på nye markedsmuligheter. Arendals Fossekompani tok en aktiv rolle og etablerte Markedskraft AS, et datterselskap som er en uavhengig tilbyder av tjenester i det nordiske og europeiske engrosmarkedet for elektrisitet.

1927 \

Videre kraftutbygging

Behov for mer kraft til industrien fører til utbygging av kraftverket i Flatenfossen i 1927. Det opprinnelige anlegget var i drift til det ble erstattet i 2009.

2000-tallet \

Et internasjonalt investeringselskap

På 2000-tallet startet det som ble en transformasjon – fra et lokalt vannkraftselskap til et internasjonalt investeringselskap. En serie suksessrike oppkjøp av norske og internasjonale bedrifter fra 2004 har gjort Arendals Fossekompani til hva selskapet er i dag. Omsetningen har økt fra rundt MNOK 250 i 2004 til i underkant av MNOK 5.000 i 2018, hvorav vannkraft i dag utgjør rundt 4 prosent av omsetningen.

Arendals Fossekompani (AFK) er et industrielt investerings-selskap som består av 10 hoved-investeringer, samt finansielle investeringer. Totalt sysselsetter disse virksomhetene i overkant av 2.200 ansatte.

AFK OPERERER i flere ulike bransjer og er gjennom datterselskapene representert i 27 land. Morselskapets egen virksomhet fokuserer på kraftproduksjon, oppfølging av datterselskapene gjennom langsiktig og aktivt eierskap, forretningsutvikling og finansielle investeringer.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsv. periode foregående år) Arendals Fossekompani fikk i 2018 et ordinært resultat etter skatt på MNOK 141, hvorav AFK-aksjonærenes andel av resultatet utgjorde MNOK 112. Den 9. mai delte AFK ut selskapets aksjer i Kongsberg Gruppen ASA som tingsutbytte til selskapets aksjonærer til en samlet verdi på MNOK 1.905, tilsvarende en verdi på NOK 870,- pr. aksje.

For videreført virksomhet, men for minoritetsinteresser, endte ordinært resultat etter skatt på MNOK 141 (99). Resultat før skatt endte på MNOK 276 (186). Driftsresultat ble MNOK 261 (265). Medregnet omregningsdifferanser, verdiendringer av finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, minoritetsinteresser, samt andre poster i utvidet resultat, ble totalresultat for videreført virksomhet MNOK 762 (372).

AFKs finansielle kapasitet er solid, og AFK er pr. utgangen av 2018 i en tilnærmet netto gjeldfri posisjon.

Bokført egenkapital er pr. 31.12.2018 MNOK 3.172.

AFK har lagt bak seg et år med god vekst i både omsetning og driftsresultat for videreført virksomhet. Driftsinntektene er 11% høyere enn foregående år, der spesielt EFD Induction, Cogen Energia, Scanmatic og morselskapets kraftproduserende enhet, bidrar til periodens positive topplinjeutvikling.

Høye kraftpriser har medført gode resultater for morselskapets kraftproduserende enhet i 2018. På den andre siden er konsernresultatet negativt påvirket av avsetninger i Powel, nedskrivning av balanseførte verdier i Arendal lufthavn Gullknapp, samt at høye CO2-kostnader har hatt betydelig negativ påvirkning på Cogen Energias resultater. Det forventes at sistnevnte faktor vil bli delvis kompensert i fremtidige produksjonsbonuser som Cogen Energia mottar fra spanske myndigheter, men da det er stor usikkerhet knyttet til hvordan dette vil bli avregnet, har selskapet valgt en konservativ tilnærming til regnskapsføring av disse kostnadene.

AFK aksepterte 21. desember et bud fra Euronext N.V. på selskapets aksjepost i Oslo Børs VPS, tilsvarende NOK 145 pr. aksje. AFK har i 1.kvartal 2019 akseptert et økt bud tilsvarende NOK 158 pr. aksje. Transaksjonen er betin-

get av blant annet godkjenning fra relevante myndigheter.

AFK har i 2018 foretatt utkjøp av minoritetsaksjonærer i Markedskraft og Wattsight og dermed økt sin eierandel i selskapene fra 72% til 93% i Markedskraft og fra 72% til 91% i Wattsight.

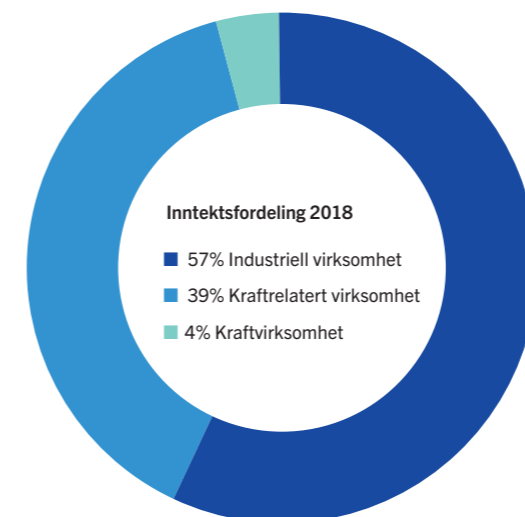
Morselskapets finansportefølje oppnådde en avkastning på 21% i 2018. Porteføljens totale verdi utgjorde pr. 31.12.2018 MNOK 1.021, hvorav urealiserte kursgevinster utgjorde MNOK 960.

Styret i Arendals Fossekompani ASA foreslår et ordinært utbytte for regnskapsåret 2018 på NOK 56 pr. aksje. Med forbehold om generalforsamlingens godkjenning, vil utbyttet bli utbetalt 9.mai 2019.

UTSIKTER 2019

For AFK samlet forventes omsetning og EBITDA-resultat (justert for IFRS 16-effekter) for 2019 å bli på nivå med 2018.

Hovedkontor: Arendal
Styreleder: Øyvind Brøymer
Daglig leder: Jarle Roth
arendalsfossekompani.no

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	4,906	4,427	4,014
EBITDA	501	488	448
EBITDA margin	10%	11%	11%
Resultat etter skatt	141	99	301
Resultat avviklet virksomhet	0	2,401	175
Andel årsresultat aksjonærer i Mor	112	2,414	384
Totalresultat	762	2,775	356
Kontantstrøm fra drift	250	402	293
NIBD	101	105	1,915
Egenkapital	3,172	4,386	3,181
Egenkapital andel	54%	51%	41%

Verdiskaping gjennom langsiktig, aktivt eierskap

VÅR VIKTIGSTE OPPGAVE er å skape varige verdier gjennom aktivt og langsiktig eierskap innen de områdene hvor selskapet har sine investeringer. Det omfatter våre åtte datterselskaper hvor AFK eier mellom 67 og 100 prosent, vannkraft, eiendomsprosjekter og finansforvaltning. Samlet har disse virksomhetene mer enn 2.200 ansatte i 27 land.

Innen vannkraft har Arendals Fossekompagni mer enn 100 års stolt historie. Våre kraftverk i Arendalsvassdraget bidrar hvert år med fornybar energi tilsvarende forbruket til 25.000 husstander.

For 2018 leverte Arendals Fossekompagni økte inntekter og høyere resultat enn året før. De samlede driftsinntektene økte med 11 prosent, til 4,9 milliarder kroner, med en EBITDA-margin på 10 prosent. Flere av selskapene bidro med høyere inntekter. I løpet av året er det gjort viktige grep som vil bidra til økt konkurransekraft fremover.

VARIGE VERDIER

Arendals Fossekompagnis visjon er å skape varige verdier gjennom vekst og utvikling av virksomheter som vi engasjerer oss i. Atferd og beslutninger skal preges av våre verdier: Samarbeidsorientert, langsiktig, handlekraftig og ansvarlig. Med røtter i lokal kraftproduksjon skal vi ta vare på våre tradisjoner, samtidig som vi evner å tenke nytt og vise omstillingsevne.

Vår portefølje av virksomheter er godt posisjonert for fremtiden. De fleste har et svært begrenset karbonavtrykk og tilbyr produkter og tjenester som har gode utviklingsmuligheter i en fremtid hvor bærekraft og digitale løsninger blir stadig viktigere.

Arendals Fossekompagni har en desentralisert styringsmodell, hvor ledelsen og styret i datterselskapene har stor frihet til å forme utviklingen i eget selskap. Konsernet er alltid representert i styrene i datterselskapene, og bidrar med kunnskap, genuin interesse for virksomhetene og et nettverk som styrker posisjonen til både konsernet og datterselskapene.

Gjennom utbytte og kursstigning har også 2018 blitt et godt år for aksjonærene der samlet avkastning er 30%. Utbytte ble gitt i form av utdeling av konsernets aksjer i Kongsberg Gruppen.

Eierstrukturen gjør AFK til en lite likvid aksje, men interessen for selskapet har økt som en følge av økt synlighet og en aksjonærvennlig tilnærming. Som en kuriositet kan nevnes at AFK er den nest eldste nåværende aksjen på Oslo Børs. Selskapet ble notert allerede i 1913 og kun Hydro har vært notert lenger.

Vi har gjennom 2018 utviklet en ny, moderne grafisk profil for å øke kjennskap til selskapet, både når det gjelder rekruttering og tilfang av aktuelle investeringsmuligheter.

Arendals Fossekompagni har i dag en sterk organisasjon og stor finansiell handlefrihet. Utsiktene for virksomhetene våre er stort sett gode, og vi ser mange muligheter til å styrke posisjonen innen utvalgte segmenter og markeder.

Jarle Roth
CEO

Styret

Øyvind A. Brøymer
Styrets leder

Morten Bergesen
Styrets nestleder

Rikke Reinemo

Heidi Marie Petersen

Arild Nysæther

Kristine Landmark

Didrik Vignæs

Ledelsen

Jarle Roth
CEO

Lars Peder Fensli
CFO

Torkil S. Mogstad
Executive Vice President

Morten Henriksen
Executive Vice President

Styrets årsberetning for 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år)

VIKTIGSTE UTVIKLINGSTREKK I 2018

Morselskapet driver kraftproduksjon og har en investeringsportefølje. Selskapet har forretningsadresse i Froland, mens konsernfunksjonene er lokalisert til Arendal.

Arendals Fossekompani (AFK) hadde driftsinntekter for året 2018 på MNOK 4.906 (4.427). Driftsresultatet ble MNOK 261 (265). Resultatet etter skatt ble MNOK 141 (2.500). Ordinært resultat for 2017 inkluderer avvirket virksomhet, herunder driftsresultat og transaksjonsgevinst for Glamox på totalt MNOK 2.401.

Ved utgangen av året 2018 har AFK en bokført egenkapital på MNOK 3.182 (4.386). Dette utgjør en egenkapitalandel på 54% mot 51% i 2017. Endringer i egenkapital målt mot 2017 skyldes primært utdeling av AFKs aksjer i Kongsberg Gruppen ASA som tingsutbytte i mai 2018.

For morselskapet ble sum driftsinntekter for året 2018 MNOK 195 (141). Driftsresultatet ble MNOK 115 (65). Resultatet etter skatt ble MNOK 51 (2.671). Endringer i resultat etter skatt målt mot 2017 skyldes primært motatte utbytter og gevinst ved salg av Glamox på totalt MNOK 2.534.

Morselskapets finansielle investeringer som her inkluderer kontantbeholdning, børsnoterte og unoterte investeringer, utgjorde pr. 31.12.2018 MNOK 1.306 (4.007).

VÅRE INVESTERINGER

Datterselskaper – året 2018 og utsikter 2019

- **EFD INDUCTION** leverer avanserte varmesystemer basert på induksjonsteknologi til verkstedindustri over hele verden. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 1.250 (1.158). Ordinært resultat etter skatt var MNOK 67 (54). EFD Induction forventer at omsetning og resultat for 2019 blir lavere enn i 2018.
- **NSSLGLOBAL** er rådgivende systemintegrator og tjenesteleverandør av mobile, satellittbaserte kommunikasjonsløsninger til offentlig og privat sektor. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 758 (774). Ordinært resultat etter skatt var MNOK 83 (77). NSSLGlobal forventer at omsetningen i 2019 blir noe høyere enn i 2018, mens resultatet forventes å bli noe svakere.
- **POWEL** utvikler og leverer forretningskritiske IT-løsninger og -tjenester. Powel fikk i 2018 en omsetning på MNOK 585 (591). Ordinært resultat etter skatt var MNOK -21 (-34). Negativt resultat skyldes blant annet avsetninger knyttet til restrukturering og usikkerhet i enkelte prosjektleveranser. For 2019 forventer Powel at

omsetning blir noe svakere enn i 2018, mens resultatet forventes å bli bedre.

- **SCANMATIC** leverer teknisk infrastruktur og instrumenterings- og kontrollsystemer. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 649 (574). Ordinært resultat etter skatt var MNOK 31 (30) i 2017. For 2019 forventer Scanmatic at omsetningen blir noe svakere enn i 2018, mens resultatet forventes å bli på nivå med 2018.
- **COGEN ENERGIA** drifter egne og tredjeparts kombinerte kraftvarmeverk. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 1.182 (938). Ordinært resultat etter skatt var MNOK 13 (47). For 2019 forventer Cogen at omsetning blir på nivå med 2018, mens resultatet forventes å bli noe svakere.
- **TEKNA** produserer utstyr for produksjon av sfæriske mikro- og nanopartikler basert på bruk av plasma frembrakt ved elektrisk induksjon. Selskapet har i tillegg et datterselskap som ved hjelp av slike maskiner produserer ulike metallpulver som blant annet benyttes i 3D-printing av deler til aerospace og medisinsk industri. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 144 (124). Ordinært resultat etter skatt var MNOK -41 (-32). Årets negative resultat er en naturlig konsekvens av at selskapet er i en oppbyggingsfase med høy investeringstakt. Tekna forventer at både omsetning og resultat for 2019 blir bedre enn for 2018.
- **MARKEDSKRAFT** tilbyr tjenester innenfor de fysiske, finansielle og grønne kraftmarkedene i Norden. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 70 (121). Ordinært resultat etter skatt var MNOK -6 (3). Endring i omsetning og resultat målt mot 2017 skyldes primært at selskapets analysevirksomhet ved utgangen av 2017 ble fisjonert ut i eget selskap, Wattsight AS. For 2019 forventer Markedskraft omsetning på nivå med 2018, mens resultatet forventes å bli bedre.
- **WATTSIGHT** er en ledende aktør innen fundamentaldata og markedsanalyser i det europeiske kraftmarkedet. Selskapet ble etablert i desember 2017. Virksomheten fikk i 2018 en omsetning på MNOK 66, mens resultat etter skatt var MNOK 8. For 2019 forventer Wattsight ytterligere vekst i omsetning, men noe lavere resultat, som følge av aktive satsinger på teknologisiden.

Styret presiserer at det normalt er betydelig usikkerhet knyttet til vurdering av fremtidige forhold.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet en korrekt beskrivelse av selskapets og konsernets stilling ved årsskiftet. Det knytter seg ingen vesentlige usikkerheter til årsregnskapet, og det er heller ingen andre ekstraordinære forhold som har påvirket regnskapet. Styret bekrefter at forutsetning om fortsatt drift er til stede.

STYRET

I ordinær generalforsamling i april 2018 ble Rikke Reinemo og Kristine Landmark valgt som nye styremedlemmer. Marianne Lie og Marianne Sigurdson Lyngvi gikk på samme tidspunkt ut av styret.

PERSONAL, LIKESTILLING, ARBEIDSMILJØ OG DET YTRE MILJØ

Ved årsskiftet var det 22 ansatte i morselskapet. Av disse var tre kvinner. Ansettelsesforholdene kjennetegnes av langsiktighet og stabilitet. Selskapet har som mål å bedre balansen mellom kjønnene. Styret består for tiden av tre kvinner og fire menn. Arbeidsmiljøet i AFK anses som godt. Morselskapet har et eget utvalg for behandling av spørsmål vedrørende helse, miljø og sikkerhet. Utvalget har representasjon fra ansatte og bedriftsledelse. Det er iverksatt en rekke mindre tiltak med sikte på sikkerhetsmessige og miljømessige forbedringer.

Sykefraværet i morselskapet har vært på 122 dager, hvilket tilsvarer 1,18% av total arbeidstid. Ikke-arbeidsrelatert langtidssykefravær for én ansatt utgjorde 66 dager. Uten dette var sykefraværet 0,54%. Det har i 2018 ikke vært ulykker eller personskader av betydning i morselskapet. Det har heller ikke vært materielle skader av større betydning.

- Sykefraværet i **efd INDUCTION** i 2018 var 2,19% (2,59%). Totalt var det 53 (15) fraværsdager på grunn av arbeidsrelaterte skader.
- Sykefraværet i **COGEN ENERGIA** for 2018 var 2,7% (3,9%). Totalt var det 3 (0) fraværsdager på grunn av arbeidsrelaterte skader.
- Totalt sykefravær i **POWEL** i 2018 utgjorde 2,5% (2,5%). Det har ikke vært rapportert noen arbeidsrelaterte skader i 2018.
- Sykefraværet i **NSSLGLOBAL** i 2018 var 2,6% (1,27%). Totalt var det 4 (0) fraværsdager på grunn av arbeidsrelaterte skader.
- Sykefravær for **SCANMATIC** i 2018 var 2,9% (2,7%). Det har ikke vært rapportert noen arbeidsrelaterte skader i 2018.
- Sykefraværet i **TEKNA** i 2018 var 2,2% (1,2%). Totalt var det 61 (1) fraværsdager på grunn av arbeidsrelaterte skader.
- Sykefraværet i Markedskraft i 2018 var 2,2% (2,8%). Det har ikke vært rapportert noen arbeidsrelaterte skader i 2018.
- Sykefraværet i **WATT SIGHT** var 1,5% i 2018. Det har ikke vært rapportert noen arbeidsrelaterte skader i 2018.

Også AFKs datterselskaper har helse-, miljø- og sikkerhetsutvalg og andre samarbeidsorganer i henhold til nasjonal lovgivning.

Morselskapets drift påvirker bare i liten grad det ytre miljø negativt i form av utslipp til vann og luft. Derimot

bidrar selskapet miljømessig positivt gjennom fornybar vannkraftproduksjon.

Også driften ved AFKs øvrige virksomheter innebærer liten fare for forurensning av det ytre miljø. I den grad en slik risiko eksisterer, er det gjennomført tiltak i tråd med nasjonale lover og retningslinjer for å hindre eventuelle negative miljøvirkninger.

ARBEID MED Å FREMME FORMÅLET MED DISKRIMINERINGS- OG TILGJENGELIGHETSLOVEN

AFK legger vekt på å fremme likestilling på alle områder og arbeider for å hindre diskriminering på grunn av etnisk opprinnelse, religion eller nedsatt funksjonsevne.

FORSKNING OG UTVIKLING

Aktiverte og kostnadsførte forsknings- og utviklingskostnader i AFKs virksomheter utgjorde i 2018 totalt MNOK 209 (172).

ETIKK OG SAMFUNNSANSVAR

AFK har utarbeidet en separat rapport i henhold til Regnskapslovens §3.3 vedrørende samfunnsansvar (CSR). Rapporten finnes på selskapets hjemmeside på internett.

I «Redegjørelse om samfunnsansvar» blir AFKs arbeid og retningslinjer på områdene menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon utdypet. Redegjørelsen blir gitt for hvert enkelt underkonsern.

AFK skal ha en høy etisk standard, og kommunikasjonen med omgivelsene skal være åpen, tydelig og ærlig. Selskapet har et ansvar for trygge og gode arbeidsplasser i de lokalmiljøene hvor vi er tilstede. AFK søker å skape verdier for samfunnet, kunder, ansatte og eiere. Morselskapet har gjennom mange år basert sin virksomhet på utnyttelse av en lokal naturressurs og ønsker derfor spesielt å bidra til verdiskapning og samfunnsmessig utvikling i Arendalsdistriktet. Tilsvarende gjelder våre datterselskaper i sine lokalmiljøer. Selskapet støtter blant annet Arendalsuka og jazz- og bluesfestivalen Canal Street, i tillegg til diverse tiltak for barn og unge innen idrett og kultur.

IFRS

Arendals Fossekompagni har for morselskap og konsern utarbeidet regnskaper i henhold til prinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkjent av EU.

AKSJONÆRFORHOLD

I løpet av året ble det omsatt 30.088 (22.847) aksjer tilsvarende 1,2% av totalt antall utestående aksjer. Selskapet eide pr 31.12.18 selv 50.852 aksjer, tilsvarende 2,3% av totalt antall utestående aksjer.

Styret vil foreslå at generalforsamlingen fornyer styrets fullmakt til kjøp av egne aksjer, innenfor en totalramme på 10% og innenfor et prisintervall på NOK 100 - NOK 5.000.

Aksjekursen var ved årets begynnelse kr 3.100, mot kr 3.160 ved årets slutt. Verdiøkningen for året 2018 inkludert utdeling av tingsutbytte tilsvarende kr 870,- utgjorde 30% (23%).

FINANSIELL STILLING

Morselskapets og konsernets finansielle stilling er god.

Styret antar at det foreligger et godt grunnlag for vekst i morselskapets og konsernets verdier.

RISIKO OG USIKKERHETSFAKTORER

Konsernet er eksponert for valutarisiko, kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko fra drift og bruk av finansielle instrumenter. Disse forhold er nærmere beskrevet i note 16 til regnskapet.

DISPONERING AV ÅRSRESULTAT

Det regnskapsmessige overskudd i Arendals Fossekompagni ASA utgjorde NOK 50.779.043. Styret foreslår at overskuddet disponeres på følgende måte:

Utbytte kr 56,- pr. aksje	NOK	122.581.648
Fra annen egenkapital	NOK	-71.802.605
Sum disponert	NOK	50.779.043

Froland, 26. mars 2019

Øyvind Brøyner
Styrets leder

Morten Bergesen
Styrets nestleder

Didrik Vigsnes

Arild Nysæther

Kristine Landmark

Heidi Marie Petersen

Rikke T. Reinemo

Jarle Roth
Konsernsjef

AFK Morselskap – utøvelse av aktivt eierskap, kraftproduksjon og finansiell forvaltning.

Hovedkontor: Arendal
Styreleder: Øyvin Brøymer
Daglig leder: Jarle Roth
arendalsfossekompani.no

VIRKSOMHETEN I MORSELSKAPET består av kraftproduksjon i Arendalsvassdraget, oppfølging av datterselskapene gjennom langsiktig og aktivt eierskap, forretningsutvikling og finansielle investeringer.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år) Morselskapet hadde i 2018 en omsetning på MNOK 195 (141). EBITDA for morselskapet ble MNOK 123 (71). Ordinært resultat etter skatt var MNOK 51 (2.671). Resultatet i 2018 er negativt påvirket av nedskrivning av selskapets aksjepost i Arendal lufthavn Gullknapp på MNOK 67. Hovedårsak til endringer i resultat etter skatt sammenlignet med tilsvarende periode foregående år, skyldes gevinst ved salg av selskapets aksjepost i Glamox.

Utbytte fra datterselskaper og tilknyttede selskaper bidro med MNOK 34 (372). I tillegg mottok virksomheten utbytte fra de finansielle investeringene på MNOK 45 (59). Morselskapet registrerte i 2018 en kursgevinst på lån i fremmed valuta på MNOK 23 (-62). Alle inntekter tilhørende finansporteføljen er bokført under finansinntekter.

KRAFTPRODUKSJON

Morselskapet driver kraftproduksjon på to lokasjoner i Arendalsvassdraget. Kraftverkene Bøylefoss og Flatenfoss produserer årlig omkring 500 GWh fornybar energi, tilsvarende forbruket til 25.000 husstander. Grunnet lovpålagte utbedringer av kraftstasjonene med tilhørende damanlegg, planlegges oppgraderinger i de kommende årene på begge anlegg. Ombygging av dammer vil starte når detaljerte krav er avklart med NVE.

Brutto kraftproduksjon i 2018 ble 488

GWh (515 GWh). Samlet netto inntekt fra salg av kraft ble MNOK 192 (137), hvorav salg av spotkraft utgjorde MNOK 190 (132). Midlere kraftpris i spotmarkedet (ref. Arendal) endte for 2018 på 41,5 øre/kWh (26,9), mens selskapet har oppnådd en gjennomsnittlig kraftpris på 40,7 øre/kWh (26,9).

Det er gjennomført normale vedlikeholdsarbeider på kraftanleggene. Utgiftsførte kostnader i forbindelse med vedlikeholdsarbeider utgjorde i 2018 totalt MNOK 7 (6). Driften av anleggene har gått uten vesentlige uhell eller skader. Etter langvarig tørke sommeren 2018 gav NVE tillatelse til å operere med redusert minstevannføring i nedre del av Arendalsvassdraget. Dette medførte en lavere kraftproduksjon enn normalt i sommerhalvåret.

FINANSPORTEFØLJE

Morselskapet forvalter en investeringsportefølje bestående av et begrenset antall finansielle verdipapirer. Pr. 31.12 utgjorde aksjporteføljens verdi MNOK 1.021 hvorav urealisert kursgevinst utgjorde MNOK 960. Porteføljen består av investeringer i Victoria Eiendom, Eiendomsspar og Oslo Børs VPS. Aksjer i Kongsberg Gruppen til en samlet verdi på MNOK 1.905 ble delt ut som tingsutbytte til selskapets aksjonærer 9. mai 2018.

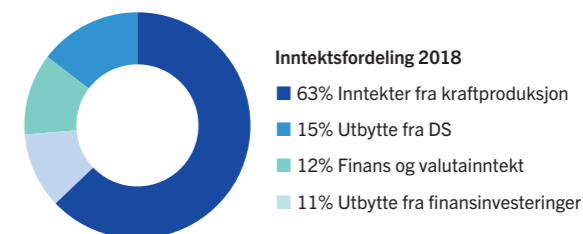
AFK aksepterte 21. desember et bud fra Euronext N.V. på selskapets aksjepost i Oslo Børs VPS tilsvarende NOK 145,- pr. aksje. AFK har i 1.kvartal 2019 akseptert et økt bud tilsvarende 158,- pr. aksje. Transaksjonen er betinget av blant annet godkjenning fra relevante myndigheter. Finansplasseringenes avkastning

for året endte på MNOK 209 (343). Dette representerer en avkastning på 21% (15%). Verdiendring Kongsberg Gruppen inneværende år frem til 9. mai var på MNOK 457. Denne verdiendringen inngår imidlertid ikke i denne avkastningsberegningen, men inngår i periodens totalresultat.

UTSIKTER 2019

Administrasjonen vil fortsette sitt fokus på å videreutvikle konsernets datterselskaper og på forvaltning av selskapets finansielle investeringer. For kraftvirksomheten forventes omsetning og resultat i 2019 å bli noe svakere enn i 2018.

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	195	141	113
EBITDA	123	71	45
EBITDA margin	63%	50%	40%
Resultat etter skatt	51	2,671	328
Kontantstrøm fra drift	55	77	21
NIBD	-86	-129	1,662
Egenkapital	2.964	4.198	2.363
Egenkapitalandel	81%	67%	51%

EFD Induction er en av verdens største produsenter av utstyr for industriell induksjonsvarme.

Hovedkontor: Skien
Eierandel AFK: 97,8 %
Styreleder: Jarle Roth
Daglig leder: Bjørn Eldar Petersen
efd-induction.com

EFD INDUCTION DESIGNER, bygger, installerer og vedlikeholder et komplett utvalg av induksjonsvarmestyr. Selskapet har virksomhet i Amerika, Europa og Asia, og har utført mer enn 20.000 installasjoner knyttet til et bredt spekter av industrielle applikasjoner i over 80 land. Mange av verdens ledende produksjons- og servicevirksomheter nyter dermed godt av fordelene med induksjonsteknologi.

EFD Inductions induksjonsoppvarmingsløsninger kan benyttes profesjonelt i nesten alle industrielle applikasjoner som krever varme. Selskapets herdemaskiner er mye brukt i bilindustrien, men utstyr fra EFD Induction er ellers vanlig å finne i en rekke andre industrier, som for eksempel luftfart, olje og gass, skipsbygging, kraftproduksjon og elektrotekniske industrier.

Utstyr fra EFD Induction støttes av et globalt nettverk av fabrikker, verksteder og servicekontorer. I tillegg til produksjonsanlegg i Tyskland, Norge, Frankrike, Kina, India, Polen, Romania og USA, har selskapet også salgs- og servicevirksomheter i Østerrike, Brasil, Danmark, Finland, Italia, Japan, Malaysia, Mexico, Russland, Sør-Korea, Spania, Sverige, Thailand og Storbritannia.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år)
EFD Induction hadde i 2018 en omsetning på MNOK 1.250 (1.158). EBITDA utgjorde

MNOK 134 (113). Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK 67 (54).

Selskapet har i 2018 hatt en omsetningsvekst på 8% og et resultat etter skatt som er 24% høyere enn året før.

Inkludert i resultatet er en bokført gevinst på MNOK 17 knyttet til salg av tomter og bygg i Frankrike, India og Norge. Utviklingen har vært positiv i majoriteten av selskapets aktivitetsområder og på tvers av regioner. Arbeidet med forbedring og omstilling fortsetter som en kontinuerlig aktivitet.

Ordreinngangen i 2018 var betydelig sterkere enn i 2017 (+15%). Kvartalsvis kan det forekomme betydelige svingninger som påvirker omsetning og resultat i de kommende kvartaler. Sett over en noe lengre tidshorisont vil disse svingningene utjevnes.

EFD Induction gjennomfører utviklingsprosjekt både sammen med kunder og for egen regning. Alle utviklingskostnader utgiftsføres. I 2018 utgjorde dette MNOK 36, en økning på 9% fra 2017.

Selskapet finansierer virksomheten med lån i flere valutaer og søker å begrense valutarisikoen ved å valutasisikre både kundeordrer og forventede fremtidige kundeordrer.

UTSIKTER 2019

EFD Induction forventer at omsetning og resultat i 2019 blir lavere enn i 2018.

2007
AFK INN PÅ
EIERSIDEN

2008
DATTERSELSKAP
SIDEN

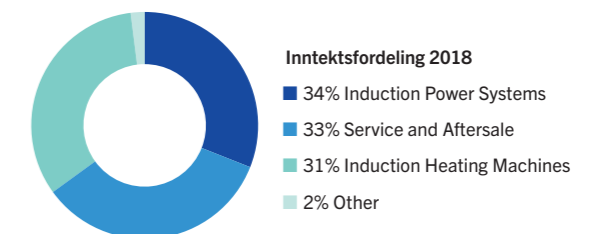
1.107
ANSATTE

18
LAND

1.250
OMSETNING
(MNOK)

134
EBITDA
(MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	1.250	1.158	1.031
EBITDA	134	113	76
EBITDA margin	11%	10%	7%
Resultat etter skatt	67	54	26
Kontantstrøm fra drift	67	62	60
NIBD	65	81	76
Egenkapital	426	398	371
Egenkapitalandel	43%	43%	44%

Cogen Energia bygger og driver kraftvarmeverk som bidrar til høyere energieffektivitet, reduserte CO₂-utslipp og økt konkurransekraft.

Hovedkontor: Madrid
 Eierandel AFK: 100 %
 Styreleder: Morten Bergesen
 Daglig leder: Antonio Quilez
 cogen-energia.com

KRAFTVARMEVERKENE utnytter overskuddsvarme fra gassbasert elektrisiteitsproduksjon for å produsere varme, damp eller kjøling til industrielle partnere lokalisert i nærheten. Dette gir høyere energieffektivitet, reduserte CO₂-utslipp og bedrer den industrielle partnerens konkurransekraft.

Siden etableringen i 1999 har Cogen Energia utviklet seg til å bli en leverandør med løsninger for kraftvarmeproduksjon tilpasset industriens behov. I tillegg til drift av egne kraftvarmeverk i Spania, har Cogen Energia en betydelig virksomhet knyttet til tredjepartsdrift, vedlikehold og service, og energiledelse og optimalisering.

Selskapet har hovedkontor i Madrid.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år)
 Cogen Energia hadde i 2018 en omsetning på MNOK 1.182 (938). EBITDA utgjorde MNOK 40 (74). Ordinært resultat etter skatt var MNOK 13 (47).

Økningen i omsetning skyldes først og fremst en dobling av produksjonskapasiteten hos den største kunden mot slutten av 2017, noe som fikk full effekt i 2018. I tillegg var spanske kraftpriser høye i andre halvdel av året, noe som ga

høy inntekt fra produsert kraft.

Selskapet mottar offentlig støtte fra spanske myndigheter i form av bonus pr. produsert MWh. Høye inntekter fra produsert kraft ble i stor grad motregnet gjennom løpende avsetninger i produksjonsbonusen som mottas, da høye kraftpriser i 2018 vil medføre redusert fremtidig produksjonsbonus.

Svakere resultat i 2018 skyldes i hovedsak høyere kostnader for kjøp av CO₂-kvoter. Kostnader for kjøp av slike kvoter skal i henhold til reguleringen av kraftvarmeverk, kompenseres gjennom produksjonsbonusen som selskapet mottar fra myndighetene. Beregningen for kompensasjonen er i skrivende stund ikke klargjort, og selskapet har derfor valgt en konservativ tilnærming til regnskapsføring av disse kostnadene.

Kraftvarmeverkene har stort sett hatt normal drift gjennom året. Mekaniske problemer ved ett av anleggene ble håndtert ved innleie av en reserveturbin slik at antall driftstimer ikke ble vesentlig påvirket.

UTSIKTER 2019

Cogen forventer omsetning for 2019 på nivå med 2018, mens resultatet forventes å bli noe svakere.

2007

AFK INN PÅ EIERSIDEN

2011

DATTERSELSKAP SIDEN

62

ANSATTE

1

LAND

1.182

OMSETNING (MNOK)

40

EBITDA (MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	1.182	938	488
EBITDA	40	74	22
EBITDA margin	3%	8%	5%
Resultat etter skatt	13	47	0
Kontantstrøm fra drift	4	56	7
NIBD	149	115	171
Egenkapital	147	133	76
Egenkapitalandel	22%	23%	19%

Inntektsfordeling 2018

- 49% Produsert elektrisitet
- 38% Offentlig bonus
- 13% Salg av damp og varme

NSSLGlobal er en ledende, uavhengig leverandør av satellittkommunikasjon og IT-løsninger i et globalt marked.

Hovedkontor: London
 Eierandel AFK: 80 %
 Styreleder: Arild Nysæther
 Daglig leder: Sally-Ann Ray
 nsslglobal.com

SELSKAPETS AKTIVITETER ER fordelt på tre hovedområder: Airtime, Hardware og Service. Hovedkundene er å finne innen maritimsegmentet, militær- og myndighetssektoren, store internasjonale konsern og olje- og gassindustrien.

NSSLGlobal har neste år 50 års erfaring med offentlig og maritim mobilitet, og tilbyr ledende satellittløsninger med ulike nettverksfunksjoner. Selskapet samarbeider med en rekke av de største satellittoperatørene.

Selskapet har hovedkontor i Storbritannia, i tillegg til kontorer i Tyskland, Danmark, Norge, Polen, Singapore, USA og nå Japan.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år) NSSLGlobal hadde i 2018 en omsetning på MNOK 758 (774). EBITDA utgjorde MNOK 167 (154). Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK 83 (77).

Selskapets omsetning var noe lavere enn foregående år, mens resultat før skatt endte høyere. Dette skyldes i stor grad kundeovergang til IP-baserte tjenester med bedre bruttomarginer. Volum på nettrafikk håndtert for europeiske forsvarskunder er lavere enn tidligere år, grunnet nedskalering av kundenes operasjonelle aktivitetsnivå.

Selskapet har i 4. kvartal fornyet og forlenget kontrakter med noen av sine største kunder.

NSSLGlobal ervervet i desember eiendelene og kundekontraktene til Station 711. Sistnevnte selskap tilbyr fullskala Mobil Satellite Service-produkter til maritim sektor, støttet av et erfarent ingeniørteam. NSSLGlobal forventer å kunne tilby sitt fulle produktspekter til Station 711 sine kunder.

Kundeporteføljen til NSSLGlobal omfatter mer enn 5.000 brukere innen maritim, offshore og landbasert sektor.

NSSLGlobal har vunnet flere priser for kvaliteten i tjenestetilbudet innen VSAT (Very Small Aperture Terminal). I 2018 ble selskapet tildelt pris på «Stellar Awards» som «Most Innovative Satellite Application» for den nye FusionIP-tjenesten som kombinerer VSAT og 4G LTE (Long Term Evolution). VSAT knytter en parabolantenne via satellitt til en bakkestasjon. De fleste antennene har diameter mellom 75 cm og 1,2 m. VSAT-markedet opplever kraftig vekst i antall terminaler i maritim sektor. I 2018 lanserte selskapet også det nye tjenestetilbudet Cruise Control+, som er en avansert pakkeløsning som omfatter fartøyskommunikasjon, IT og digitale velferdsløsninger for mannskap.

UTSIKTER 2019

NSSLGlobal forventer en økning i omsetning i 2019, mens økte kostnader forventes å gi et noe svakere resultat.

2000
AFK INN PÅ
EIERSIDEN

2010
DATTERSELSKAP
SIDEN

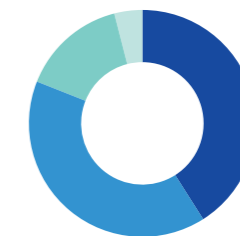
182
ANSATTE

9
LAND

758
OMSETNING
(MNOK)

167
EBITDA
(MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	758	774	902
EBITDA	167	154	174
EBITDA margin	22%	20%	19%
Resultat etter skatt	83	77	87
Kontantstrøm fra drift	132	123	134
NIBD	-201	-91	-65
Egenkapital	383	298	254
Egenkapitalandel	61%	55%	50%

Inntektsfordeling 2018

- 41% UK
- 40% Europa
- 15% ROW
- 4% USA

Scanmatic utvikler og leverer innovative løsninger basert på moderne sensorteknologi, trådløs kommunikasjon og intelligent systemintegrasjon.

Hovedkontor: Arendal
 Eierandel AFK: 68,9 %
 Styreleder: Jarle Roth
 Daglig leder: Kim Steinsland
 scanmatic.no

SELSKAPET ER BLANT landets ledende leverandører av IT-baserte sikkerhetssystemer for vei og veitunneler, instrumenteringsløsninger for miljø- og strukturovervåking, overvåking av forankringssystemer for flytende offshore-installasjoner og militære radar- og sonarsystemer.

Gjennom kontinuerlig innovasjonsarbeid utvikler selskapet nye og forbedrede løsninger til en bred portefølje av industrielle, profesjonelle kunder innen markedssegmentene fornybar energi, forsvar, trafikkteknikk og offshore. I 2018 har fokus for innovasjonsaktivitetene vært Internet of Things, drone som plattform for instrumentering, og overvåking og akustisk forankringsovervåking.

Scanmatic består av fire selskaper: Scanmatic AS (morselskap) og datterselskapene Scanmatic Elektro AS, Scanmatic Instrument Technology AS og Scanmatic Environmental Technology AB.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år) Scanmatic hadde i 2018 en omsetning på MNOK 649 (574). EBITDA utgjorde MNOK 44 (41). Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK 31 (30). Omsetningen i 2018 økte med 13% etter at både Scanmatic morselskap og Scanmatic Elektro bidro til positiv topplinjeutvikling.

Scanmatic morselskap har gjennom 2018 hatt god vekst innen markedsområdet samferdsel, der Scanmatic Elektro er selskapets største enkeltkunde. Leveranseprosjekter innen automasjon og instrumentering til tunnel er domine-

rende innen samferdsel. Scanmatic leverer også automasjon og instrumentering for vei og tunnel til andre elektroentreprenører.

Områdene fornybar energi og forsvar har hatt god aktivitetsøkning, mens offshore har hatt noe redusert aktivitetsnivå sammenlignet med foregående år. Innen fornybar energi opplever selskapet jevn vekst i etterspørselen etter instrumenterings- og automasjonsløsninger fra en godt etablert kundebase i Norge og Sverige. Innen forsvar har hovedfokus i 2018 vært utvikling av en ny HW-plattform for hele selskapets produktportefølje innen sonartest og -trening. Prosjektet er et samarbeid mellom Innovasjon Norge, FFI og Scanmatic.

Scanmatic Elektro har gjennom 2018 hatt gjennomgående høy ressursutnyttelse, hovedsakelig basert på store rehabiliteringsprosjekter innen tunnelsikkerhet. Selskapet har i 2018 styrket organisasjonen, spesielt innenfor prosjektledelse og har i tillegg gjennomført ISO-sertifisering. Markedsområdet samferdsel, som består av elektroinstallasjoner i vei- og tunnelprosjekter, utgjør majoriteten av selskapets aktiviteter. I tillegg har selskapet to mindre avdelinger som leverer prosjektering og installasjon av fiberkommunikasjon og basestasjoner, samt annen infrastruktur for trådløs kommunikasjon (primært 4G/5G-mobilnett).

UTSIKTER 2019

Scanmatic forventer noe svakere omsetning i 2019 enn i 2018, mens resultatet forventes å bli på samme nivå.

2004
AFK INN PÅ
EIERSIDEN

2004
DATTERSELSKAP
SIDEN

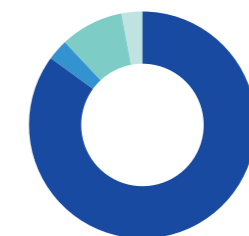
166
ANSATTE

2
LAND

649
OMSETNING
(MNOK)

44
EBITDA
(MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	649	574	659
EBITDA	44	41	61
EBITDA margin	7%	7%	9%
Resultat etter skatt	31	30	44
Andel årsresultat aksjonærer i Mor	20	21	26
Kontantstrøm fra drift	-1	-14	13
NIBD	0	-19	-60
Egenkapital	120	102	93
Egenkapitalandel	39%	38%	40%

Inntektsfordeling 2018

- 85% Samferdsel
- 9% Fornybar Energi
- 3% Forsvar
- 3% Offshore & Maritim

Powel utvikler og leverer forretningskritiske programvareløsninger til et internasjonalt marked.

Hovedkontor: Trondheim
 Eierskap AFK: 96,6%
 Styreleder: Jarle Roth
 Adm. dir.: Trond Straume
 powel.com

SELSKAPETS KUNDER KOMMER hovedsakelig fra energi- og anleggsbransjen, samt det offentlige. Med fokus på kundesamarbeid, automatisering og effektivisering, gjør selskapet kundene i stand til å jobbe smartere og mer effektivt – noe både virksomheten, samfunnet og miljøet nyter godt av.

Powel har hovedkontor i Trondheim og avdelingskontor flere andre plasser i Norge. Selskapet har dessuten medarbeidere i Sverige, Danmark, Tyskland, Polen, Tyrkia og Sveits.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år)
 Ppowel hadde i 2018 en omsetning på MNOK 585 (591). EBITDA utgjorde MNOK 16 (49). Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK -21 (-34).

Totalt sett leverer den nordiske virksomheten til Powel et tilfredsstillende resultat, mens virksomheten i Europa er preget av store investeringer. Powel har i 2018 skiftet daglig leder, omorganisert virksomheten og gjennomført betydelige kostnadsreducerende tiltak, noe som påvirket regnskapet negativt i 2018. For å spisse satsingen ble forretningsområdet Metering solgt mot slutten av året. Kostnadsbasen er som følge av dette vesentlig redusert, og utgangspunktet for bedre resultatskaping fremover er derfor god.

Powel fortsetter satsingen på bærekraftig og samfunnskritisk infrastruktur, med høy fokus på internasjonal vekst gjennom videreutvikling av skybaserte løsninger. Et vesentlig element i selskapets strategi, er tett samarbeid med industripartnere

for å muliggjøre integrasjon mot tredjepartsløsninger.

Asset Performance er et virksomhetsområde hvor skyplattformen powel.net gir nye muligheter knyttet til automatisering og mobil beslutningsstøtte. Dette gjør nettselskap i stand til å effektivisere arbeidsprosessene sine knyttet til planlegging, bygging, drift og vedlikehold av nettet.

Virksomhetsområdet Smart Energy har fortsatt fokus på å utvide markedsposisjonen utenfor Norden. Det europeiske kraftmarkedet er i store endringer, noe som forventningsvis vil gi økt etterspørsel etter Smart Energy sine løsninger da markedsendringene krever større hastighet, automatisering og integrering.

Innen virksomhetsområdet Environment fortsetter selskapets aktivitetsnivå innen vann- og kommunalteknikk å utvikle seg positivt. Powel har gjennomført flere innovasjonsprosjekter og lansert flere nye løsninger i 2018. Trenden mot at kundene ønsker å leie skybaserte løsninger fortsetter.

Powel Construction leverer verktøy og løsninger til en rekke norske og svenske bedrifter innen prosjektering og bygging av infrastruktur. Bransjen gjennomgår store endringer som følge av digitalisering, og Powel Construction er godt posisjonert med eksisterende løsninger og kompetanse for å møte nye kundebehov.

UTSIKTER 2019

Powel forventer at omsetningen i 2019 blir noe svakere enn i 2018, mens resultatet forventes å bli bedre.

2007
AFK INN PÅ
EIERSIDEN

2009
DATTERSELSKAP
SIDEN

433
ANSATTE

7
LAND

585
OMSETNING
(MNOK)

16
EBITDA
(MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	585	591	560
EBITDA	16	49	61
EBITDA margin	3%	8%	11%
Resultat etter skatt	-21	-34	9
Kontantstrøm fra drift	68	34	49
NIBD	62	97	73
Egenkapital	129	153	194
Egenkapitalandel	34%	24%	40%

Inntektsfordeling 2018

- 22% Smart Energy
- 43% Asset Performance
- 16% Environment
- 10% Construction
- 9% Metering

Tekna leverer utstyr for produksjon av pulver av avanserte materialer, og er også en produsent av slikt pulver.

Hovedkontor: Sherbrook, Canada
 Eierandel AFK: 100 %
 Styreleder: Morten Henriksen
 Daglig leder: Luc Dionne
 tekna.com

MASKINENE FRA TEKNA brukes til å produsere sfæriske mikro- og nanopartikler av ulike metaller og keramer basert på bruk av plasma frembrakt ved elektrisk induksjon.

Tekna har i tillegg et datterselskap som ved hjelp av slike maskiner produserer ulike metallpulver. Disse benyttes blant annet til å 3D-printe deler til luftfart og medisinsk industri, noe som gjør det mulig å utforme komplekse metall-deler som er lettere, mer effektive og mer miljøvennlige enn konvensjonelt produserte deler.

Teknas hovedkontor ligger i Sherbrooke i Canada. Selskapet driver produksjonssentre i Canada og Frankrike, og salgs- og distribusjonskontorer i Kina, India og Sør-Korea.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år)
 Tekna hadde i 2018 en omsetning på MNOK 144 (124). EBITDA utgjorde MNOK -22 (-18) foregående år. Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK -42 (-32).

Selskapets omsetning viser god vekst. Asia er selskapets største marked, men det er også betydelig virksomhet i Europa og Nord-Amerika. Resultatene er noe lavere enn foregående år. Negative regnskapsmessige resultater skyldes primært planlagte kostnader knyttet til FoU-prosjekter, utvikling og videreutvikling av produkter som ble lansert i 2018, salg- og markedsføringsarbeid, samt nedskrivning av varela-

ger grunnet ukurans.

På maskinproduksjonssiden leveres det systemer både til industrielle og offentlige kunder. Segmentet vokser, og vi ser en dreining fra små maskiner til forskning og utdanning, til større industrielle maskiner. Utvikling av komponenter basert på 3D-printing av metaller, er en vesentlig driver for Teknas produkter, og vi ser nå en tilsvarende utvikling innen såkalt printed electronics, hvor nanopartikler av ulike stoffer er etterspurt.

Gjennom året er produksjonen av titan- og aluminiumspulver økt og effektivisert, samtidig som nye nikkelbaserte legeringer er lansert basert på produksjon i Frankrike. Gjennom året er det også gjennomført kvalifisering av våre pulvere inn mot en rekke nye potensielle kunder innen aerospace, automotive og øvrig industri.

Fra den asiatiske elektronikkindustrien er det en økende etterspørsel etter pulver i nanometer-dimensjon, og det jobbes med flere satsinger innen dette segmentet.

Tekna arbeider kontinuerlig med å styrke sin markedsposisjon gjennom å inngå strategiske avtaler med ledende aktører både innen råvarer og innen produksjon av avanserte produkter. Samarbeidsavtalene vil være viktige i den videre skalering av virksomheten.

UTSIKTER 2019

Tekna forventer høyere omsetning og bedre resultat i 2019 enn i 2018.

2013
AFK INN PÅ EIERSIDEN

2014
DATTERSELSKAP SIDEN

184
ANSATTE

5
LAND

144
OMSETNING (MNOK)

-22
EBITDA (MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	144	124	125
EBITDA	-22	-18	7
EBITDA margin	-	-	6%
Resultat etter skatt	-42	-32	-13
Kontantstrøm fra drift	-30	-6	11
NIBD	153	126	76
Egenkapital	41	20	54
Egenkapitalandel	16%	10%	30%

Inntektsfordeling 2018
 ■ 67% maskiner
 ■ 33% Pulver

Markedskraft er en dominerende, uavhengig porteføljeforvalter i det nordiske kraftmarkedet.

Hovedkontor: Arendal
 Eierandel AFK: 93,3 %
 Styreleder: Morten Henriksen
 Daglig leder: Christian Sønderup
 markedskraft.com

TOTALT FORVALTER SELSKAPET et volum innen produksjon og forbruk av kraft som gjør Markedskraft til en av Nordens største aktører.

Selskapet bistår kraftleverandører, kraftprodusenter, storforbrukere av kraft og konsesjonskraftmottakere med strategiske og taktiske beslutninger rundt krafthandelen, samt de praktiske driftsoppgavene krafthandelen medfører. Markedskraft håndterer betydelige volumer for både produksjon- og forbruksporteføljer på vegne av kunder i hele Norden og i Europa for øvrig.

Markedskraft er underlagt MiFID-konsesjon, som gir kunder den nødvendige trygghet overfor selskapet og dets interne rutiner og prosesser. Markedskraft er en nøytral og uavhengig samarbeidspartner. Selskapet tar ikke egne posisjoner i det finansielle kraftmarkedet, noe som er en avgjørende forutsetning for å kunne sikre kunder en handelsløsning der ukontrollerbare kostnader ikke blir lagt på produktprisen.

Selskapet er representert med kontorer i Norge, Sverige, Danmark og Finland.

ÅRET 2018

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode foregående år) Mot slutten av 2017 ble Markedskrafts analysevirksomhet fisjonert ut i eget selskap, Wattsight. Dette innebærer at omsetning og resultat for 2018 ikke er sammenlignbart med tidligere år.

Markedskraft hadde i 2018 en omsetning på MNOK 70 (121). EBITDA utgjorde MNOK -2 (5). Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK -6 (3).

Kraftmarkedene i Norden og resten av Europa kommer til å gjennomgå en transformasjon de neste årene, hvor konsolidering, nye produkter og sanntidsope-

rasjoner vil stå sentralt. Markedskraft har startet en reise hvor fokus på muliggjørende teknologi, ny plattform for interaksjon mot kunder og automatisering av oppgaver, er noen av de viktigste prosessene. Denne utviklingen er helt nødvendig for å kunne tilby verdiskapende tjenester til nåværende og nye kunder i fremtiden.

Markedskraft utfører sine tjenester i to operative enheter; fysisk porteføljeforvaltning og finansiell porteføljeforvaltning. Innen fysisk forvaltning har selskapet hatt betydelig vekst de siste årene. Dette er drevet av markeder med stadig kortere horisont, balanseansvar hos kundene, nye tjenester og en aktiv satsning på døgkontinuerlig operasjon. Det forventes at denne trenden vil fortsette framover. Innen finansiell forvaltning har trenden vært at kundene i økende grad fokuserer på sikringshandel av underliggende portefølje, og i mindre grad deltar aktivt innen ren trading. Den mye omtalte hendelsen som omfattet en større aktørs mislighold av marginkrav knyttet til clearing av derivatkontrakter hos Nasdaq, har påvirket året både for Markedskraft og for en rekke av selskapets kunder.

Det finske selskapet Energiameklarit ble kjøpt opp og integrert i Markedskraft i 2018. Markedskraft har med dette styrket sin posisjon i det finske markedet og skapt godt grunnlag for videre vekst.

I oktober ble Christian Sønderup ansatt som ny CEO i selskapet. Virksomheten gjennomgår en reorganisering og vil i 2019 videreutvikles med fokus på mer automatiserte tjenester og effektive systemløsninger.

UTSIKTER 2019

Markedskraft forventer omsetning omtrent som i 2018, men noe styrket resultat.

1992

AFK INN PÅ EIERSIDEN

1992

DATTERSELSKAP SIDEN

50

ANSATTE

4

LAND

70

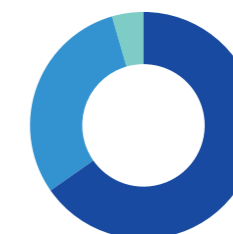
OMSETNING (MNOK)

-2

EBITDA (MNOK)

Finansielle fakta, MNOK

	2018	2017	2016
Driftsinntekter	70	121	130
EBITDA	-2	5	2
EBITDA margin	-	4%	2%
Resultat etter skatt	-6	3	-4
Kontantstrøm fra drift	-36	66	-14
NIBD	-78	-134	-49
Egenkapital	49	72	74
Egenkapitalandel	20%	27%	37%

Inntektsfordeling 2018

- 65% Fysisk forvaltning
- 30% Finansiell forvaltning
- 4% Grønne produkter

Wattsight er en uavhengig leverandør av data, analyser og konsulent tjenester i de europeiske energimarkedene.

Hovedkontor: Arendal
 Eierandel AFK: 90,7 %
 Styreleder: Morten Henriksen
 Daglig leder: Espen Zachariassen
 wattsight.com

SELSKAPET GIR KUNDENE innsikten de trenger for en bedre forståelse av det europeiske kraftmarkedet, gjennom å forutse fundamentale forhold og prisbildet i et kort, mellomlangt og langsiktig perspektiv. For investeringer i kraft og energi støtter kundene seg på Wattsights markedsforståelse, konsultasjoner med Wattsights analytikere og en kostnadseffektiv beslutningsstøtte.

Wattsight betjener et stort antall kunder, inkludert flere av Europas største kraft- og energiselskaper og finansinstitusjoner som verdsetter analytikernes unike kompetanse, modelleringsferdigheter og markedsforståelse basert på mer enn to tiårs erfaring. Wattsight har eksperter innen kraft- og energimarkeder, klimapolitikk, matematisk og økonomisk modellering, prognosemetoder og markedsrapportering.

Wattsight har kontorer i Norge, Tyskland og Østerrike.

ÅRET 2018

Wattsight ble stiftet i desember 2017 som et resultat av at analyseenheten i Markedskraft ble skilt ut i eget selskap. Selskapet har dermed ikke historiske resultater å vise til. Wattsight hadde i 2018 en omsetning på MNOK 66. EBITDA utgjorde MNOK 11. Ordinært resultat etter skatt endte på MNOK 8.

Wattsight er i 2018 etablert som ny merkevare i det europeiske kraftmarkedet. Det har gjennom året vært jobbet betydelig med profilering i Norge og internasjonalt.

Wattsight har gjennom året oppnådd solid vekst, og selskapet lykkes godt inn

mot nye markeder og markedssegmenter. Selskapet er ledende innen fundamentaldata og markedsanalyser av det europeiske markedet for elektrisk kraft, og virksomheten har ved utgangen av året rundt 350 kunder i 30 europeiske land, samt viktige referanse kunder i markeder utenfor Europa.

Selskapet og dets analytikere er høyt profilert i Norge og internasjonalt, og siteres i økende grad når spesielle hendelser inntreffer. Gjennom 2018 har selskapet oppnådd massiv pressedeckning på en rekke saker, herunder en større aktørs mislighold av marginkrav knyttet til clearing av derivatkontrakter hos Nasdaq, ekstreme snømengder i Alpene, ekstrem tørke i Sentral-Europa, og i forbindelse med den tyske kullkommisjonens anbefaling om hurtigere nedstengning av anlegg for kull og brun kull. Wattsight fortsetter å bygge merkevaren og har tatt ytterligere skritt i retning av å være det ledende analysemiljøet innen de europeiske kraftmarkedene.

Selskapet har gjennom året styrket sine tjenester med ny løsning for distribusjon av data, økt bruk av maskinlæring i produktene og forbedret front-end løsning. Selskapet vil i 2019 øke utviklingstakten ytterligere, og med det legge til rette for mer effektive grensesnitt mot kunder, høyere teknologiinnhold i produktene og generelt høyere innovasjonstakt på nye produkter rettet mot et kraftmarked i sterk endring.

UTSIKTER 2019

Wattsight forventer ytterligere vekst i omsetning, men noe lavere resultat som følge av aktive satsinger på teknologisiden.

2018
AFK INN PÅ
EIERSIDEN

2018
DATTERSELSKAP
SIDEN

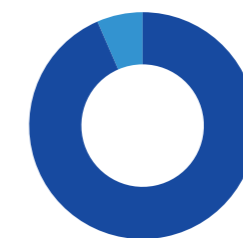
34
ANSATTE

3
LAND

66
OMSETNING
(MNOK)

11
EBITDA
(MNOK)

Finansielle fakta, MNOK	2018	2017	2016
Driftsinntekter	66		
EBITDA	11		
EBITDA margin	16%		
Resultat etter skatt	8		
Kontantstrøm fra drift	18		
NIBD	-26		
Egenkapital	25		
Egenkapitalandel	63%		

Inntektsfordeling 2018
 ■ 93% Abonnementsinntekter
 ■ 7% Annet

Eiendom

Arendals Fossekompani eier og utvikler fire eiendommer i og rundt Arendal.

ARENDA LUFTHAVN GULLKNAPP

AFK eier 91 % av flyplassen som ligger i Froland kommune, og som har tilstøtende næringsomtårealer på rundt 2000 mål.

OSM Aviation Academy startet høsten 2018 pilotskole på Gullknapp, og nytt studentopptak planlegges i mars. Det arbeides også aktivt med å posisjonere Gullknapp som et test- og kompetansesenter for dronevirksomhet. Arendal lufthavn Gullknapp fikk i november tildelt MNOK 5,4 i driftsstøtte over statsbudsjettet for 2019.

Froland kommune jobber med regulering av trasé for ny tilførselsvei til næringsområdet.

Basert på grundige vurderinger av balanseførte verdier i Arendal lufthavn Gullknapp ble det i 4. kvartal 2018 besluttet nedskrivning av immaterielle eiendeler, anlegg og tomter tilsvarende MNOK 37.

VINDHOLMEN EIENDOM

Virksomheten som i 2018 endret navn fra Arendal Industrier, er et heleid datterselskap av AFK. Selskapets aktiviteter har som tidligere bestått av utleie av bygninger og areal på Vindholmen i Arendal. Området ble tidligere disponert via festekontrakt inngått med tomteeier AFK, men i 2018 ble tomten overført til Vindholmen Eiendom.

Søknad om å endre områdets regulering fra ren næring til kombinert bolig/næring ble godkjent i Arendal bystyre i februar 2018. Utbyggingsprosjektet har fått navn Bryggebyen, og planen er å bygge 700 boenheter over de neste 10-15 årene. Prosjektering av første byggetrinn på 82 leiligheter ble fullført i desember 2018. Det planlegges salgsstart våren 2019.

STEINODDEN EIENDOM

Selskapet eier eiendommen Steinodden i Kilsund i Arendal hvor Scanmatic AS drev sin virksomhet frem til mai. Scanmatic flyttet i mai til nye lokaler i Bedriftsveien 17 i Arendal. Eiendommen på Steinodden planlegges omregulert til boligformål. AFKs eierandel er 72,3 %.

BEDRIFTSVEIEN 17

AFK kjøpte i januar 2016 samtlige aksjer i Bedriftsveien 17 AS i Arendal. Ombygging til verksted og kontorer ble fullført i mai 2017. Lokalene er utleide til Scanmatic AS på langsiktig avtale.

GEVINST- OG TAPSKONTO		BALANCEKONTO	
DEBET:	KREDIT:	AKTIVA:	PASSIVA:
Rente konto ..... kr. 126 539,58	Saldo fra forrige aar ..... kr. 51 087,83	Eiendoms konto ..... kr. 765 120,98	Aktiekapitalens konto ..... kr. 3 600 000,00
Administration og kontorhold: » 52 274,91	Kraftleie konto ..... » 834 180,54	Immobilie konto (Bailefos Kraft- anlag m. v.) ..... » 4 855 256,97	Fornyelsesfond for kraftanlagget » 160 000,00
Anlæggets driftskonto ..... » 112 627,49		Arendalsfeltene ..... » 317 112,57	Reservefondets konto ..... » 122 000,00
Eiendommens driftskonto ..... » 2 807,96		Rettigheters konto (andel Nid- elvns regulering m. v.) ..... » 1 487 610,91	Amortisationsfond fremkommet ved indfrielse av obligasjons- laanet til senere disposition: » 573 333,33
Andel i Brugseierforeningens driftsutgifter ..... » 13 287,67		Konto for værdipapirer ..... » 5 250,00	Disposisjonsfondets konto ..... kr. 50 000,00
Konto for skatter ..... » 83 844,98		Inventarie konto ..... » 15 000,00	Overskud av 1/2 Bar- busutlodning efter foretattavskrivning » 36 929,10
Konto for avgifter (stat og kom- muner) ..... » 40 500,00		Material konto ..... » 22 811,08	» 86 929,10
Diverse undersøkelsesarbeider ..... » 352,50		Diverse debitorer ..... » 29 252,87	Obligationslaanet ..... » 3 726 666,67
Overført til amortisationsfond for obligationslaanet ..... » 143 333,33		Indestaende i banker ..... » 1 096 250,99	Diverse kreditorer ..... » 7 728,22
Balance ..... » 289 699,95		Kassa konto ..... » 715,90	Aktieutbytte konto ..... » 26 025,00
			Gevinst- og tapkonto ..... » 289 699,95
Kr. 865 268,37	Kr. 865 268,37	Kr. 8 592 382,27	Kr. 8 592 382,27

ARENDALE & KRISTIANIA ^{31. december 1918.}
_{12. februar 1919.}

I DIREKTIONEN FOR AKTIESELSKAPET ARENDALS FOSSEKOMPANI

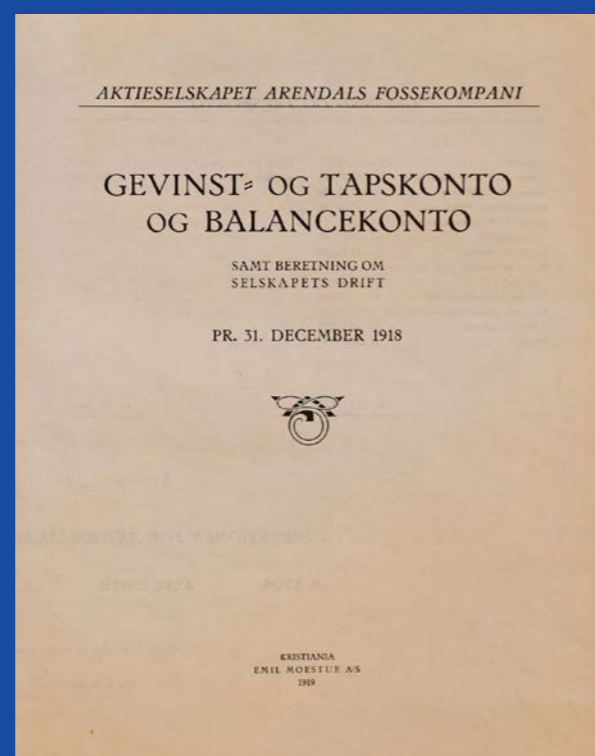
S. EYDE. AXEL SMITH. C. W. EGER. SIGURD BRINCH.

Regnskapet er revidert og fundet overensstemmende med bokene.

OLE J. HERLOFSON. C. B. EVENSEN.
Revisorer.

Årsrapport 1918

Den norske industribyggeren Sam Eyde er blant dem som i 1918 skriver under på vegne av Direktionen for Aktieselskapet Arendals Fossekompagni. Selskapet har levert et godt år, noe som blant annet resulterer i at aksjonærene får 216.000 kroner i samlet utbytte.

Generaldirektor Sam Eyde, styrets formann Arendals Fossekompagni, 1911–1920

Resultatoppstilling og noter til års- og konsernregnskapet

Regnskapsprinsipper	38	NOTE 16	Finansiell risikostyring finansielle instrumente	65	
NOTE 1	Segmentrapportering	48	NOTE 17	Rentebærende lån og kreditter	70
NOTE 2	Annen driftsinntekt	49	NOTE 18	Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser	71
NOTE 3	Overtagelse av datterselskap	49	NOTE 19	Operasjonelle leieavtaler	71
NOTE 4	Lønn og andre ytelser til ansatte	50	NOTE 20	Hendelser etter balansedagen	71
NOTE 5	Eiendom, anlegg og utstyr	53	NOTE 21	Regnskapsestimer og vurderinger	71
NOTE 6	Immaterielle eiendeler	55	NOTE 22	Resultat pr. aksje	72
NOTE 7	Annen driftskostnad	57	NOTE 23	De største aksjonærer	72
NOTE 8	Netto finansinntekter	57	NOTE 24	Nærstående parter	73
NOTE 9	Skattekostnad	58	NOTE 25	Endring i lån og kreditter	74
NOTE 10	Egenkapital	61	NOTE 26	Avviklet virksomhet	74
NOTE 11	Konsernselskaper og tilknyttede selskaper	61	NOTE 27	Implementering av IFRS 16	75
NOTE 12	Andre investeringer	64	Erklæring fra styrets medlemmer og daglig leder	76	
NOTE 13	Lagerbeholdninger	64	Revisjonsberetning	77	
NOTE 14	Kundefordringer og andre fordringer	64	Eierstyring og selskapsledelse i Arendals Fossekompagni	82	
NOTE 15	Kontanter og kontantekvivalenter	64			

Resultatregnskap

(1 000 NOK)

Videreført virksomhet

Driftsinntekter og driftskostnader

Note	Konsern		Morselskap		
	2018	2017	2018	2017	
Salgsinntekter	1	4 871 817	4 383 105	191 762	136 818
Annen driftsinntekt	1,2	33 708	43 768	2 938	3 853

Sum driftsinntekter **4 905 525** **4 426 873** **194 701** **140 672**

Varekostnad		2 419 703	2 116 459	5 167	2 777
Lønnskostnader	4	1 435 076	1 302 936	34 136	37 704
Annen driftskostnad	7,19	549 711	519 847	32 695	28 709

Sum driftskostnader **4 404 490** **3 939 242** **71 997** **69 190**

EBITDA **501 035** **487 630** **122 703** **71 481**

Avskrivning på driftsmidler	5	122 632	109 001	7 050	6 429
Amortisering av immaterielle eiendeler	6	74 053	77 039	274	245
Nedskrivning av anleggsmidler	5,6	42 943	36 569		

Driftsresultat **261 408** **265 022** **115 380** **64 807**

Finansinntekter og finanskostnader

Inntekt fra investering i DS og TS (*)	8,11			33 663	371 879
Finansinntekt	8,25	94 330	158 488	81 442	2 454 918
Konserninterne renteinntekter	8			6 540	5 408
Finanskostnad	8	76 565	230 846	115 853	208 302

Resultat av finansposter **8** **17 765** **-72 358** **5 792** **2 623 903**

Andel resultat fra TS (*) **11** **-3 061** **-6 329**

Resultat før skattekostnad **276 112** **186 335** **121 171** **2 688 710**

Skattekostnad **9** **135 376** **87 812** **70 392** **17 240**

Årsresultat videreført virksomhet **140 735** **98 522** **50 779** **2 671 470**

Avviklet virksomhet

Resultat fra avviklet virksomhet **26** **2 400 984**

Årsresultat **140 735** **2 499 507** **50 779** **2 671 470**

Henføres til

Minoritetsinteresser årsresultat **28 322** **84 859**

Aksjonærene i mor årsresultat **112 413** **2 414 647** **50 779** **2 671 470**

Sum **140 735** **2 499 507** **50 779** **2 671 470**

Basis- og utvannet resultat pr. aksje (NOK) **22** **51** **1103**

Basis- og utv.res. videreført virksomhet pr. aksje (NOK) **22** **51** **6**

Utvidet resultat

Omregningsdifferanser **6 611** **-10 603**

Endring sikringsreserve **-8 619** **-5 385**

Endring virkelig verdi finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat **16** **620 378** **285 090** **620 378** **285 090**

Endr.virk.verdi EK instr.tilgj for salg overført til resultat **8,16** **4 825** **4 825**

Skatt på poster som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet **9** **1 761** **1 243**

Poster som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet **620 131** **275 171** **620 378** **289 915**

Aktuarielle gevinster og tap **1 863** **-2 620** **370** **-2 870**

Skatt vedr. actuarielle gevinster og tap **9** **-354** **573** **-81** **660**

Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet **1 508** **-2 048** **288** **-2 210**

Utvidet resultat fra avviklet virksomhet **1 925**

Utvidet resultat i perioden **621 640** **275 048** **620 667** **287 705**

Årsresultat **140 735** **2 499 507** **50 779** **2 671 470**

Totalresultat for perioden **762 375** **2 774 555** **671 446** **2 959 175**

Henføres til

Minoritetsinteresser totalresultat **28 984** **92 298**

Aksjonærene i mor totalresultat **733 391** **2 682 257** **671 446** **2 959 175**

Sum **762 375** **2 774 555** **671 446** **2 959 175**

(*) DS = datterselskap, TS = tilknyttede selskap

Balanse

(1 000 NOK)

Eiendeler

Eiendom, anlegg og utstyr **5** **1 006 358** **1 033 713** **163 793** **164 261**

Immaterielle eiendeler **6** **757 963** **799 327** **7 379** **5 916**

Investeringer i datterselskap **3,5,11**   **1 607 422** **1 524 634**

Investeringer i tilknyttede selskap **11** **17 379** **20 440** **22 762** **22 762**

Lån til foretak i samme konsern   **250 955** **240 132**

Andre fordringer og investeringer **12** **193 458** **182 625** **146 657** **119 374**

Pensjonsmidler **4** **28 824** **26 338** **7 436** **5 999**

Eiendel ved utsatt skatt **9** **164 660** **197 205** **91 533** **133 128**

Sum anleggsmidler **2 168 643** **2 259 648** **2 297 936** **2 216 206**

Varebeholdninger **13** **360 246** **290 481**

Kundefordringer og andre fordringer **13,14,16** **1 470 800** **1 525 300** **6 239** **11 094**

Lån til foretak i samme konsern   **66 535** **34 001**

Kontanter og kontantekvivalenter **15** **871 387** **2 162 354** **285 754** **1 705 751**

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat **16** **1 020 706** **2 301 025** **1 020 706** **2 301 025**

Sum omløpsmidler **3 723 138** **6 279 160** **1 379 233** **4 051 871**

Sum eiendeler **5 891 781** **8 538 808** **3 677 169** **6 268 077**

Egenkapital og forpliktelser

Aksjekapital (2 239 810 aksjer a NOK 100) **10** **223 981** **223 981** **223 981** **223 981**

Annen innskutt egenkapital **1 117** **1 117** **1 117** **1 117**

Andre fond **888 231** **1 907 930** **889 059** **1 895 225**

Opptjent egenkapital **1 891 316** **2 087 458** **1 850 235** **2 077 450**

Sum egenkapital henført til eierne av morforetaket **3 004 645** **4 220 486** **2 964 391** **4 197 773**

Minoritetsinteresser **11** **167 018** **165 387**

Sum egenkapital **3 171 663** **4 385 873** **2 964 391** **4 197 773**

Forpliktelser

Obligasjonslån **17, 25** **299 335** **298 935** **299 335** **298 935**

Rente og valutabytteavtale knyttet til obligasjonslån **16, 17** **100 037** **96 466** **100 037** **96 466**

Rentebærende lån og kreditter **17, 25** **377 745** **1 727 865** **198 522** **1 535 290**

Ytelser til ansatte **4** **39 864** **46 124** **8 678** **13 883**

Avsetninger **17** **70 658** **25 879**

Forpliktelser ved utsatt skatt **9** **91 275** **89 411**

Sum langsiktige forpliktelser **978 915** **2 284 681** **606 572** **1 944 574**

Rentebærende lån og kreditter **17, 25** **121 974** **87 976**

Kassekreditt **17** **173 821** **152 376**

Leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser **18** **738 181** **685 200** **24 208** **49 598**

Betalbar skatt **9** **84 398** **106 381** **48 269** **29 841**

Andre kortsiktige forpliktelser **18** **622 831** **836 321** **14 108** **29 270**

Gjeld til foretak i samme konsern   **19 621** **17 022**

Sum kortsiktige forpliktelser **1 741 204** **1 868 255** **106 206** **125 730**

Sum egenkapital og forpliktelser **5 891 781** **8 538 808** **3 677 169** **6 268 077**

Froland, 26. mars 2019

Øyvind Brøymer
Styrets leder

Morten Bergesen
Styrets nestleder

Arild Nysæther

Kristine Landmark

Heidi Marie Petersen

Rikke T. Rejnemo

Jarle Roth
Konsernsjef

Noter til års- og konsernregnskapet for 2018

Regnskapsprinsipper

Informasjon om selskapet

Arendals Fossekompagni ASA er hjemmehørende i Norge, med kontoradresse Bøylefoss i Froland kommune. Konsernregnskapet for regnskapsåret 2018 omfatter selskapet og dets datterselskaper (som sammen refereres til som "konsernet"). Opplysninger om hvilke selskaper som inngår i konsernet fremgår av note 11. Det samme gjelder opplysninger om konsernets investeringer i tilknyttede selskaper.

Grunnlag for utarbeidelse

Års- og konsernregnskapet er avlagt i samsvar med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) godkjent av EU og tilhørende fortolkninger, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes pr. 31.12.2018.

Forslag til års- og konsernregnskap ble fastsatt av styret 26. mars 2019.

Års- og konsernregnskapet skal behandles av ordinær generalforsamling 25. april 2019 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjenning har styret myndighet til å endre års- og konsernregnskapet.

Regnskapet er presentert i norske kroner, som er morselskapets funksjonelle valuta, avrundet til nærmeste hele tusen.

Regnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet, med unntak av følgende eiendeler som presenteres til virkelig verdi: Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat.

Konsernet fører endringer i egenkapitalen som skyldes transaksjoner med eierne i oppstilling over endringer i egenkapitalen. Andre endringer i egenkapitalen presenteres i oppstilling over totalresultat.

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever bruk av vurderinger, estimater og forutsetninger som påvirker hvilke regnskapsprinsipper som anvendes og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Faktiske beløp kan avvike fra estimerte beløp.

Estimater og de underliggende forutsetninger vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden endringene oppstår dersom de kun gjelder denne perioden. Dersom endringer også gjelder fremtidige perioder, fordeles effektene over inneværende og fremtidige perioder.

Områder med vesentlig estimeringsusikkerhet, og hvor valg av forutsetninger og foretatte vurderinger vesentlig har påvirket anvendelsen av regnskapsprinsipper, fremgår av note 21.

Regnskapsprinsipper

Regnskapsprinsippene som er anvendt ved utarbeidelse av års- og konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Med unntak av effekter beskrevet under endring i regnskapsprinsipper er prinsippene anvendt konsistent for alle perioder. I den grad datterselskaper ved utarbeidelse av individuelle årsregnskaper har benyttet andre prinsipper, er det foretatt justeringer slik at konsernregnskapet er utarbeidet etter felles prinsipper.

Endring i regnskapsprinsipper i 2018

Følgende nye standarder ble tatt i bruk med effekt fra 1. januar 2018:

IFRS 15 Inntekt fra kontrakter med kunder

Standarden etablerer en femtrinns modell som er gjeldende for inntekter som oppstår fra kontrakter med kunder. Inntekter innregnes til det beløpet som reflekterer vederlaget som et selskap forventer å ha rett til i bytte for overføring av varer eller tjenester til en kunde. I henhold til de nye reglene kan variabelt vederlag kun inntektsføres i den grad det er svært sannsynlig at en betydelig reversering av kumulative inntekter ikke finner sted. De nye prinsippene i IFRS 15 har en mer strukturert tilnærming til måling og innregning av inntekter. Kontrakter med kunder som regnskapsføres etter reglene i IFRS 9 Finansielle instrumenter skal likevel følge reglene i IFRS 9 da de er holdt utenfor virkeområdet til IFRS 15. Retrospektiv metode ble benyttet ved implementering av standarden og sammenligningstall for 2017 er ikke omarbeidet. Implementering av IFRS 15 har ikke hatt vesentlig effekt på konsernets regnskap.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

I henhold til IFRS 9 klassifiseres konsernets finansielle eiendeler basert på virksomhetsmodellen for hvordan finansielle eiendeler styres samt kjennetegnene til de finansielle eiendelenes kontraktregulerte kontantstrømmer. Målingskategoriene for finansielle eiendeler under IAS 39 er erstattet med tre hovedkategorier for måling: amortisert kost, virkelig verdi over utvidet samt virkelig verdi over resultatet. Implementering av IFRS 9 har ikke hatt vesentlig effekt på konsernets regnskap og klassifisering av konsernets finansielle eiendeler og forpliktelser er uendret. Aksjeposter som tidligere ble klassifisert som "tilgjengelig for salg", ble målt til virkelig verdi gjennom utvidet resultat i henhold til IAS 39. Etter IFRS 9 er det mulighet for å velge om endringer i virkelig verdi skal innregnes i resultatregnskapet eller mot utvidet resultat. Konsernet vil fortsette å måle eiendelen til virkelig verdi med verdiendringer mot utvidet resultat for eksisterende aksjer. For fremtidige investeringer vil dette bli vurdert aksjepost for aksjepost.

Prinsipper for konsolidering

Regnskapsføring av virksomhets sammenslutninger

Oppkjøpsmetoden benyttes ved regnskapsføring av kjøp av aksjer som medfører at konsernet oppnår kontroll i et underliggende selskap. Konsernets anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og forpliktelser. Disse oppføres i konsernregnskapet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. For anskaffelseskost ut over identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnes goodwill på følgende måte:

- Virkelig verdi av vederlaget; pluss
- Eventuell minoritetsandel i den kjøpte enheten; pluss ved trinnvis oppkjøp, virkelig

verdi av eksisterende eierandel i den oppkjøpte enheten; minus

- Nettoverdien (normalt virkelig verdi) av identifiserbare eiendeler og forpliktelser overtatt i transaksjonen

Hvis nettobeløpet er negativt, bokføres underprisen umiddelbart som en gevinst i resultatregnskapet. Ved trinnvis oppkjøp hvor investeringen endrer kategori fra tilknyttet selskap til datterselskap blir oppreguleringen av eksisterende eierandel til virkelig verdi ført som gevinst i resultatregnskapet.

Utkjøp av minoritetsinteresser betraktes som transaksjoner med eiere og medfører ikke beregning av goodwill. Justering av minoritetsinteressene ved slike transaksjoner skjer på basis av en forholdsmessig andel av datterselskapets egenkapital.

Datterselskaper

Datterselskaper er enheter som kontrolleres av konsernet. Kontroll foreligger når investor er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i selskapet, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over selskapet. Ved vurdering av kontroll, tas det hensyn til potensielle stemmerettigheter som kan utøves eller konverteres. Finansregnskapene til datterselskapene inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunkt kontrollen oppnås og inntil kontrollen opphører.

Tilknyttede foretak

Tilknyttede foretak er enheter hvor selskapet og/eller konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Betydelig innflytelse er antatt å foreligge når konsernet har mellom 20% og 50% av stemmerettene i selskapet. Konsernregnskapet inkluderer konsernets andel av resultater fra tilknyttede foretak etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører.

Eliminering av transaksjoner ved konsolidering

Konserninterne mellomværender og transaksjoner samt eventuelle urealiserte gevinster og tap eller inntekter og kostnader knyttet til konserninterne transaksjoner, elimineres ved utarbeidelsen av konsernregnskapet.

Regnskapsmessig behandling i selskapsregnskapet

I selskapsregnskapet til morselskapet er investeringer i datterselskaper og tilknyttede foretak innarbeidet til anskaffelseskost fratrukket eventuelle nedskrivninger. Ved omklassifisering fra investering til virkelig verdi over utvidet resultat til datterselskap eller tilknyttet foretak, er investeringens balanseførte verdi på det tidspunktet bestemmende eller betydelig innflytelse oppnås, benyttet som anskaffelseskost.

Avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av konsernets virksomhet som utgjør et eget segment eller et eget geografisk område og som har blitt avhendt eller holdes for salg eller er et datterselskap anskaffet utelukkende med tanke på videresalg. Klassifisering som avviklet virksomhet skjer ved salg eller når kriteriene for klassifisering som holdt for salg er oppfylt. Når en virksomhet klassifiseres som avviklet, justeres sammenligningstallene for foregående periode tilsvarende.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til det enkelte konsernselskaps funksjonelle valuta til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Monetære eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen. Valutakursdifferanse som fremkommer ved omregning, innregnes i resultatregnskapet.

Regnskaper for utenlandske virksomheter

Eiendeler og forpliktelser for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen. Inntekter og kostnader for utenlandske virksomheter, omregnes til norske kroner med tilnærmet valutakurs på tidspunktet for transaksjonene.

Omregningsdifferanser innregnes i utvidet resultat og presenteres som omregningsdifferanse i egenkapitalen. I datterselskaper som ikke er heleide, blir en forholdsmessig andel av omregningsdifferansene tilordnet minoriteten. Ved nedsalg som medfører bortfall av kontroll i utenlandske virksomheter blir en akkumulert andel av omregningsdifferansene ført mot resultatet som del av gevinstberegningen.

Nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet

Omregningsdifferanser som fremkommer ved omregning av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter, spesifiseres som omregningsdifferanser i egenkapitalen. Disse resultatføres ved avhendelse.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter som ikke er derivater

Finansielle instrumenter som ikke er derivater, består av investeringer i gjelds- og egenkapitalinstrumenter, kundefordringer og andre fordringer, kontanter og lån, leverandørgjeld og annen gjeld.

Kundefordringer og andre fordringer med forfall kortere enn 3 måneder neddiskonteres ikke.

Finansielle instrumenter som ikke er derivater, måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi tillagt eventuelle direkte henførbare transaksjonsutgifter. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Rentebærende lån innregnes ved førstegangs balanseføring til virkelig verdi redusert for transaksjonskostnader. Etterfølgende måling er til amortisert kost, hvor eventuell forskjell mellom kost og innløsningsbeløp innregnes over løpetiden som en del av den effektive renten.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra eiendelen utløper, eller når konsernet overfører de kontraktmessige rettene i en transaksjon hvor praktisk talt all risiko og avkastning ved eierskap til den finansielle eiendelen overføres.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat

Investeringer i egenkapitalinstrumenter er i hovedsak klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat. Dette er i samsvar med konsernets investeringsstrategi. Etter førstegangsinnregning måles disse instrumentene til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi innregnes i utvidet resultat.

Finansielle eiendeler holdt for handelsformål

Et finansielt instrument klassifiseres til virkelig verdi over resultatet dersom det holdes for handelsformål. Instrumentet måles til virkelig verdi og endringer i verdier innregnes i resultatet.

Annet

Andre finansielle instrumenter som ikke er derivater, måles til amortisert kost redusert for eventuelle tap ved verdifall.

Derivater

Konsernet bruker derivater for å begrense eksponeringen mot renterisiko, valutarisiko og prisisiko som oppstår gjennom operasjonelle og finansielle aktiviteter. Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Når derivater kvalifiserer for sikringsbokføring, er innregning av verdiendringer avhengig av hva som sikres (se nedenfor).

Sikring

Kontantstrømsikring

Når et derivat er øremerket som sikringsinstrument for variabilitet i kontantstrømmene til en innregnet eiendel eller forpliktelse, eller til en svært sannsynlig forventet transaksjon, innregnes den effektive delen av verdiendring på derivatet i utvidet resultat. Konsernet foretar en kvalitativ vurdering av sikringseffektivitet. Når sikringsinstrumentet ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, selges, avsluttes eller utløper, avvikles sikringsbokføringen. Akkumulert verdiendring som er innregnet i utvidet resultat, beholdes der til den forventede transaksjonen finner sted. Er sikringsobjektet en finansiell eiendel, blir beløpet som er innregnet i utvidet resultat overført til resultatet i samme periode som sikringsobjektet påvirker resultatet. Hvis den sikrede transaksjonen ikke lenger forventes å inntreffe, innregnes akkumulerte urealiserte gevinster eller tap umiddelbart i resultatregnskapet.

Virkelig verdi sikring

Når et derivat er øremerket som sikringsinstrument for variabilitet i verdien av en innregnet eiendel, bindende avtale eller forpliktelse, innregnes gevinst eller tap på derivatet i resultatregnskapet i perioden de oppstår. Tilsvarende blir verdiendringer på den sikrede risikoen ført i resultatregnskapet i samme periode. Prinsipper rundt sikringseffektivitet og fraregning er de samme som for kontantstrømsikring.

Egenkapital

Ordinære aksjer

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter forbundet med utstedelse av aksjer, innregnes som en reduksjon av egenkapital (overkurs) netto etter eventuell skatt.

Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer, føres kjøpesummen inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapitalen. Aksjer som er kjøpt, klassifiseres som egne aksjer og reduserer total egenkapital. Når egne aksjer selges, innregnes mottatt beløp som en økning av egenkapitalen, og gevinst som følge av transaksjonen tilføres annen innskutt egenkapital.

Utbytter

Utbytter innregnes som en forpliktelse i den perioden de blir vedtatt.

Eiendom, anlegg og utstyr

Egne eiendeler

Eiendom, anlegg og utstyr føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger (se under) og eventuelt tap ved verdifall. Anskaffelseskost for egenproduserte driftsmidler inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader samt en rimelig andel av indirekte produksjonskostnader.

Når deler av et varig driftsmiddel har forskjellig utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter av eiendom, anlegg og utstyr.

Lånekostnader som er direkte henførbare til anskaffelse av eiendeler, kapitaliseres som en del av den aktuelle eiendelens utgifter inntil anleggsmiddelet er ferdigstilt til sin tiltenkte bruk. Slike låneutgifter kapitaliseres som en del av eiendelens anskaffelseskost når det er sannsynlig at de vil føre til fremtidige fordeler for konsernet, og utgiftene kan måles på en pålitelig måte. Andre lånekostnader innregnes i resultatregnskapet i den perioden de er påløpt.

Kostnader etter anskaffelsen

Selskapet og konsernet medtar i anskaffelseskosten for et varig driftsmiddel utgifter til utskiftninger av deler av driftsmiddelet når slike utgifter antas å gi fremtidige økonomiske fordeler og utgiftene for de utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter innregnes i resultatregnskapet i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes lineært over estimert utnyttbar levetid for hver enhet av eiendom, anlegg og utstyr, og belastes resultatregnskapet. Tomter avskrives ikke. Estimert økonomisk levetid er som følger:

- Vassdragsreguleringer 40-50 år
- Kraftvirksomhet
  - Bygninger 50 år
  - Dammer, vannveier og luker 25-40 år
  - Maskinutrustning 40 år
  - Kraftvarmeverk (Spania) 25 år
  - Netteiendeler 25-35 år
- Industrivirksomhet
  - Bygninger 20-25 år
  - Maskiner og utstyr 7-15 år
- Driftsløse, biler, inventar mm. 3-12 år

Restverdi revurderes årlig dersom den ikke er ubetydelig.

Leide eiendeler

Selskapet og konsernet har enkelte leieavtaler med betingelser som i det vesentlige overfører de økonomiske rettigheter og forpliktelser til konsernet. Disse klassifiseres som finansielle leieavtaler og innregnes etter samme regnskapsprinsipp som tilsvarende eiendeler.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill representerer beløp som oppstår ved overtakelsen av datterselskaper og investeringer i tilknyttede foretak. For overtakelser etter 1. januar 2010 er goodwill beregnet som beskrevet ovenfor. For overtakelser som har skjedd mellom 1. januar 2003 og 31. desember 2009, representerer goodwill differansen mellom anskaffelseskost ved overtakelse og virkelig verdi av de netto identifiserte eiendeler som er over-

tatt. For overtakelse forut for dette, er goodwill oppført på bakgrunn av estimert anskaffelseskost som tilsvarende det beløp som var oppført under tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.

Goodwill føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Goodwill fordeles på kontantstrømgenererende enheter og blir ikke avskrevet, men blir testet årlig for verdifall. For tilknyttede foretak er balanseført verdi av goodwill inkludert i investeringens balanseførte verdi i konsernregnskapet.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som anskaffes, føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger (se under) og tap ved verdifall.

Forskning og utvikling som er direkte henførbart til utvikling og testing av konsernets produkter og er identifiserbare og unike, og som kontrolleres av konsernet, blir balanseført som en immateriell eiendel når alle følgende kriterier er oppfylt:

- Det er teknisk mulig å ferdigstille produktet slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- Ledelsen har til hensikt å ferdigstille produktet og bruke og selge det
- Det er mulig å bruke og selge produktet
- Det kan påvises hvordan produktet vil generere sannsynlige økonomiske fordeler
- Tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser er tilgjengelige for å ferdigstille og ta i bruk produktet
- Utgiftene kan måles pålitelig.

Balanseførte utgifter inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og direkte henførbare felleskostnader som medgår for å gjøre produktet tilgjengelig for bruk.

Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene, kostnadsføres når de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført, kan ikke senere balanseføres.

Etterfølgende utgifter

Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler aktiveres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for de immaterielle eiendelene, med mindre slik levetid er ubestemt. Goodwill blir testet for verdifall på balansedagen hvert år. Aktiverte kostnader i forbindelse med tildeling av konsesjoner avskrives over perioden frem til neste konsesjonsbehandling. Avskrivningsperioden er 50 år. Merverdier knyttet til kundeforhold, kundekontrakter, varemerker samt egenutviklet programvare og andre utviklingskostnader avskrives over 7 – 10 år.

CO2-kvoter

Underkonsernet Cogen har utslippsrettigheter i forbindelse med driften av kraftvarmeverk i Spania. IFRS har ikke regulert hvordan dette skal rapporteres og i påvente av dette benyttes metoden «the net liability approach». Denne metoden går ut på at man først

skal regnskapsføre en forpliktelse når det foretatt utslipp som går ut over de utslipp som dekkes av de rettighetene som selskapet eier. Det foretas en årlig vurdering av foretatte utslipp mot eksisterende utslippsrettigheter.

Varebeholdninger

Varebeholdninger regnskapsføres til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris i ordinær virksomhet, fratrukket estimerte kostnader til ferdigstilling og salgskostnader.

Anskaffelseskost er basert på først-inn først-ut prinsippet og inkluderer kostnader påløpt ved anskaffelse av varene og kostnader for å bringe varene til nåværende tilstand og plassering. For produserte varer og varer i arbeid inkluderer anskaffelseskost en andel av indirekte kostnader basert på normal kapasitetsutnyttelse.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Balanseført verdi av langsiktige tilvirkningskontrakter består av opptjent ikke fakturert inntekt etter løpende avregnings metode fratrukket mottatte forskuddsinnbetalinger. Beløpet er inkludert i balanseposten kundefordringer og andre fordringer. Se for øvrig nedenfor under driftsinntekter og note 13.

Fastsettelse av virkelig verdi

Regnskapsprinsipper og noteinformasjon krever at virkelig verdi fastsettes for finansielle og enkelte ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser. Virkelig verdi er definert som den verdi den enkelte eiendel eller forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type eiendel eller forpliktelse og i hvilken grad de handles i aktive markeder.

Finansielle instrumenter klassifiseres i sin helhet i et av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som har betydning ved verdsettelsen av instrumentene. Det vises til informasjon i note 16 om de forskjellige verdsettelsesnivåene.

Basert på det ovenstående benyttes normalt følgende metoder for fastsettelse av virkelig verdi:

Eiendom, anlegg og utstyr

I forbindelse med oppkjøp og virksomhetssammenlutninger innregnes eiendom, anlegg og utstyr til markedsverdi. Markedsverdien fastsettes på grunnlag av takster eller observerbare markedspriser på tilsvarende eiendeler.

Kundefordringer og andre fordringer

Virkelig verdi av kundefordringer og andre fordringer beregnes som nåverdi av netto fremtidige kontantstrømmer diskontert med markedsrenten på balansedagen.

Immaterielle eiendeler

Virkelig verdi på immaterielle eiendeler er basert på neddiskontert forventet kontantstrøm fra bruk og senere eventuelt salg av eiendelene.

Investeringer i aksjer, obligasjoner og fondsandel

Virkelig verdi for børsnoterte finansielle instrumenter tilsvarende notert kjøpskurs på balansedagen. For

ikke-børsnoterte instrumenter er virkelig verdi basert på kjente omsetningskurser nær balansedagen eller verddivurderinger foretatt av meglerforetak etter vanlige benyttede verddivurderingsmetoder.

Ikke-derivative finansielle forpliktelser

Virkelig verdi for finansielle forpliktelser beregnes for informasjonsformål, og beregnes som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer diskontert med markedsrenten på balansedagen.

Derivater

Virkelig verdi av en rentebytteavtale er det estimerte beløp som selskapet og/eller konsernet vil motta eller måtte betale for å innfri avtalen på balansedagen, hensyntatt dagens rentenivå og motpartens og egen kredittverdighet. Virkelig verdi av energirelaterte derivater (futures, forwards og opsjoner) er markedskurser på balansedagen. Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er basert på noterte markedskurser på balansedagen.

Verdifall

Balanseført verdi av selskapets og konsernets eiendeler blir, med unntak av varelager og utsatt skattefordel, gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det er indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp.

Tap ved verdifall innregnes når balanseført verdi av en eiendel eller kontantgenererende enhet (vurderingsenhet) overstiger gjenvinnbart beløp. Tap ved verdifall innregnes i resultatregnskapet.

Verdifall beregnet for kontantgenererende enheter fordeles slik at balanseført verdi av eventuell goodwill i kontantgenererende enheter reduseres først. Deretter fordeles resterende verdifall på de øvrige eiendelene i enheten forholdsmessig ut i fra balanseførte verdier.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Gjenvinnbart beløp for eiendeler er det høyeste av netto salgspris og bruksverdi. Bruksverdi beregnes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved å benytte diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og den risiko som er knyttet til den spesifikke eiendelen. For eiendeler som ikke hovedsakelig genererer uavhengige kontantstrømmer, fastsettes gjenvinnbart beløp for den vurderingsenheten som eiendelen tilhører.

Reversering av verdifall

Tap ved verdifall av goodwill reverseres ikke.

For andre eiendeler reverseres tap ved verdifall dersom det er en endring i estimerer benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Et tap ved verdifall reverseres bare i den grad eiendelens balanseførte verdi ikke overstiger den balanseførte verdien som ville vært fastsatt, netto etter avskrivninger eller amortisering, dersom ingen tap ved verdifall hadde vært innregnet.

Ytelser til ansatte

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Forpliktelser til å yte tilskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger

Netto forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes separat for hver ordning ved å estimere størrelsen på fremtidige ytelser som den ansatte har opptjent gjennom sin arbeidsinnsats i inneværende og tidligere perioder. Disse fremtidige ytelsene diskonteres for å beregne nåverdien, og virkelig verdi av pensjonsmidler trekkes fra for å finne netto forpliktelse. Diskonteringsrenten tilsvarer markedsrente for foretaksobligasjoner av høy kvalitet (OMF rente) med tilnærmet samme løpetid som konsernets forpliktelser. Beregningene er gjort av en kvalifisert aktuar, og er basert på lineær opptjeningsmodell.

Når ytelsene i en pensjonsordning forbedres, innregnes den andelen av økningen i ytelsene som ansatte har opparbeidet rettighet til, som kostnad i resultatregnskapet lineært over gjennomsnittlig tidsperiode frem til de ansatte har oppnådd en ubetinget rett til de økte ytelsene. Kostnaden innregnes umiddelbart i resultatregnskapet dersom de ansatte allerede ved tildeling har fått en ubetinget rett til økte ytelser.

Aktuarielle gevinster og tap ved beregning av selskapets forpliktelse for en pensjonsordning innregnes i utvidet resultat når de oppstår. Pensjonskostnader / opptjeninger samt gevinster og tap på avkorting / avslutning innregnes i resultatet.

Netto rente ved beregning av pensjonsforpliktelse rapporteres som finansposter i resultatregnskapet.

Når beregningene resulterer i en eiendel for selskapet, begrenses innregningen av denne eiendelen til nettoen av totale urealiserte aktuarielle tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, og nåverdien av fremtidige tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i innbetalinger til ordningen.

Avsetninger

En avsetning innregnes når det følger av avtale eller foreligger en lovbestemt eller underforstått plikt som følge av en tidligere hendelse og det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling for å gjøre opp forpliktelsen, og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Avsetninger for omstrukturering innregnes når konsernet har godkjent en detaljert og formell omstrukturingsplan, og omstruktureringen enten er påbegynt eller kunngjort for de berørte.

Driftsinntekter

Solgte varer og leverte tjenester

Driftsinntekter inntektsføres når leveringsforpliktelser er oppfylt gjennom overføring av en vare eller tjeneste til kunden, enten gjennom løpende avregning eller ved fullført kontrakt. Med overføring menes at kunden har oppnådd kontroll over varen eller tjenesten. De mest sentrale indikatorene for overføring av kontroll er at konsernet har fått rett til betaling for varen eller tjenesten, at kunden har fått rettighet til varen eller tjenesten, at konsernet har overført fysisk kontroll over varen eller tjenesten, at kunden har overtatt det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap av varen eller tjenesten. Driftsinntekter presenteres netto etter salgsrelaterte avgifter og rabatter.

Inntekter knyttet til fastpriskontrakter der leveransen er individuelt tilpasset kunden, ikke har en alternativ anvendelse og der konsernet oppnår rett til betaling basert på fremdriften i prosjektet, blir inntektsført løpende såfremt prosjektets inntekter og kostnader kan

estimeres pålitelig (løpende avregning). Når prosjektets fortjeneste ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader inntektsføres. Eventuelle estimerte tap på prosjekter bokføres i den perioden tapet identifiseres.

Avhengig av type prosjekt beregnes fullføringsgraden som påløpte kostnader i forhold til totale estimerte kostnader, som direkte timeforbruk i prosent av totalt forventet timeforbruk eller ved en vurdering av teknisk ferdigstillelse. Estimerer knyttet til inntekter, kostnader og fremdrift i prosjekter blir revidert dersom forutsetninger endres. Endringer i estimerer innregnes i resultatregnskapet i den perioden ledelsen blir kjent med de endrede forutsetninger som resulterte i estimatendringene.

Ved fastpriskontrakter betaler kunden normalt faste beløp gjennom prosjektperioden basert på en betalingsplan. Dersom verdien av leveransen på målingstidspunktet overstiger mottatt betaling fra kunden vil det balanseføres en kontraktseiendel (varebeholdning). Dersom betaling fra kunden overstiger verdien av leveransen på målingstidspunktet balanseføres en forpliktelse.

Driftsinntekter fra salg av kraft inntektsføres på transaksjonstidspunktet.

Finansinntekter

Finansinntekter består av realiserte gevinster og verdiendringer på derivater og gjelds- og egenkapitalinstrumenter holdt for handelsformål, mottatte utbytter, resultatandeler fra KS-investeringer, renteinntekter og agiogevinster. Renteinntekter innregnes i resultatet basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes.

Utbytteinntekter innregnes i resultatet på det tidspunkt rett til å motta betaling er etablert.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd som kompenserer for påløpte utgifter, innregnes som kostnadsreduksjon i resultatregnskapet på en systematisk måte i de samme periodene som utgiftene påløper. Tilskudd knyttet til anskaffelsen av driftsmidler føres som reduksjon av anskaffelseskost og amortiseres i form av reduserte avskrivninger over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Kostnader

Leiebetaling under operasjonelle leieavtaler

Leiebetalinger for operasjonelle leieavtaler innregnes i resultatregnskapet lineært over leieperioden.

Leieinsitamenter som mottas, innregnes som en integrert del av totale leiekostnader.

Finanskostnader

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, agiotap, negativ verdiendring på derivater og finansielle instrumenter holdt for omsetning og derivater som innregnes i resultatet, og øvrige realiserte tap og nedskrivninger for verdifall på gjelds- og egenkapitalinstrumenter.

Skattekostnad

Inntektsskatt på periodens resultat består av periodeskatt og utsatt skatt. Inntektsskatt innregnes i resultatet med unntak av skatt på poster som er innregnet direkte mot egenkapitalen eller i utvidet resultat. Skatteeffekten av sistnevnte poster innregnes direkte

mot egenkapitalen eller i utvidet resultat.

Periodeskatt utgjør forventet betalbar skatt på årets skattepliktige resultat til gjeldende skattesatser på balansedagen, og eventuelle korrigeringer av betalbar skatt for tidligere år redusert med betalt forskuddsskatt.

Utsatt skatt beregnes basert på balanseorientert gjeldsmetode ved å ta hensyn til midlertidige forskjeller mellom balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser i den finansielle rapporteringen og skattemessige verdier. Følgende midlertidige forskjeller hensyntas ikke: goodwill som ikke er skattemessig fradragsberettiget, opprinnelig innregning av eiendeler eller forpliktelser som ikke påvirker verken regnskapsmessig eller skattemessig resultat, samt forskjeller relatert til investeringer i datterselskaper som ikke antas å reversere i overskuelig fremtid. Avsetningen for utsatt skatt er basert på forventninger om realisasjon av eller oppgjør for balanseførte verdier av eiendeler og forpliktelser, og beregnet med skattesatser gjeldende på balansedagen.

Eiendeler ved utsatt skatt innregnes kun i den grad det er sannsynlig at eiendelen kan utnyttes gjennom fremtidige skattepliktige resultater. Eiendeler ved utsatt skatt reduseres i den grad det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

Skattefordel som bare kan utnyttes ved konsernbidrag fra morselskapet, innregnes ikke før bidragene faktisk ytes og innregnes i de enkelte selskapene.

Kontanter og kontantekvivalenter

Med kontanter menes beholdning av kontanter i kasse og i bank. Kontantekvivalenter er kortsiktige likvide investeringer som kan omgjøres til kontanter innen tre måneder til et kjent beløp og som har en uvesentlig grad av risiko. Kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømoppstillingen inkluderer ikke ubenyttet kassekreditt.

Fastsettelse og presentasjon av driftssegment

Økonomisk informasjon for driftssegmentene fastsettes og presenteres basert på informasjonen som gis til selskapets styre, som er konsernets øverste beslutningstakere.

Regnskapsstandarder og fortolkninger utgitt men ikke tatt i bruk

IFRS-er og fortolkninger som er utgitt men som ikke er obligatoriske å anvende pr. 31.12.2018, er ikke tatt i bruk. Basert på de vurderinger som er gjort så langt, antas følgende standarder og fortolkningsuttalelser å få effekt for fremtidig regnskapsrapportering:

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 ble utstedt i januar 2016 og erstatter den gjeldende standarden om leieavtaler, IAS 17. Den nye standarden endrer regnskapsføringen av leieavtaler som er behandlet som operasjonelle leieavtaler under gjeldende standard. Den krever at alle leieavtaler, uavhengig av type og med noen få unntak, skal innregnes i leietakers balanse som en eiendel med tilhørende forpliktelse. Standarden er effektiv fra 1. januar 2019. Forventet effekt av implementering av IFRS 16 er vist i note 27.

Note 1 Segmentrapportering
(1 000 NOK)

Segmentinformasjon presenteres for selskapets og konsernets videreførte virksomhetssegmenter. Inndelingen i virksomhetssegmenter viser de største underkonsernene som egne segmenter. Dette er basert på konsernets ledelses- og interrapporteringsstruktur. Internprisen mellom segmentene er basert på prinsippet om armlengdes avstand. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene samt poster som allokeres ut i fra en rimelig fordelingsnøkkel. Segmentet "Øvrig virksomhet" består av selskapene: Markedskraft, Wattsight, Steinodden Eiendom, Arendal Lufthavn Gullknapp, Songe Træsliperi, Vindholmen Eiendom, Norsk Vekst og Bedriftsveien 17.

* Av- og nedskrivninger i segmentet "Investeringsvirksomhet" gjelder av- og nedskrivninger på merverdier etablert ved oppkjøp av datterselskaper.

** Netto finans i segment "Investeringsvirksomhet" for konsern og i sumkolonnen inkluderer andel resultat fra TS

Konsern	Salg av kraft		Investeringsvirksomhet *		EFD		NSSL		Powel	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ved levering	190 824	136 818			573 806	417 478	753 152	773 148		
Løpende avregning					656 027	735 887			583 212	591 198
Andre driftsinntekter	1 626	2 395	1 312	1 459	20 599	4 363	4 833	907	2 254	
Driftsinntekter	192 451	139 213	1 312	1 459	1 250 432	1 157 728	757 984	774 055	585 466	591 198
Driftskostnader	52 210	49 731	15 943	17 757	1 116 905	1 045 175	590 548	620 296	569 731	541 947
Av- og nedskrivninger	6 903	6 674	20 142	15 506	25 668	24 169	57 698	51 697	42 992	79 392
Driftsresultat	133 338	82 808	-34 773	-31 804	107 859	88 384	109 738	102 062	-27 257	-30 141
Netto finans **			36 267	-73 782	-5 692	-6 769	-47	-359	-860	444
Skattekostnad	72 247	43 059	-8 484	-32 224	35 302	27 840	26 404	24 243	-7 195	4 127
Årsresultat	61 091	39 749	9 978	-73 362	66 866	53 776	83 287	77 460	-20 922	-33 824
Segmenteiendeler	268 640	294 670	1 882 526	4 591 935	992 783	921 220	632 588	543 405	386 031	648 242
Segmentforpliktelser	81 155	63 150	336 793	1 756 341	566 602	523 405	249 233	245 633	256 798	495 594
Netto renteb. gjeld			-85 801	-128 638	65 094	81 047	-200 624	-91 645	62 291	96 834

Konsern forts	Cogen		Scanmatic		Tekna		Øvrig virksomhet		Sum	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ved levering	1 181 118	936 314			143 574	122 953	140 706	127 543	2 983 181	2 514 255
Løpende avregning			649 397	573 775					1 888 636	1 900 860
Andre driftsinntekter	1 255	1 220			311	1 093	1 519	322	33 708	11 758
Driftsinntekter	1 182 373	937 534	649 397	573 775	143 885	124 047	142 225	127 865	4 905 525	4 426 873
Driftskostnader	1 141 925	863 259	605 763	532 424	165 549	142 187	145 916	126 468	4 404 490	3 939 242
Av- og nedskrivninger	15 477	19 492	2 931	2 931	12 540	8 952	54 934	13 796	239 628	222 608
Driftsresultat	24 972	54 784	40 360	38 421	-34 204	-27 092	-58 625	-12 400	261 408	265 022
Netto finans **	-4 473	5 547	-881	-122	-6 307	-5 419	-3 303	1 772	14 704	-78 687
Skattekostnad	7 669	13 034	8 113	8 075	1 256	-72	65	-270	135 376	87 812
Årsresultat	12 830	47 296	31 366	30 224	-41 767	-32 439	-61 994	-10 358	140 735	98 522
Segmenteiendeler	664 137	584 454	309 204	270 863	260 063	202 898	495 811	481 122	5 891 781	8 538 808
Segmentforpliktelser	516 729	451 803	188 856	168 496	219 223	182 877	304 730	265 636	2 720 119	4 152 935
Netto renteb. gjeld	149 145	115 341	-70	-18 731	154 912	126 111	-43 458	-73 380	101 489	106 939

Geografisk område	Norge		Europa		Asia		Nordamerika m.m.		Konsolidert	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Driftsinntekter	1 416 261	1 224 791	2 659 857	2 426 948	517 698	489 267	311 709	285 867	4 905 525	4 426 873
Segmenteiendeler	3 447 013	6 176 550	1 643 787	1 610 526	436 893	384 114	416 783	367 618	5 944 476	8 538 808

Morselskap	Salg av kraft		Investeringsvirksomhet		Sum	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Driftsinntekter	192 451	139 213	2 250	1 459	194 701	140 672
Driftskostnader	52 210	49 731	19 788	19 460	71 997	69 190
Av- og nedskrivninger	6 903	6 674	421		7 324	6 674
Driftsresultat	133 338	82 808	-17 959	-18 001	115 380	64 807
Netto finans			5 792	2 623 903	5 792	2 623 903
Skattekostnad	72 247	43 059	-1 855	-25 819	70 392	17 240
Årsresultat	61 091	39 749	-10 312	2 631 721	50 779	2 671 470
Segmenteiendeler	268 640	294 670	3 408 529	5 973 407	3 677 169	6 268 077
Segmentforpliktelser	81 155	63 150	631 623	2 007 154	712 778	2 070 304
Netto renteb. gjeld			-85 801	-128 638	-85 801	-128 638

Note 2 Annen driftsinntekt / Salgsinntekter

Annen driftsinntekt

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Leieinntekter	1 556	1 822	280	502
Andre driftsinntekter	32 153	41 946	2 658	3 351
Sum annen driftsinntekt	33 708	43 768	2 938	3 853

Leieinntekter

Andre driftsinntekter

Sum annen driftsinntekt

Salgsinntekter

Salgsinntektene er spesifisert på morselskap og datterselskap i note 1 Segmentrapportering. Det fremgår av virksomhetsbeskrivelsen i årsberetningen hva de enkelte selskapers omsetning består av.

Note 3

Overtagelse av datterselskap i 2018

Konsernet har ikke overtatt noen datterselskaper av vesentlig størrelse eller betydning i løpet av 2018 og 2017.

Note 4 Lønn og andre ytelser til ansatte

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Lønn	1 144 865	1 024 661	30 602	29 218
Folketrygdavgift	158 367	138 125	4 674	3 923
Pensjonskostnader	54 013	55 146	-2 451	1 636
Andre ytelser	77 831	85 005	1 310	2 927
Sum lønn og andre ytelser	1 435 076	1 302 936	34 136	37 704
Antall årsverk	2 243	2 178	22	21

2018	Lønn honorarer	Bonus forrige år utbetalt i år	Natural- ytelser	Samlet godtgjørelse	Period. pensjonskostnad	Antall styremøter (i)
Ledende ansatte						
Jarle Roth, konsernsjef	3 918	2 431	241	6 590		99
Lars Peder Fensli, finansdirektør	1 824	554	18	2 396		97
Morten Henriksen, teknisk direktør	2 150	651	21	2 822		101
Torkil Mogstad, konserndirektør	1 786	524	18	2 328		100
Medlemmer av styre, revisjons- og kompensasjonskom.						
Øyvinn A. Brøymer, styrets leder	453			453		11
Morten Bergesen, styrets nestleder	364			364		11
Didrik Vigsnes, styremedlem	259			259		11
Arild Nysæther, styremedlem	346			346		11
Heidi Marie Petersen, styremedlem	259			259		10
Kristine Landmark (fra april 2018)	187			187		6
Rikke T. Reinemo (fra april 2018)	221			221		5
Marianne Lie, styremedlem (til april 2018)	90			90		4
Marianne Sigurdson Lyngvi, styremedlem (til april 2018)	73			73		4
Samlet godtgjørelse	11 930	4 160	298	16 388		397
2017						
Ledende ansatte						
Jarle Roth, konsernsjef	3 280	446	240	3 966		97
Lars Peder Fensli, finansdirektør	2 040	94	18	2 152		99
Morten Henriksen, teknisk direktør	2 192	255	21	2 468		98
Torkil Mogstad, konserndirektør	1 629	179	18	1 826		98
Medlemmer av styre, revisjons- og kompensasjonskom.						
Øyvinn A. Brøymer, styrets leder	348			348		12
Morten Bergesen, styrets nestleder	319			319		12
Didrik Vigsnes, styremedlem	212			212		12
Arild Nysæther, styremedlem	313			313		12
Heidi Marie Petersen, styremedlem	212			212		11
Marianne Lie, styremedlem	262			262		12
Marianne Sigurdson Lyngvi, styremedlem	212			212		11
Samlet godtgjørelse	11 019	974	297	12 290		392

(i) Det er avholdt 11 styremøter i 2018 og 12 i 2017

I tillegg er utbetalt tNOK 442 (286) i pensjon til tidligere styremedlemmer. Nåværende styremedlemmer opptjener ingen rett til pensjon.

Ledende ansatte deltar i den kollektive pensjonsordningen for ansatte i mor- og datterselskaper. Jfr. beskrivelsen i pensjonsnotene. Med iverksettelse senest 31.12.2015 har alle selskapene i konsernet utviklet de ytelsesbaserte ordninger, da med et unntak for ansatte over 60 år som er medlemmer av AFKs Pensjonskasse. Disse forblir i den ytelsesbaserte ordningen frem til pensjonsalder. Den ytelsesbaserte ordningen gir ved full opptjeningsstid på 30 år en pensjon som sammen med folketrygden utgjør 66% av sluttlønn. I morselskapet var det frem til utgangen av 2015 en tilleggspensjonsordning for ansatte med pensjonsgrunnlag utover 12G. Ytelsen ved full opptjening lå på samme nivå som for lønnsgrunnlag under 12G, 66%. Også denne ordningen har opphørt og blitt erstattet av et tilsvarende kontantbeløp for alle under 60 år. Bonus, opsjoner og andre ytelser inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Konsernledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder. Arild Nysæther har mottatt GBP 22 500 (GBP 22 500) som styreleder i datterselskapet NSSL. Morten Bergesen har mottatt EUR 15 000 (EUR 15 000) som styreleder i datterselskapet Cogen Energia España.

Vedrørende lån og sikkerhetsstillelse for medlemmer av ledergruppen, styret og andre valgte selskapsorganer vises til note 24.

Note 4 forts
Betingelser konsernsjef og ledende ansatte:

For konsernsjef er det avtalt følgende vederlag ved opphør av ansettelsesforholdet:

Lønn utbetales i oppsigelsestiden. (6 mnd)

I forbindelse med tiltredelsen fikk konsernsjefen en rett til å kjøpe 3 000 aksjer i selskapet med 15% rabatt og en bindingstid på 3 år.

Lars Peder Fensli, Morten Henriksen og Torkil Mogstad har en rett til å kjøpe 1000 aksjer under samme betingelser.

Pensjonsforpliktelser / kostnader

Konsernets norske selskaper er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningene tilfredsstiller lovens krav. Pensjonsordningen omfatter alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon.

Med iverksettelse senest 31.12.2015 har alle selskapene i konsernet utviklet de ytelsesbaserte ordninger. Et unntak fra dette er ansatte over 60 år som har vært med i AFK Pensjonskasse, disse vil fortsatt være med i pensjonskassen med ytelsesbasert opptjening frem til oppnådd pensjonsalder.

Pensjonsforpliktelse

Nåverdi av usikrede forpliktelser

Nåverdi av sikrede forpliktelser

Virkelig verdi av pensjonsmidler

Innregnet arbeidsgiveravgift

Nåverdi av netto forpliktelser

Herav presentert som pensjonsmidler

Andre pensjonsforpliktelser

Brutto pensjonsforpliktelser

Endring i innregning nettoforpliktelse for ytelsesbasert pensjon

Netto sikrede ytelsesbasert pensjonsforpliktelse per 1. januar

Forpliktelse usikrede ordninger per 1. januar

Innskudd mottatt

Utbetalt fra ordningen

Aktuarielle (gevinster) tap fra totalresultatet

Valutakursendringer pensjonsforpliktelse

Kostnader vedrørende ytelsesbaserte ordninger

Nettoforpliktelse for ytelsesbaserte ordninger per 31.12

Kostnader innregnet i resultatregnskapet

Kostnader vedrørende denne periodens pensjonsopptjening

Rente på forpliktelsene

Forventet avkastning på pensjonsmidler

Innregnet arbeidsgiveravgift

Innregnet aktuarielle gevinster og tap

Effekt ved delvis avvikling av styrepensjon

Kostnader ved ytelsesbaserte ordninger

Kostnader ved innskuddsbaserte ordninger

Nettorente pensjonsforpliktelser overført finans

Overført effekt ved avvikling til egen linje i resultatregnskapet

Sum pensjonskostnader

Faktisk avkastning på pensjonsmidler

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Nåverdi av usikrede forpliktelser	29 680	34 226	7 605	12 168
Nåverdi av sikrede forpliktelser	71 817	71 250	48 941	48 442
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-100 641	-97 588	-56 377	-54 441
Innregnet arbeidsgiveravgift	1 072	1 716	1 072	1 716
Nåverdi av netto forpliktelser	1 928	9 604	1 242	7 884
Herav presentert som pensjonsmidler	28 824	26 338	7 436	5 999
Andre pensjonsforpliktelser	9 112	10 182		
Brutto pensjonsforpliktelser	39 864	46 124	8 678	13 883
Netto sikrede ytelsesbasert pensjonsforpliktelse per 1. januar	-26 338	-17 627	-5 999	-7 177
Forpliktelse usikrede ordninger per 1. januar	35 395	36 289	13 883	12 720
Innskudd mottatt	-2 445	-11 487	-862	-119
Utbetalt fra ordningen	-2 725	-3 431	-792	-678
Aktuarielle (gevinster) tap fra totalresultatet	-820	2 620	-370	2 870
Valutakursendringer pensjonsforpliktelse	1 813	1 272		
Kostnader vedrørende ytelsesbaserte ordninger	-2 953	1 968	-4 619	267
Nettoforpliktelse for ytelsesbaserte ordninger per 31.12	1 928	9 604	1 242	7 884
Kostnader vedrørende denne periodens pensjonsopptjening	1 873	1 553	66	100
Rente på forpliktelsene	2 089	2 387	1 315	1 416
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-2 356	-2 297	-1 288	-1 323
Innregnet arbeidsgiveravgift	305	297	152	74
Innregnet aktuarielle gevinster og tap		28		
Effekt ved delvis avvikling av styrepensjon	-4 864		-4 864	
Kostnader ved ytelsesbaserte ordninger	-2 953	1 968	-4 619	267
Kostnader ved innskuddsbaserte ordninger	55 992	52 875	1 194	1 066
Nettorente pensjonsforpliktelser overført finans	-27	-92	-27	-92
Overført effekt ved avvikling til egen linje i resultatregnskapet	1 000	395	1 000	395
Sum pensjonskostnader	54 013	55 146	-2 451	1 636
Faktisk avkastning på pensjonsmidler	-1 159	6 343	-653	4 301

Forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Vesentlige aktuariemessige forutsetninger på balansedagen (presentert som vektete gjennomsnitt):

Tabell K2013BE benyttet ved beregning av levealder.

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Diskonteringsrente 31.12	2,60 %	2,40 %	2,60 %	2,40 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler 31.12	2,60 %	2,40 %	2,60 %	2,40 %
Fremtidig lønnsvekst	2,75 %	2,50 %	2,75 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,50 %	2,25 %	2,50 %	2,25 %
Fremtidig regulering av pensjoner	0,80 %	0,50 %	0,80 %	0,50 %

Investeringsprofil for pensjonsmidlene i konsernet

	Aksjer	Omløps obligasjoner	Penge marked	Anleggs obligasjoner	Annet
31.12.2017	35 %	62 %	3 %	0 %	0 %
31.12.2018	34 %	65 %	1 %	0 %	0 %

Utvikling av sikrede pensjonsforpliktelser i konsernet

	2018	2017	2016	2015	2014
Nåverdi av sikret ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	71 817	71 250	77 068	76 946	443 328
Virkelig verdi av pensjonsmidler	100 641	97 588	93 325	98 460	333 129
Underskudd (overskudd) i ordningen	-28 824	-26 338	-16 257	-21 514	110 199

Note 5 - Eiendom, anlegg og utstyr

Konsern

2017

Anskaffelseskost

	Under oppføring	Vann kraftverk	CHP-anlegg *	Annen eiendom **	Maskiner inventar	Sum
Balanse pr. 1. januar	168 389	314 489	597 382	402 758	746 073	2 229 091
Anskaffelser	55 223	2 291	932	14 710	77 382	150 538
Overført fra under oppføring	-215 063	12 242		202 022	799	
Avgang		-22 529	-243	-15 553	-29 345	-67 671
Valutakursendringer	3 142		50 977	-7 740	27 260	73 638
Balanse pr. 31. desember	11 691	306 493	649 048	596 197	822 168	2 385 597

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		167 147	434 870	111 554	522 020	1 235 591
Årets ordinære avskrivninger		5 750	13 871	12 576	76 803	109 001
Nedskrivning for verdifall***				4 731		4 731
Avgang		-19 945	-316	-6 250	-26 359	-52 870
Valutakursendringer			37 903	1 778	15 751	55 431
Balanse pr. 31. desember		152 952	486 329	124 389	588 214	1 351 884

Bokført verdi pr.1 januar

168 389 147 342 162 512 291 204 224 053 993 500

Bokført verdi pr. 31 desember

11 691 153 541 162 718 471 808 233 954 1 033 713

2018

Anskaffelseskost

	Under oppføring	Vann kraftverk	CHP-anlegg *	Annen eiendom **	Maskiner inventar	Sum
Balanse pr. 1. januar	11 691	306 493	649 048	596 197	822 168	2 385 597
Anskaffelser	26 047	656	15 164	25 174	91 069	158 109
Overført fra under oppføring						
Avgang			-11 897	-67 159	-28 514	-107 570
Valutakursendringer	43		7 859	-1 615	2 203	8 490
Balanse pr. 31. desember	37 781	307 150	660 173	552 597	886 925	2 444 627

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		152 952	486 329	124 389	588 214	1 351 884
Årets ordinære avskrivninger		6 264	13 400	18 767	84 201	122 632
Nedskrivning for verdifall ****				30 773	48	30 821
Avgang			-11 550	-41 421	-22 650	-75 621
Valutakursendringer			6 057	23	2 472	8 552
Balanse pr. 31. desember		159 216	494 237	132 531	652 285	1 438 269

Bokført verdi pr.1 januar

11 691 153 541 162 718 471 808 233 954 1 033 713

Bokført verdi pr. 31 desember

37 781 147 934 165 937 420 066 234 640 1 006 358

* CHP-anlegg er kombinerte fjernvarme og gasskraftverk i Cogen.

** I posten "Annen eiendom" inngår en finansiell leieavtale med bokført verdi på tNOK 15 722 som er nærmere omtalt i note 19.

*** Nedskrivning for verdifall i 2017 er bokført verdi på eiendommer på Vindholmen som skal rives i forbindelse med utbygging av området.

*** Nedskrivning for verdifall i 2018 er bokført verdi på en bygning på Vindholmen på tNOK 4 034 som det ble besluttet å rive i 2018 samt anlegg i forbindelse med flyplassen på Gullknapp med bokført verdi på tNOK 26 787 som ble nedskrevet i samsvar med takserte verdier.

Sikkerhetsstillelser

Pr. 31. desember 2018 er driftsmidler i datterselskapene med en bokført verdi på tNOK 211 205 (2017: tNOK 198 724)

stillet som sikkerhet for banklån (se note 17).

Note 5 - Eiendom, anlegg og utstyr forts.

**Morselskapet
2017**

Anskaffelseskost

	Under oppføring	Vann kraftverk	Annen eiendom	Maskiner inventar	Sum
Balanse pr. 1. januar	9 137	314 489	8 580	7 224	339 430
Anskaffelser	4 142	2 291		1 475	7 908
Anskaffelse anlegg under utførelse	-12 242	12 242			
Avgang		-22 529		-949	-23 478
Balanse pr. 31. desember	1 037	306 493	8 580	7 750	323 860

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		167 147	2 376	4 541	174 064
Årets ordinære avskrivninger		5 750	131	548	6 429
Avgang		-19 945		-949	-20 895
Balanse pr. 31. desember		152 952	2 507	4 139	159 599

Bokført verdi pr.1 januar

Bokført verdi pr. 31 desember

	Under oppføring	Vann kraftverk	Annen eiendom	Maskiner inventar	Sum
Balanse pr. 1. januar	1 037	306 493	8 580	7 750	323 860
Anskaffelser	4 767	656		1 418	6 841
Avgang			-260		-260
Balanse pr. 31. desember	5 804	307 150	8 320	9 168	330 441
<i>Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger</i>					
Balanse pr. 1. januar		152 952	2 507	4 139	159 599
Årets ordinære avskrivninger		6 264	131	654	7 050
Avgang					
Balanse pr. 31. desember		159 216	2 639	4 793	166 648
Bokført verdi pr.1 januar	1 037	153 541	6 072	3 610	164 261
Bokført verdi pr. 31 desember	5 804	147 934	5 681	4 374	163 793

2018

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	1 037	306 493	8 580	7 750	323 860
Anskaffelser	4 767	656		1 418	6 841
Avgang			-260		-260
Balanse pr. 31. desember	5 804	307 150	8 320	9 168	330 441

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		152 952	2 507	4 139	159 599
Årets ordinære avskrivninger		6 264	131	654	7 050
Avgang					
Balanse pr. 31. desember		159 216	2 639	4 793	166 648

Bokført verdi pr.1 januar

Bokført verdi pr. 31 desember

Note 6 - Immaterielle eiendeler

**Konsern
2017**

Anskaffelseskost

	Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
Balanse pr. 1. januar	894 148	575 257	12 250	1 481 655
Kjøp	49 783	5 023		54 806
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp		4 583		4 583
Avgang	-46 372	-20 388		-66 760
Valutakursendringer	22 944	32 281		55 225
Balanse pr. 31. desember	920 503	596 755	12 250	1 529 509

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	590 532	74 383	6 089	671 004
Årets ordinære avskrivninger	76 794		245	77 039
Årets nedskrivning for verdifall	26 372	5 466		31 838
Avgang	-44 283	-20 388		-64 671
Valutakursendringer	7 649	7 324		14 973
Balanse pr. 31. desember	657 063	66 785	6 334	730 182

Bokført verdi 1. januar

Bokført verdi 31. desember

2018

Anskaffelseskost

	Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
Balanse pr. 1. januar	920 503	596 755	12 250	1 529 509
Kjøp	76 235	1 733		77 968
Avgang	-59 773	-742		-60 515
Valutakursendringer	-569	5 995		5 425
Balanse pr. 31. desember	936 396	603 741	12 250	1 552 387

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	657 063	66 785	6 334	730 182
Årets ordinære avskrivninger	73 808		245	74 053
Årets nedskrivning for verdifall	10 213	1 909		12 121
Avgang	-30 626			-30 626
Valutakursendringer	1 402	7 291		8 693
Balanse pr. 31. desember	711 860	75 985	6 579	794 424

Bokført verdi 1. januar

Bokført verdi 31. desember

Morselskap

2017

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	471		12 250	12 721
Balanse pr. 31. desember	471		12 250	12 721
<i>Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger</i>				
Balanse pr. 1. januar	471		6 089	6 560
Årets ordinære avskrivninger			245	245
Balanse pr. 31. desember	471		6 334	6 805

Bokført verdi 1. januar

Bokført verdi 31. desember

2018

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar	471		12 250	12 721
Kjøp	1 737			1 737
Balanse pr. 31. desember	2 208		12 250	14 458

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar	471		6 334	6 805
Årets ordinære avskrivninger	29		245	274
Balanse pr. 31. desember	500		6 579	7 079

Bokført verdi 1. januar

Bokført verdi 31. desember

Oppstillingen nedenfor gir en oversikt over hvilke selskaper immaterielle eiendeler er fordelt på.

	Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
<i>Immaterielle eiendeler fordelt per selskap</i>				
Arendals Fossekompagni	1 708		5 671	7 379
Markedskraft	8 498	7 754		16 252
EFD	1 869	116 487		118 357
Powel	80 258	135 793		216 051
NSSL Global	21 879	256 090		277 969
Arendal Lufthavn Gullknapp				
Cogen	24 384	6 108		30 492
Tekna	84 808			84 808
Scanmatic	1 131	5 525		6 656
Sum immaterielle eiendeler	224 536	527 757	5 671	757 963

Immaterielle eiendeler er aktiverte utviklingskostnader og lisenser for software samt merverdier knyttet til kundeforhold, kunde kontrakter, patenter og varemerker. I Cogen består immaterielle eiendeler av CO₂-kvoter kjøpt på børs. Konsesjonsrettighetene i morselskapet avskrives over konsesjonsperioden (50 år). Andre immaterielle eiendeler avskrives over perioder fra 4 til 10 år.

Goodwill testes årlig for verdifall, (se regnskapsprinsipper og note 21). I testene er hvert segment / underkonsern vurdert som en kontantgenererende enhet. Gjenvinnbart beløp for goodwill er estimert på grunnlag av bruksverdi. Beregnet bruksverdi er basert på nediskonterte framtidige kontantstrømmer. Dette verdsetter kontantstrømmen ut fra markedets krav til avkastning og risiko. Bruksverdien for 2018 er beregnet på tilsvarende måte som for 2017. Det er benyttet budsjetter for 2019 og langtidsbudsjetter fra strategiplaner for perioden frem til 2023. Utover dette er det brukt standard vekst på 2% frem til 2027 og en terminalverdi basert på samme vekstrate er tillagt. Risikofri rente er vurdert særskilt for hvert enkelt selskap. Det er benyttet en risikopremie på 6,1% for et selskap med risiko som børsindeksen. Spesielle forhold ved de enkelte beregningene er kommentert nedenfor.

EFD

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 10%. Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at konsernets inntjening er i EUR og USD og at virksomheten er syklisk. Risikofri rente er satt til 1,7%.

Powel

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 11,5%. Risikofri rente er satt til 1,7%.

NSSL Global

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 9,5%. Risikofri rente er satt til 1,3%.

Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at konsernets inntjening er i GBP og USD.

Cogen Energia España

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 10,5%. Risikofri rente er satt til 1,3%.

Tekna Holdings Canada

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 13,5%. Risikofri rente er satt til 2%.

Scanmatic

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 10,5%. Risikofri rente er satt til 1,7%.

Markedskraft

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 10,5%. Risikofri rente er satt til 1,7%.

Wattsight

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC før skatt) er satt til 9,5%. Risikofri rente er satt til 1,7%.

Gullknapp nedskriver immaterielle eiendeler med tNOK 10 213 som gjelder blant annet aktivert prosjektledelse ifm utbygging av flyplassen. NSSLGlobal nedskriver goodwill i forbindelse med salg av datterselskap med tNOK 1 909 for verdifall.

For øvrige kontantgenererende enheter i AFK konsernet viser testene betydelige merverdier. Rimelige endringer i forutsetningene vil ikke medføre ytterligere nedskrivninger.

Forskning og utviklingskostnader

I 2018 er utviklingskostnader på tNOK 50 097 aktivert (2017 tNOK49 891). Andre forsknings- og utviklingskostnader i konsernet er løpende kostnadsført og utgjorde i 2018 tNOK 158 597 og i 2017 tNOK 122 502.

CO₂-utslippstillatelser

For 2018 mottok ikke Cogen frie CO₂-kvoter. Faktiske utslipp i 2018 var på 229 000 tonn. Det var kjøpt kvoter for utslipp på 90 000 tonn pr 31.12.2018, det resterende er / blir kjøpt i 2019. Det er foretatt kostnadsmessige tidsavgrensninger ifm. kjøp av CO₂-kvoter på MEUR 2,1.

Note 7 Annen driftskostnad

Annen driftskostnad

Vedlikehold eiendom, anlegg og utstyr	37 183	31 610	6 985	5 759
Honorarer	48 608	43 233	4 584	3 429
Husleie og relaterte kostnader	104 603	123 877	2 111	1 655
Markedsføring, salg og annonsering	32 262	33 428	541	572
IKT kostnader	55 233	45 797	2 897	2 014
Tap på fordringer	2 898	3 325		
Forsikringspremier	28 261	25 227	1 593	1 770
Eiendomsskatt	10 184	11 198	4 229	5 619
Reisekostnader	99 740	97 660	1 397	995
Konsesjonsavgifter	3 127	3 249	2 842	2 582
Andre driftskostnader	127 613	101 241	5 516	4 316
Sum annen driftskostnad	549 711	519 847	32 695	28 709

Godtgjørelse til revisor

Lovpålagt revisjon	7 822	6 831	849	463
Andre attestasjonsoppgaver	454	346	167	16
Skatterådgivning	871	917	135	130
Annen bistand utenfor revisjon	5 991	2 236	600	1 314
Sum	15 138	10 330	1 751	1 923

Note 8 Finansinntekt og finanskostnad

Finansinntekt

Inntekt fra investering i DS og TS			33 663	371 879
Renteinntekter	11 204	16 150	8 702	2 028
Konserninterne renteinntekter			6 540	5 408
Utbytteinntekter	45 454	59 158	45 454	59 158
Gevinst ved avhending av verdipapirer	44	4 419	44	4 419
Gevinst ved salg av Glamox (se note 25)				2 323 477
Kursgevinst lån i fremmed valuta	33 821	72 832	27 010	64 796
Annen finansinntekt	3 807	5 928	232	1 040
Finansinntekt	94 330	158 488	121 645	2 832 205

Finanskostnad

Rentekostnader	55 649	78 904	40 152	64 824
Kurstap lån i fremmed valuta	12 469	137 130	3 571	126 531
Nedskrivning investering i omløpsaksjer tilgj. for salg		10 200		10 200
Nedskrivning investering i DS/TS		4 000	67 200	4 000
Netto rentekostnad fra pensjonsforpliktelser	27	92	27	92
Annen finanskostnad	8 421	519	4 904	2 654
Finanskostnader	76 565	230 846	115 853	208 302
Netto finansinntekt og -kostnad	17 765	-72 358	5 792	2 623 903

Note 9 Skattekostnad

Ordinær inntektsskatt i Norge:

- Ordinær inntektsskatt på alminnelig inntekt. Skattesatsen er 23% i 2018 og endres til 22% i 2019. Skattesatsen på 22% er benyttet ved beregning av *Eiendel ved utsatt skatt* og *Forpliktelse ved utsatt skatt* pr. 31/12-2018

Særbeskatningen for norske kraftforetak består av følgende elementer:

- Naturressursskatt beregnes med 1,3 øre pr. kWh av selskapets gjennomsnittlige årsproduksjon siste 7 år. Beregnet naturressursskatt fratregges i selskapets betalbare skatt på alminnelig inntekt. I år hvor det ikke blir beregnet betalbar skatt skal naturressursskatten likevel betales. Beløpet føres opp som en fordring og motregnes mot senere års betalbare skatt på alminnelig inntekt. Naturressursskatten tilfaller kommunene og fylkene i konsesjonsområdet.

- Grunnrenteskatt fastsettes for hvert enkelt kraftverk og tilfaller staten. Grunnlaget for denne skatten er brutto grunnrenteinntekt fratrukket driftsomkostninger og friinntekt. Grunnrenteinntekten bygger på markedspriser og avviker derfor fra selskapets regnskapsførte omsetningstall. Skattesats for grunnrenteskatt er 35,7% i 2018 og endres til 37% i 2019. Skattesatsen på 37% benyttes ved beregning av *Eiendel ved utsatt skatt grunnrente* pr. 31/12-2018

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Kostnader ved periodeskatt				
Årets naturressursskatt	6 689	6 656	6 689	6 656
Betalbar skatt alminnelig inntekt fratrukket naturressursskatt	72 420	72 674	-6 689	-6 656
Justering for tidligere år	-2 320	95		
Årets betalbare grunnrenteskatt	41 579	23 185	41 579	23 185
Sum periodeskatt	118 369	102 610	41 580	23 185
Kostnader ved utsatt skatt				
Effekt av endring i midlertidige forskjeller	15 273	-18 237	25 961	-10 467
Effekt av endret skattesats	1 671	3 357	2 787	4 440
Effekt endring midlertidige forskjeller grunnrenteskatt	1 128	1 273	1 128	1 273
Effekt av endret skattesats grunnrenteskatt	-1 064	-1 190	-1 064	-1 190
Sum kostnader ved utsatt skatt	17 008	-14 798	28 812	-5 945
Sum skattekostnad i resultatregnskapet	135 376	87 812	70 392	17 240
Avstemming effektiv skattesats				
Resultat før skattekostnad	276 112	186 326	121 171	2 688 708
Skatt basert på gjeldende ordinær skattesats	63 506	44 718	27 869	645 290
Årets grunnrenteskatt	42 708	23 267	42 708	23 267
Effekt av ikke-fradragsber. kostnader	10 988	10 299	16 939	6 563
Effekt av skattefrie inntekter	-16 545	-20 713	-18 315	-662 259
Effekt av ikke balanseført underskudd til fremføring	26 549	25 399		
Effekt andre skattesatser i utlandet	2 156	656		
Effekt av endrede skattesatser	74	3 475	1 191	4 440
Effekt av endret ligning tidligere år	1 465			
For mye / -lite avsatt tidligere år	4 476	710		-61
Skattekostnad ved avstemming av effektiv skattesats	135 376	87 812	70 392	17 240
Gjeldende ordinær skattesats i Norge	23,0 %	24,0 %	23,0 %	24,0 %
Effektiv skattesats	49,0 %	47,1 %	58,1 %	0,6 %

Skatt innregnet i andre inntekter og kostnader

Vedørende sikringsreserve	-1 761	-1 239		
Vedørende aktuarielle gevinster og tap	354	-573	81	-660
Sum skatt innregnet i andre inntekter og kostnader	-1 407	-1 812	81	-660

Betalbar skatt

Betalbar skatt på tNOK 84 398 (2017: tNOK 106 267) for konsernet og tNOK 48 269 (2017: tNOK 29 270) for morselskapet består av ikke ilignet betalbar skatt for innværende periode.

Note 9 Skatt forts.

Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt

Konsern

	Eiendeler		Forpliktelser		Netto	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Eiendom, anlegg og utstyr	34 580	29 372	-39 838	-48 474	-5 258	-19 102
Goodwill, immaterielle eiendeler	505	638	-28 595	-37 701	-28 090	-37 064
Langsiktige fordringer og gjeld i valuta				-469		-469
Tilvirkningskontrakter	1 259	474	-24 381	-15 106	-23 122	-14 632
Varebeholdninger	7 926	4 548	-1 688	-1 236	6 238	3 312
Utestående fordringer	686	537	-11		675	537
Leasing- leieavtaler	2 513	2 860			2 513	2 860
Gevinst og tapskonto	1 501	402	-22	-29	1 479	373
Regnskapsmessige avsetninger	8 417	10 644		-331	8 417	10 313
Andre poster	2 421	572	-2 012	-647	409	-75
Finansielle instrumenter	25 101	23 509			25 101	23 509
Ytelser til ansatte	5 868	7 283	-1 853	-1 290	4 015	5 993
Fremførbart underskudd	190 031	225 930			190 031	225 930
- Ikke hensyntatt fremførbart underskudd	-139 314	-124 047			-139 314	-124 047
= Hensyntatt fremførbart underskudd	50 718	101 883			50 718	101 883
Sum utsatt ordinær inntektsskatt	141 494	182 721	-98 400	-105 282	43 094	77 439
Eiendom, anlegg og utstyr, grunnrenteskatt	30 291	30 355			30 291	30 355
Sum utsatt grunnrenteskatt	30 291	30 355			30 291	30 355
Eiendel / -forpliktelse ved utsatt skatt	171 785	213 076	-98 400	-105 282	73 385	107 794
Motregning av eiendeler og forpliktelser	-7 125	-15 871	7 125	15 871		
Netto eiendel/-forpliktelse ved utsatt skatt	164 660	197 205	-91 275	-89 411	73 385	107 794

	Eiendeler		Forpliktelser		Netto	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Morselskap						
Eiendom, anlegg og utstyr	17 993	19 546			17 993	19 546
Gevinst og tapskonto	165	215			165	215
Finansielle instrumenter	22 008	22 187			22 008	22 187
Ytelser til ansatte	273	1 813			273	1 813
Fremførbart underskudd	20 803	59 012			20 803	59 012
Sum utsatt ordinær inntektsskatt	61 242	102 773			61 242	102 773
Eiendom, anlegg og utstyr, grunnrenteskatt	30 291	30 355			30 291	30 355
Sum utsatt grunnrenteskatt	30 291	30 355			30 291	30 355
Forpliktelse / eiendel ved utsatt skatt	91 533	133 128			91 533	133 128
Motregning av eiendeler og forpliktelser						
Netto eiendel ved utsatt skatt	91 533	133 128			91 533	133 128

Note 9 Endring utsatt skatt i løpet av året

	2017						2018							
	Balanse 01.01	Resultat ført	Fra Utvidet resultat	Endring fremf. undersk.	Fusjon og oppkjøp	Valuta-differanser	Balanse 31.12	Resultat ført	Endring regnskapsprinsipp	Fra Utvidet resultat	Endring fremf. undersk.	Fusjon og oppkjøp	Valuta-differanser	Balanse 31.12
Konsern														
<i>Ordinær inntektskatt</i>														
Eiendom anlegg og utstyr	-21 674	2 961		1 368	-1 758	-19 102	13 202						637	-5 263
Goodwill, immaterielle eiendeler	-46 416	10 222		356	-1 227	-37 064	10 170					-593	-603	-28 090
Langsiktige fordr og gjeld i valuta	-464	31			-37	-469	458						12	-23 122
Tilvirkningskontrakter	-16 795	2 394			-230	-14 632	-11 418	2 863					64	6 238
Varebeholdninger	3 477	-423		-112	257	3 312	2 784						142	6 675
Utestående fordringer	483	133			34	537	129						9	675
Leasing og leieavtaler	3 221	-595			235	2 860	-366					18	2 513	
Gevinst og tapskonto	-112	466		20	-0	373	1 106						41	1 479
Regnskapsmessige avsetninger	5 259	4 382			672	10 313	-1 937						108	8 417
Andre poster	-989	963			-48	-75	376		1 761				9	25 101
Finansielle instrumenter	38 127	-15 924	1 239		67	23 509	-179		5 993				58	4 020
Ytelser til ansatte	6 617	-1 627	573		430	5 993	-1 676		-354				56	50 718
Fremforbart underskudd	91 373	11 896		-1 675	3 188	101 883	-29 592							
Sum ordinær inntektskatt	62 108	14 879	1 812	-1 675	1 583	77 439	-16 944	2 863	1 407	-12 702	-9 520	551	43 094	
<i>Grunnrenteskatt</i>														
Eiendom, anlegg og utstyr	30 437	-82				30 355	-64							30 291
Sum grunnrenteskatt	30 437	-82				30 355	-64							30 291
Sum endring utsatt skatt	92 545	14 797	1 812	-1 675	1 583	107 794	-17 008	2 863	1 407	-12 702	-9 520	551	73 385	
Morselskapet														
<i>Ordinær inntektskatt</i>														
Eiendom anlegg og utstyr	21 650	-2 104				19 546	-1 553							17 993
Gevinst og tapskonto	-71	287				215	-51							165
Finansielle instrumenter	38 111	-15 924				22 187	-179							22 008
Ytelser til ansatte	1 330	-177	660			1 813	-1 459		-81					273
Fremforbart underskudd	36 586	23 945		-1 520		59 012	-25 507							20 803
Sum ordinær inntektskatt	97 606	6 027	660	-1 520		102 773	-28 748		-81	-12 702			61 242	
<i>Grunnrenteskatt</i>														
Eiendom, anlegg og utstyr	30 437	-82				30 355	-64							30 291
Sum grunnrenteskatt	30 437	-82				30 355	-64							30 291
Sum endring utsatt skatt	128 043	5 945	660	-1 520		133 128	-28 812		-81	-12 702			91 533	

Note 10
Egenkapital

Utstedt pr. 31. desember – fullt innbetalt

Pr. 31. desember 2018 besto registrert aksjekapital av 2.239.810 ordinære aksjer (2017: 2.239.810). Aksjene har en pålydende verdi på NOK 100,- (2017: 100,-)

Eiere av aksjer er berettiget til det utbyttet som i hvert enkelt tilfelle besluttes av generalforsamlingen, og de er berettiget til en stemme pr. aksje på selskapets generalforsamling. Ingen aksjeeier kan personlig eller ved fullmakt avgi stemme for mer enn en fjerdedel av det samlede antall aksjer. Aksjer som overdras til ny eier gir ikke stemmerett før det er gått minst tre uker fra ervervet er anmeldt til selskapet. Rettighetene til selskapets aksjer som er eid av konsernet (se note 22), er innstilt inntil aksjene er overtatt av andre.

Utbytte

Som ordinært utbytte for 2017 ble selskapets aksjepost i Kongsberg Gruppen utdelt i mai 2018. Ordinært utbytte for 2018 ble etter balansedagen foreslått utdelt av styret. Forslaget er å utbetale NOK 56 pr. utestående aksje som ordinært utbytte for 2018. Det er ikke avsatt for foreslått utbytte, og det har ingen skattemessige konsekvenser. Det betales ikke utbytte på egne aksjer.

Tingsutbytte 4,36 aksjer i KOG per aksje i AFK (Verdi pr. 31/12-17)
Ordinært kontantutbytte: NOK 56,00 pr. aksje

Sum:

Aksjekapital	
Ordinære aksjer	
2018	2017
2 239 810	2 239 810
2 239 810	2 239 810

Ordinært utbytte	
Forslag 2018, utbetales 2019	Vedtatt 2017, utbetalt 2018
122 582	1 444 383
122 582	1 444 383

Note 11
Konsernselskaper

Datterselskaper	Registrert	Minoritetens andel av konsernets egenkapital fordelt på					
		Eierandel		Verdi i morselskapets balanse			
		2018	2017	2018	2017		
Markedskraft AS *	Arendal	93,3 %	72,0 %	3 286	15 414	34 540	20 790
Wattsight AS *	Arendal	90,7 %	72,0 %	2 300	4 834	39 953	19 190
Scanmatic AS	Arendal	68,9 %	67,7 %	63 585	54 491	7 763	5 716
Steinodden Eiendom AS	Arendal	77,6 %	73,1 %	805	1 026	7 733	7 141
Songe Træsliperi AS	Risør	50,8 %	50,8 %	27	27	100	100
EFD AS	Skien	97,8 %	97,5 %	9 252	9 912	424 658	412 182
Powel AS	Trondheim	96,7 %	96,1 %	4 330	6 872	310 103	306 758
Arendal Lufthavn Gullknapp AS	Froland	91,0 %	89,9 %	8 692	13 564	87 722	135 073
Vindholmen Eiendom AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	73 250	58 250
Bedriftsveien 17 AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	12 837	12 837
Norsk Vekst AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	113	113
NSSL Global Ltd	England	80,0 %	80,0 %	76 670	59 554	273 298	273 298
Cogen Energia España S.L.	Spania	100,0 %	100,0 %	620	(307)	90 699	90 699
Tekna Holdings Canada Inc.	Canada	100,0 %	100,0 %	-	-	244 654	182 487
Sum				169 567	165 387	1 607 422	1 524 633

Utbytte og konsernbidrag fra datterselskaper er inntektsført i morselskapet med tNOK 33 663 i 2018 og tNOK 371 879 i 2017

* Wattsight AS ble utfisjonert fra Markedskraft AS i slutten av desember 2017.

Note 11 forts

			Eierandel	
			2018	2017
Datterselskap i Wattsight AS				
Wattsight GmbH	Berlin	Tyskland	100,0 %	100,0 %
Datterselskaper i EFD Induction Group AS				
EFD Induction a.s	Skien		100,0 %	100,0 %
EFD Induction GmbH	Freiburg	Tyskland	100,0 %	100,0 %
EFD France Holding Eurl	Grenoble	Frankrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Ltd.	Wolverhampton	England	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Inc.	Detroit	USA	100,0 %	100,0 %
EFD Induction ab	Västerås	Sverige	100,0 %	100,0 %
EFD Induction s.r.l	Milano	Italia	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Ltd.	Bangalore	India	100,0 %	100,0 %
EFD Induction (Shanghai) Co., Ltd.	Shanghai	Kina	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Ges.m.b.H	Wien	Østerrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction s.l	Bilbao	Spania	100,0 %	100,0 %
Inductro SRL	Bucuresti	Romania	100,0 %	100,0 %
EFD Induction SP. Z o.o	Gliwice	Polen	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Co., Ltd	Bangkok	Thailand	100,0 %	100,0 %
EFD Induction S.A	Grenoble	Frankrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Marcoussis S.A	Paris	Frankrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction K.K.	Yokohama	Japan	100,0 %	100,0 %
EFD Inducao Brasil Ltd	Sao Paulo	Brasil	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Oil & Gas Service	Pinang	Malaysia	100,0 %	100,0 %
EFD Induction S de R.L	Queretaro	Mexico	100,0 %	
Datterselskaper i Powel ASA				
Powel Energy Management AB	Jönköping	Sverige		100,0 %
Powel Danmark A/S	Odense	Danmark	100,0 %	100,0 %
Cascade AS	Tønsberg			100,0 %
Powel AB	Jönköping	Sverige	100,0 %	100,0 %
Powel AG	Basel	Sveits	100,0 %	100,0 %
Powel Enerji Cözümlemleri Ltd	Istanbul	Tyrkia	100,0 %	100,0 %
Powel Sp. Z.o.o.	Gdansk	Poland	100,0 %	100,0 %
Metertech AS	Trondheim			51,0 %
Powel Construction AS	Trondheim		100,0 %	100,0 %
Powel Metering AS	Trondheim			100,0 %
Powel Enviroment AS	Trondheim		100,0 %	
Powel GmbH	Dusseldorf	Tyskland	100,0 %	100,0 %
Powel Analytics AS	Trondheim		100,0 %	100,0 %
Datterselskaper i NSSL Global Ltd.				
NSSL Global LLC	California	USA	100,0 %	100,0 %
Aero-Satcom Ltd.	London	Storbritannia	50,0 %	50,0 %
Marine Electronic Solutions Ltd.	London	Storbritannia	51,0 %	51,0 %
NSSLGlobal Technologies AS	Oslo		100,0 %	100,0 %
NSSL Global PTE Ltd	Singapore	Singapore	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Continental Europe APS	Brøndby	Danmark	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal APS	Brøndby	Danmark	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Polska SP. Z.o.o.	Warszawa	Polen	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal GmbH	Barbützel	Tyskland	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Distribution GmbH	Barbützel	Tyskland	100,0 %	100,0 %
ESS Hanika GmbH	Barbützel	Tyskland	100,0 %	100,0 %
NSSL Global PTY Ltd		South Africa	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Israel Ltd		Israel	100,0 %	
Datterselskaper i Scanmatic AS				
Scanmatic Elektro AS	Arendal		51,0 %	51,0 %
Scanmatic Enviromental Technology AB	Åkersberga	Sverige	100,0 %	100,0 %
Scanmatic Instrument Technology AS	Ås		100,0 %	100,0 %
Datterselskap eier at Scanmativ Elektro AS				
Optonet AS	Søgne			100,0 %
Datterselskaper i Cogen Energia España S.L.				
Tortosa Energia SA	Tortosa	Spania	94,0 %	94,0 %
Cogen Eresma SL	Segovia	Spania	89,9 %	89,9 %
Cogen Gestion Integral S.L.	Madrid	Spania	100,0 %	100,0 %
Energy by Cogen S.L.U.	Madrid	Spania	100,0 %	100,0 %
Create Energy UK Ltd.	Cornwall	Storbritannia	100,0 %	100,0 %
Ecoenergia Sistemas Alternativos S.L.	Navarra	Spania	75,0 %	75,0 %
Datterselskaper i Tekna Holdings Canada Inc.				
Tekna Plasma Systems Inc.	Sherbrooke	Canada	100,0 %	100,0 %
Tekna Advanced Materials Inc.	Sherbrooke	Canada	100,0 %	100,0 %
Tekna Plasma Europe S.A.S.	Macon	Frankrike	100,0 %	100,0 %
Tekna Plasma Systems (Suzhou) Co Ltd.	Suzhou	Kina	100,0 %	100,0 %
Tekna Plasma India Private Ltd.	Chennai	India	100,0 %	100,0 %

Note 11 forts.

Investering i tilknyttede selskap

Enhet	Industri	Eierandel	Balanse ført verdi pr. 1/1	Kjøp av andeler	Salg av andeler	* Reklamsifisering av andeler	Andre inntekter og kostnader	Resultat andel	Verdifall	Balanse ført verdi konsern 31/12	Anskaffelseskost 31/12
NorSun	Produksjon solceller	21,3 %	20 440					-3 061		17 379	22 762
Flumill AS*		45,3 %	0					0		0	53 434
Sum investert i tilknyttede selskap			20 440					-3 061		17 379	76 197

* Investeringen i Flumill AS er nedskrevet i sin helhet og andel av årsresultatet inkluderes derfor ikke i AFKs resultater.

Sammenfattet finansiell informasjon om de enkelte selskapene, basert på 100%

Enhet	Omsetning	Årsresultat	Utvidet resultat	Anleggs midler	Omløps midler	Langsiktig gjeld	Kortsiktig gjeld	EK
NorSun	515 591	-14 379	256 702	139 319	147 688	145 430		
Flumill AS	51	-1 571	54 447	1 383	3 849	49 310		
Sum	515 642	-15 950	311 149	140 702	151 537	194 740		

Opplysningene er hentet fra foreløpige regnskap, og viser således ikke de endelige regnskapstall for selskapene. Finansdirektør Lars Peder Fensli i Arendals Fossekompagni er styremedlem i NorSun. Executive Vice President Morten Henriksen i Arendals Fossekompagni er styremedlem i Flumill.

Note 12 Andre fordringer og investeringer

Langsiktige investeringer

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Lån til ansatte	1 895	2 599	935	1 214
Innskudd egen pensjonskasse	12 000	12 000	12 000	12 000
Naturressursskatt tilgode	74 257	67 099	74 257	67 099
Andre langsiktige fordringer	51 827	57 729	18 139	23 350
Andre investeringer	53 478	43 198	41 325	15 711
Sum langsiktige investeringer	193 458	182 625	146 657	119 374

Sikkerhetsstillelser for lån til ansatte

Samtlige lån til ansatte forrentes etter en sats som til enhver tid ikke utløser skattemessig fordel.

Lånene avdras over 5 år (bil) eller 20 år (bolig).

Lån over tNOK 200 er sikret med pant i fast eiendom.

Note 13 Varebeholdninger

Lagerbeholdninger

	Konsern	
	2018	2017
Råmaterialer	133 293	108 595
Varer i arbeid	109 219	66 858
Reservedeler	36 156	24 939
Ferdigvarer	81 578	90 089
Sum lager (netto etter avsetning til ukurans)	360 246	290 481
Avsetning til ukurans	23 001	17 178

Anleggskontrakter

Datterselskapene EFD, Powel, Tekna og Scanmatic benytter løpende avregningsmetode for anleggskontrakter.

Ved årets slutt hadde datterselskapene følgende balanseføringer knyttet mot anleggskontrakter og prosjekter i arbeid:

	Konsern	
	2018	2017
Opptjent, ikke fakturert inntekt (forskudd fra kunder)	294 181	280 508
- Avsatt for å dekke tap	-11 261	
- Herav fakturert	-150 234	-357 736
Forskudd fra kunder / Påløpte fordringer	132 686	-77 229

(Se note 18 / note 14)

Det er ingen tilbakeholdt betaling fra kunder.

Note 14 Kundefordringer og andre fordringer

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Kundefordringer	1 004 738	1 141 498	2 087	6 835
Andre fordringer og forskuddsbetalinger (påløpte fordringer inngår)	465 976	383 802	4 152	4 259
1 470 800	1 525 300	6 239	11 094	

Se forøvrig note 16 under punktet Kreditrisiko.

Note 15 Kontanter og kontantekvivalenter

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Bankinnskudd	871 357	2 162 328	285 754	1 705 751
Kontanter	30	26		
871 387	2 162 354	285 754	1 705 751	

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter

Oversikt over selskapets og konsernets finansielle instrumenter

Virkelige verdier og tilsvarende balanseførte verdier utgjør:

	Konsern				Morselskap			
	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
	2018	2018	2017	2017	2018	2018	2017	2017
Kundefordr og andre fordr eks. derivater *	1 470 800	1 470 800	1 525 300	1 525 300	6 239	6 239	11 094	11 094
Kontanter og kontantekvivalenter*	871 387	871 387	2 162 354	2 162 354	285 754	285 754	1 705 751	1 705 751
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat *	1 020 706	1 020 706	2 301 025	2 301 025	1 020 706	1 020 706	2 301 025	2 301 025
Andre fordringer og investeringer*	193 458	193 458	182 625	182 625	146 657	146 657	119 374	119 374
Lån til foretak i samme konsern*					317 489	317 489	274 133	274 133
Derivat, rente og val.bytteavt. obl lån	-100 037	-100 037	-96 466	-96 466	-100 037	-100 037	-96 466	-96 466
Derivat gjeld, inngår i lev gjeld	-25 407	-25 407	-8 497	-8 497	0	0	0	0
Rentebærende lån og kreditter*	-673 540	-673 540	-1 968 217	-1 968 217	-198 522	-198 522	-1 535 290	-1 535 290
Obligasjonslån	-299 335	-317 515	-298 935	-330 855	-299 335	-317 515	-298 935	-330 855
Leverandørgj. og andre betalingsforpl.*	-712 774	-712 774	-676 703	-676 703	-24 208	-24 208	-49 598	-49 598
Andre kortsiktige forpliktelser*	-622 831	-622 831	-836 321	-836 321	-14 107	-14 108	-29 270	-29 270
Gjeld til foretak i samme kons.*					-19 621	-19 621	-17 022	-17 022
1 122 427	1 104 247	2 286 165	2 254 245	1 121 015	1 102 834	2 384 796	2 352 876	
Ikke innregnet gevinst / -tap:		-18 180		-31 920		-18 180		-31 920

* På disse postene er opprinnelig bokført verdi ansett å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi.

For øvrig vises det til prinsippnotene angående hvordan virkelige verdier for de ulike instrumentene beregnes.

Verdsettelseshierarki

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

De forskjellige nivåene har blitt definert som følger:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas mht. disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi måles ved bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke-observerbar input).

2018	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat	3 035	1 017 670		1 020 705
- Obligasjonslån		-317 515		-317 515
	3 035	700 155		703 190
Øvrige derivatfinansielle eiendeler				
Rente og valutabytteavtale til obl lån		-100 037		-100 037
Øvrige derivatfinansielle forpliktelser		-25 407		-25 407
	3 035	574 711		577 746
2017				
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat	1 444 383	856 642		2 301 025
- Obligasjonslån		-330 855		-330 855
	1 444 383	525 787		1 970 170
Øvrige derivatfinansielle eiendeler				
Rente og valutabytteavtale til obl lån		-96 466		-96 466
Øvrige derivatfinansielle forpliktelser		-8 497		
	1 444 383	420 824		1 865 207

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter forts.

Morselskapets finansielle eiendeler fordeler seg som følger: (tNOK)

Aksjer tilgjengelig for salg eiet av morselskap

	Antall		Eierandel i %		Anskaffelseskost nedskrevet for verdifall				Virkelig verdi	
	2018	2017	2018	2017	2018	%	2017	%	2018	2017
Noterte aksjer										
Kongsberg Gruppen	25 812	9 552 796	0,0	8,0	4 130,0	6,8	278 283	83,0	3 035	1 444 383
<i>Sum noterte aksjer</i>					4 130,0		278 283		3 035	1 444 383
Unoterte aksjer										
Silver Pensjonsforsikring		784 947	3,4				196	0,1		-
Eiendomsspar	390 432	390 432	1,0	1,0	2 490,0	4,1	2 490	0,7	147 974	137 822
Victoria Eiendom	870 959	870 959	6,1	6,1	23 621,0	38,8	23 621	7,0	592 252	470 318
Oslo Børs VPS Holding	1 996 000	1 996 000	4,6	4,6	30 569,0	50,3	30 569	9,1	277 444	248 502
<i>Sum unoterte aksjer</i>					56 680		56 876		1 017 670	856 642
Sum aksjer tilgjengelig for salg eiet av morselskap og konsern					60 810	100,0	335 159	100,0	1 020 705	2 301 025

Virkelig verdi - bevegelse gjennom året:

Virkelig verdi 01.01.2018	2 301 025
Verdiendring ført over utvidet resultat	620 378
Aksjer i Kongsberg Gruppen utdelt som tingsutbytte	(1 900 698)
Virkelig verdi 31.12.2018	<u>1 020 705</u>

Utbytte er mottatt med følgende: Kongsberg Gruppen tNOK 64 (tNOK 35.823), Eiendomsspar tNOK 1.757 (tNOK 1.659), Victoria Eiendom tNOK 6.097 (tNOK 5.661) og Oslo Børs VPS Holding tNOK 36.327 (tNOK 15.669)

Sensitivitetsberegninger viser at en 10 % endring i virkelige verdier pr. 31.12.2018, ville medført en endring i egenkapitalen på tNOK 102.071 og en endring i årsresultat fra videreført virksomhet på tNOK 0. (2017 henholdsvis tNOK 230.102 og tNOK 0).

Ingen andre selskap i konsernet har finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler tilgjengelig for salg i vesentlig utstrekning.

Finansiell risikostyring

Selskapet og konsernet er eksponert for kredittrisiko, likviditetsrisiko fra bruk av finansielle instrumenter og markedsrisiko. Styret har det overordnede ansvar for etablering av og tilsyn med konsernets retningslinjer for risikostyring. Prinsipper, prosedyrer og systemer for risikostyring på de viktigste områdene, gjennomgås og vurderes jevnlig. Industrielle engasjementer består av et begrenset antall større investeringer. Til grunn for investeringsstrategien ligger en tro på at langsiktig og aktivt engasjement gir størst avkastning. Investeringer utover dette gjøres i likvide plasseringer uten binding til konsernet.

- Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for finansielle tap dersom en kunde eller motpart til et finansielt instrument ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko oppstår normalt ved at selskapet eller konsernet innvilger kunder kreditt, eller ved investeringer i verdipapirer.

Kredittrisiko knyttet til investeringer betraktes som begrenset i og med at det i hovedsak investeres i likvide verdipapirer med god kredittverdighet. En spesifikasjon av investeringene fremkommer tidligere i denne noten.

Konsernet har rutiner som skal sikre at salg på kreditt kun skjer til kunder hvor det ikke tidligere har vært betalingsproblemer og at kredittgrenser overholdes.

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter forts.

Maksimal eksponering for kredittrisiko knyttet til fordringer på balansedagen var:

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Totale balanseførte fordringer	1 339 031	1 311 743	22 408	19 702
Herav forfalt	360 712	105 587		233
Avsatt til tap	12 196	6 774		

Innregnede tap på fordringer i 2018 utgjør for morselskapet tNOK 0 og for konsernet (videreført virksomhet) er netto utgiftsført tNOK 5.231

For 2017 utgjorde innregnede tap tNOK 0 for selskapet, og tNOK 8.449 for konsernet (videreført virksomhet).

Kundefordringer:

Bokførte verdi av utestående kundefordringer fordeler seg som følger:

Fordringer	Ikke forfalt	1-30 dager	31-60 dager	61-90 dager	> 90 dager	Totalt
AFK mor	1 327	545	215			2 087
EFD	193 003	17 421	4 671	3 725	4 422	223 243
NSSL	86 194	7 266	4 433	3 464	3 164	104 522
Powel	53 338	11 754	1 685	303	447	67 528
Cogen	97 182	106 473	49 418	48 412	570	302 055
Tekna	5 845	4 176	2 445	448	2 552	15 467
Scanmatic	108 392	5 803	423	506	63 988	179 112
Wattsight	1 908	-	854	156	1 065	3 983
Markedskraft	64 135	24 547	13 068	12 876	-8 108	106 518
Eiendom	185			20	20	225
Sum	611 510	177 986	77 213	69 911	68 120	1 004 739

Selskapets nedskrivninger for forventede tap på kundefordringer fordeler seg som følger:

Tapsført	Ikke forfalt	1-30 dager	31-60 dager	61-90 dager	> 90 dager	Totalt
AFK mor	-	-	-	-	-	-
EFD	488	67	172	245	5 255	6 227
NSSL	119	60	267	164	4 325	4 936
Powel	-	-	100	200	400	700
Cogen	-	-	-	-	-	-
Tekna	-	-	-	-	-	-
Scanmatic	-	-	-	-	-	-
Wattsight	-	-	-	-	303	303
Markedskraft	-	-	-	-	-	-
Eiendom	-	-	-	10	20	30
Sum	608	127	539	619	10 303	12 196

Beregning av tapsavsetninger foretas på bakgrunn av historiske tap og individuell vurdering av enkeltposter og enkeltkunder. Bruk av tapsrater for beregning av avsetninger for fremtidig tap skal innføres fra og med 2019.

Bevegelsene i periodens tapsavsetninger kan forklares som følger:

Tapsavsetninger	Sum
Inngående balanse 2018	6 774
Endring som følge av endrede tapsforventninger (tapsrater) og endring som følge av endringer i utestående fordringer (volum)	10 653
Realiserte tap i perioden (-)	-5 231
Utgående balanse 2018	12 196

- Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at konsernet ikke vil kunne oppfylle finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Likviditetsstyring skal sikre at tilgjengelig likviditet er tilstrekkelig til å innfri forpliktelsene ved forfall, uten at det medfører uakseptable tap for selskapet og konsernet.

Kontantstrømmen fra selskapet og konsernets ordinære virksomhet, kombinert med betydelige investeringer i likvide verdipapirer samt ubenyttede kreditter, medfører at likviditetsrisikoen vurderes som lav.

Underkonsernet EFD har etablert en internasjonal konsernkontoordning som omfatter datterselskapene i Europa og Amerika. Dette bidrar til økt fleksibilitet og effektivitet i likviditetsstyringen.

Selskapet og konsernets forpliktelser fordeler seg som følger:

(I kontraktmessige kontantstrømmer inngår renter beregnet ut fra rentenivået på balansedagen)

	Balanse-ført beløp	Kontr.m. kontant strømmer	6 mnd. eller mindre	6 - 12 mnd.	1 - 2 år	2 - 5 år	Over 5 år
Konsern 2018							
Rentebærende lån og kreditter	799 054	883 918	90 388	22 882	84 478	612 577	73 594
Kassekreditt	173 821	173 821	173 821				
Leverandørgjeld og annen gjeld	712 773	712 774	711 905	869			
Andre kortsiktige forpliktelser	622 830	622 830	506 796	116 034			
Derivater, se note 17	125 444	125 444	10 217	5 849	3 745	105 634	
Totalt	2 433 922	2 518 787	1 493 126	145 634	88 223	718 211	73 594
Konsern 2017							
Rentebærende lån og kreditter	2 114 776	2 247 959	68 836	70 850	147 514	1 900 428	60 331
Kassekreditt	152 376	152 376	152 376				
Leverandørgjeld og annen gjeld	676 703	676 990	676 990				
Andre kortsiktige forpliktelser	836 321	836 321	747 860	88 461			
Derivater, se note 17	104 963	104 963	5 200	3 297		96 466	
Totalt	3 885 140	4 018 610	1 651 263	162 608	147 514	1 996 894	60 331

	Balanse-ført beløp	Kontr.m. kontant strømmer	6 mnd. eller mindre	6 - 12 mnd.	1 - 2 år	2 - 5 år	Over 5 år
Morselskap 2018							
Rentebærende lån og kreditter	497 857	552 386	10 231	10 231	20 461	511 464	
Leverandørgjeld og annen gjeld	24 208	24 208	24 208				
Andre kortsiktige forpliktelser	14 108	14 108	14 108				
Derivater, se note 17	100 037	100 037				100 037	
Totalt	636 210	690 738	48 546	10 231	20 461	611 501	
Morselskap 2017							
Rentebærende lån og kreditter	1 834 225	1 941 112	21 377	21 377	42 755	1 855 602	
Leverandørgjeld og annen gjeld	49 598	49 598	49 598				
Andre kortsiktige forpliktelser	29 270	29 270	29 270				
Derivater, se note 17	96 466	96 466				96 466	
Totalt	2 009 558	2 116 446	100 245	21 377	42 755	1 952 068	

- Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for at endringer i markedspriser som valutakurser, renter og aksjekurser, påvirker nettoinntekten eller verdi på finansielle instrumenter.

Valutarisiko

Selskapet og konsernet er utsatt for valutarisiko på kjøp, salg og lån i andre valutaer enn selskapenes funksjonelle valuta. Det er primært EUR, GBP og USD som konsernet er eksponert mot. Valutaeksponeringen er primært knyttet til virksomheten i konsernets utenlandske datterselskaper og selskapets og konsernets gjeld i utenlandsk valuta. Underkonsernet EFD benytter derivater for å begrense valutarisikoen knyttet til salg og kundefordringer. Morselskapet og EFD benytter også valutalån og valutabytteavtaler for å begrense valutarisiko knyttet til verdiendringer i datterselskapene. Den vesentligste valutaeksponeringen i morselskapet og konsernets norske datterselskaper er i EUR.

Eksponeringen var pr. 31.12. som følger: (tEUR)

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Bankinnskudd	6 491	19 431	792	1 404
Kundefordringer	19 285	10 440	1 508	569
Leverandørgjeld	-4 765	-3 963	0	0
Rentebærende gjeld	-123 631	-262 487	-38 511	-102 644
Balanseeksponering	-102 620	-236 579	-36 211	-100 671

En sensitivitetsanalyse indikerer at en 5% styrking av NOK i forhold til EUR pr. årsslutt, ville påvirket resultatet for konsernet i 2018 med motverdien av MEUR +5,1 og i 2017 med motverdien av MEUR +11,8. Beløpene er oppgitt før skatt. Øvrige datterselskaper har kun i beskjeden grad valutaeksponering i annen valuta enn selskapets funksjonelle valuta. Bakgrunnen for at morselskapet har tatt opp rentebærende gjeld i EUR, er at salg av spotkraft avregnes i EUR. Morselskapet har pr 31.12.2018 gjeldsbrevlån på til sammen tGBP 5.000 (tilsvarende pr 31.12.2017 var tGBP 27.000).

Sikringsbokføring

Enkelte kundekontrakter blir valutasikret ved kontraktsinngåelse. Valutasikring gjennomføres også i noen tilfeller for budsjetterte kontantstrømmer i utenlandsk valuta. EFD rapporterer både konstanstrømsikring og virkelig verdisikring som sikringsbokføring. Ved årsskiftet hadde EFD følgende valutatermsikringer spesifisert på sikringskategori:

Beløp i tNOK	Kontraks-verdi	Urealisert gevinst/tap
Sikring av fremtidige kontantstrømmer	577 658	(25 010)
Sikring av virkelig verdi	8 675	(398)
Balanseeksponering	586 333	(25 407)

Urealisert gevinst / tap som gjelder sikring av fremtidige kontantstrømmer blir bokført i "Utvidet resultat". Det urealiserte tapet som fremkommer i tabellen er verdien før skatt er fratrukket. Netto urealisert tap/gevinst er bokført som andre kortsiktige forpliktelser/eiendeler.

Nominell verdi, balanseført verdi og forfall av valutaterminkontrakter:

Valuta	2019	2020	2021	Nominelt beløp (valuta)	Balanseført verdi (tNOK)
EUR	14 400	10 125	5 300	29 825	-9 501
USD	15 120	8 400	4 000	27 520	-15 734
JPY	15 000			15 000	-48
GBP	355			355	-124
Sum					-25 407

Bevegelse i balanseført verdi i perioden:

Balanseført verdi 01.01.	-8 497
Verdiendring ført over utvidet resultat	-8 619
Reklassifisert fra utvidet resultat til resultatregnskapet	-8 291
Balanseført verdi 31.12.	-25 407

Renterisiko

Det vesentligste av selskapets og konsernets rentebærende finansielle eiendeler og gjeld, løper til flytende rente. Det ble av morselskapet i 2011 opptatt et obligasjonslån på tNOK 300 000 til rente 5,95%. Samtidig ble det inngått en rentebytteavtale på lånebløpet til fast rente i EUR på 4,84%. Lånet og rentebytteavtalen har begge 10 års løpetid med forfall i juli 2021.

Oversikt over rentebærende eiendeler fremgår ovenfor i denne noten, og gjeld i note 17. En renteendring på 1 % ville påvirket egenkapitalen, og resultat av finansposter gjennom året, med netto ca - MNOK 1,0. Beløpet er oppgitt før skatt.

Prisrisiko kraftsalg

Det vesentligste av selskapets og konsernets kraftomsetning finner sted i spotmarkedet, noe som innebærer en eksponering for risiko knyttet til prissvingninger. Det er de siste to år ikke benyttet noen kraftderivater som sikringsinstrumenter for å begrense risikoen.

Markedsrisiko verdipapirer

Selskapet og konsernet er eksponert for prisrisiko på investeringer i egenkapitalinstrumenter, klassifisert som holdt for omsetning eller tilgjengelig for salg. Alle beslutninger om vesentlige kjøp og salg, fattes av styret. Investeringsstrategien har som hovedmålsetting å maksimere avkastningen gjennom løpende utbytter og verdistigning på porteføljen.

En oversikt over selskapets finansielle eiendeler holdt for omsetning og finansielle eiendeler tilgjengelig for salg gis ovenfor i denne noten.

Note 17**Rentebærende lån og kreditter og avsetninger****Rentebærende lån og kreditter**

Denne noten gir informasjon om kontraktmessige betingelser for konsernets rentebærende lån og kreditter. For mer informasjon om konsernets renterisiko og valutarisiko, se note 16.

Obligasjonslån:	2018	2017
5,95 % lån 2011-2021	300 000	300 000
- aktiverte lånekostnader	665	1 065
= bokført verdi	299 335	298 935
Virkelig verdi (se note 16)	317 515	330 855

Til dette lånet er det knyttet en rente og valutabytteavtale der lånet på tNOK 300.000 med fastrente 5,95% er konvertert til tEUR 38.511 og fast Eurorente 4,84%. Verdien på denne avtalen er pr 31.12.2017 -tNOK 100.037

Gjeldsbrevlån:**Morselskapet**

	2018	2017
GBP LIBOR + fast margin		77 637
CAD LIBOR + fast margin	95 627	
NIBOR + fast margin		200 000
NIBOR + fast margin		440 000
GBP LIBOR + fast margin	55 606	221 820
EUR LIBOR + fast margin		106 275
Euribor + fast margin		492 015
NIBOR + fast margin	50 000	-
Aktiverte låneomkostninger	(2 711)	(2 457)
Sum gjeldsbrevlån morselskap	198 522	1 535 290

Datterselskaper

EFD	Flytende rente (EUR)	82 323	118 875
Cogen	Flytende rente (EUR)	123 922	62 786
Tekna	Flytende rente (CAD)	16 521	38 858
Tekna	Rentefritt (CAD)	8 203	6 237
Bedriftsveien 17	Flytende rente (NOK)	29 088	30 300
Arendal Industrier	Flytende rente (NOK)	41 139	23 494
Sum gjeldsbrevlån datterselskap		301 197	280 552
Sum konsern		499 719	1 815 842

Lån sikret med pant:

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Langsiktige lån	179 556	204 480		
Kassekreditt	173 821	144 012		
Sum lån	353 377	348 492		

Lån er sikret med pant i:

Annen fast eiendom	196 876	190 305		
Driftsløsøre	14 329	8 419		
Varelager	89 710	44 162		
Kundefordringer	339 259	499 518		
Sum sikkerheter	640 174	742 403		

Sikkerhet for opptatte gjeldsbrev- og obligasjonslån til en motverdi av MNOK 198,5 i morselskapet er avgitt i form av negative pantsettelseserklæringer. Kundefordringer i to av datterselskapene er stillet som sikkerhet for avgitt bankgaranti og kassakreditt. For konsernet gjelder at verdijustert egenkapital skal være på min. 40% og ha en verdi på min. MNOK 1 500. For Markedskraft gjelder at egenkapitalen skal være minimum MNOK 45. For EFD gjelder at egenkapitalen skal være på min. 30% samt NIBD delt på EBITDA < 3. For Scanmatic gjelder at egenkapitalen skal være minimum 25% og minimum MNOK 16. For Wattsight skal egenkapitalen være over MNOK 12 og minimum 25 %. For Powel gjelder at egenkapitalen skal være minst MNOK 100 og minst 25% samt et krav om fakturering i perioder med trekk på kassakreditt. Alle selskapene med unntak av Markedskraft overholdt sine covenants krav pr 31/12-2018. Markedskraft var i brudd med krav til egenkapitalandel men har fått henstand av banken til 31.12.2019 med å få dette på plass.

Avsetninger

Av totale avsetninger per 31.12 på tNOK 70 658 (tNOK 25 879) utgjør Cogens avsetninger til å dekke endringer i produksjonsbonusen tNOK 68 671 (tNOK 23 440) Se nærmere omtale under kommentarene av selskapet.

Note 18 Leverandørgjeld og andre korts. forpl.

	Konsern		Morselskap	
	2018	2017	2018	2017
Leverandørgjeld	738 179	683 945	8 845	35 790
Andre kortsiktige forpliktelser (forskudd fra kunder inngår)	597 424	829 078	32 071	43 078
Derivater til virkelig verdi	25 407	8 497		
Sum	1 361 010	1 521 521	40 915	78 868

Note 19 Operasjonelle og finansielle leieavtaler

Se også note 27.

Operasjonelle leieavtaler (nominelle beløp)

Under ett år
Mellom ett og fem år
Over fem år

Sum forpliktelser ved leieavtaler

Konsernet leier flere kontorlokaler og anlegg gjennom operasjonelle leieavtaler.

Leieavtalene løper typisk for en periode på 10 år, med en mulighet til å fornye avtalen når den utgår. Leiene økes årlig med andel av konsumprisindeksen. Ingen av leieavtalene omfatter betingelser om betinget leie.

I 2018 er det innregnet en kostnad på MNOK 65 i resultatregnskapet for operasjonelle leieavtaler fra videreført virksomhet. (2017: MNOK 46,6)

Finansielle leieavtaler

Tre av datterselskapene i konsernet har finansielle leasingkontrakter. Den avtalen med størst verdi er en leieavtale på et bygg med opsjon på kjøp av en eiendommen innen 2027. Eiendommen er stilt som sikkerhet for den tilhørende finansielle leieforpliktelsen og har en bokført verdi på tNOK 15 722. Leieavtalen ble fornyet i 2015.

Fremtidig minimums leiebeløp

Under ett år
Mellom ett og fem år
Over fem år

Sum**Nåverdi av fremtidig minimumsleie**

Hvorav:

- kortsiktig gjeld

- langsiktig gjeld

Note 20 Hendelser etter balansedagen

Konsernsjef Jarle Roth valgte 21. januar å si opp sin stilling i selskapet da han har akseptert en ny stilling utenfor AFK. Roth har en oppsigelsestid på 6 måneder og vil bli værende i sin stilling i denne perioden. Styret har startet arbeidet med å rekruttere en ny konsernsjef.

Det er pr. dato to budgivere på Oslo Børs VPS, endelig utfall av denne prosessen er ikke avklart.

Bortsett fra dette har det ikke oppstått noen hendelser etter balansedagen som påvirker regnskapet i vesentlig grad.

Note 21 Regnskapsestimater og vurderinger**Sentrale regnskapsestimater**

Sentrale regnskapsestimater er estimater som er viktige for presentasjon av selskapets og konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever subjektiv vurdering.

Arendals Fossekompani vurderer slike estimater på løpende basis ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjon med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som anses som rimelige i de enkelte tilfeller.

Nedskrivninger for verdifall

Goodwill og andre immaterielle eiendeler med ubestemt levetid blir testet for mulig verdifall årlig. Tilsvarende blir selskapets investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper testet for mulig verdifall. Til grunn for vurderingene ligger analyser av selskapenes økonomiske stilling og prognoser / fremtidsutsikter. Gjenvinnbart beløp som måles mot balanseførte verdier, utgjør forventet salgssum eller nåverdien av fremtidig kontantstrøm fra investeringen. Øvrige eiendeler, herunder varige driftsmidler og finansielle instrumenter tilgjengelig for salg, testes for verdifall når det foreligger indikasjoner på at verdifall kan ha oppstått.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Konsernet benytter løpende avregnings metode ved resultatføring av inntekt fra enkelte prosjekter i regnskapsperioden. For slike prosjekter beregnes fullføringsgraden som påløpte kostnader i forhold til totale estimerte kostnader. Størst usikkerhet er knyttet til vurdering av prosjektets totale, estimerte kostnader. Ytterligere informasjon er gitt i note 13.

Note 22 Resultat pr. aksje i NOK

Basisresultat pr. aksje/utvannet

Basisresultat pr. aksje for 2018 er basert på resultatet som henføres til aksjonærene i morselskapet og vektet gjennomsnittlig antall av utestående ordinære aksjer gjennom 2018 på 2 188 958 (2017: 2 188 458) beregnet som følger:

Resultat som henføres til ordinære aksjer	2018	2017
Årsresultat	140 735	2 499 507
- Minoritetenes andel av resultatet	-28 322	-84 859
Årsresultat henført til aksjonærene i mor	112 413	2 414 648
- Resultat fra virksomhet holdt for salg	0	-2 400 984
Årsresultat videreført virksomhet henført til aksjonærene i mor	112 413	13 664
Vektet gjennomsnittlig antall ordinære aksjer	2018	2017
Utstedte ordinære aksjer 1. januar	2 239 810	2 239 810
Effekt av egne aksjer	-50 852	-50 852
Antall utestående aksjer pr. 31/12	2 188 958	2 188 958
Veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer for året	2 188 958	2 188 458
Basisresultat pr aksje/ utvannet resultat pr aksje (NOK)	51,35	1 103,36
Basisresultat pr aksje/ utvannet resultat pr aksje videreført virksomhet (NOK)	51,35	6,24

Note 23

De 20 største aksjonærer

	Antall aksjer	Eierandel
Ulfoss Invest AS	588 395	26,3 %
Havfonn AS	582 716	26,0 %
Must Invest AS	564 249	25,2 %
Arendals Fossekompagni ASA	50 852	2,3 %
Intertrade Shipping AS	30 126	1,3 %
Svanhild og Arne Musts fond	27 289	1,2 %
Fondsfinans Pensjonskasse	20 463	0,9 %
Fabulous AS	18 245	0,8 %
Per-Dietrich Johansen	15 015	0,7 %
Cat Invest AS	14 874	0,7 %
Roper AS	13 515	0,6 %
Böhler Invest AS	11 400	0,5 %
Sverre Valvik AS	11 281	0,5 %
Erik Böhler	11 204	0,5 %
Annelise Altenborg Must	9 467	0,4 %
Ove Oland	8 420	0,4 %
Fr Falck Frås AS	7 373	0,3 %
Erik Christian Must	7 200	0,3 %
Fondsfinans Utdannelsesfond	7 169	0,3 %
Trine Must	7 200	0,3 %
	2 006 453	89,6 %

Under henvisning til regnskapslovens § 7-26 kan følgende opplyses om aksjer som eies av hvert enkelt medlem av styret og adm.direktør, idet aksjer som eies av ektefelle, mindreårige barn, eller av selskap hvor vedkommende har bestemmende innflytelse, er inkludert.

Styret	Personlig	Nærstående	Sum
Øyvind A. Brøymer		30 126	30 126
Morten Bergesen		582 716	582 716
Didrik Vignæs		720	720
Heidi Marie Petersen		459	459
Arild Nysæther			
Kristine Landmark			
Rikke Reinemo			
		614 021	614 021
Ledende ansatte:			
Jarle Roth*		1 000	1 000
Lars Peder Fensli *		187	187
Morten Henriksen *	300		300
	300	1 187	1 487

* Se note 4 vedrørende rettighet til å kjøpe aksjer.

Note 24

Nærstående parter

Selskapets/konsernets nærstående parter består av datterselskaper, tilknyttede selskaper og medlemmer av styret og toppledelsen.

Transaksjoner med nøkkelpersoner i ledelsen

Medlemmer av styret og ledelsen i selskapet og deres nærmeste slektninger kontrollerer 27,5 % av de stemmeberettigede aksjene i selskapet.

Lån til ledende ansatte (se note 4) utgjorde tNOK 2.624 (2017: tNOK 2.704) pr. 31. desember.

Disse lånene er inkludert i "andre investeringer". Det belastes renter på lån til ledelsen etter en sats som til enhver tid ikke utløser skattepliktig fordel.

I tillegg til vanlig lønn har ledelsen avtale om andre fordeler i form av innskuddsbasert pensjonsordning. (Se note 4).

Transaksjoner med andre nærstående

Transaksjoner mellom selskaper i konsernet og andre nærstående er basert på prinsippene om markedsverdi og armlengdes avstand. Arendals Fossekompagni har i 2018 kjøpt tjenester vedrørende markedshåndtering for tNOK 502 av Markedskraft (tNOK 480 i 2017).

Arendals Fossekompagni hadde i 2018 en gevinst ved valutaautlån til Markedskraft på tNOK 166 (gevinst på tNOK 1.386 i 2017).

NSSL Global Ltd har kjøpt tjenester av Whitehill Design Ltd for til sammen tGBP 2,2 i 2018 (tGBP 1,1 i 2017).

Dette selskapet kontrolleres av ektefellen til daglig leder i NSSL Global Ltd.

Tekna hadde i 2018 et salg av egenproduserte varer til EFD på tCAD 3.632 og til AFK på tCAD 720.

Lån fra AFK mor til selskap i konsernet renteberegnes etter inngått avtale.

Note 25 Endring i lån og kreditter

	Lån med forfall innen 1 år		Lån med forfall senere enn 1 år		Sum gjeld	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Konsern						
Gjeld pr. 1. januar	87 976	59 488	2 026 799	2 147 069	2 114 776	2 206 557
Kontantstrøm	35 912	27 243	-1 350 960	-148 268	-1 315 048	-121 025
Andre endringer uten kontanteffekt	-3 777		982		-2 795	
Valutakurseffekter	1 862	1 245	260	27 998	2 122	29 244
Gjeld per 31 desember	121 974	87 976	677 080	2 026 799	799 054	2 114 776
Morselskapet						
Gjeld pr. 1. januar			1 834 225	1 978 906	1 834 225	1 978 906
Kontantstrøm			-1 339 428	-144 682	-1 339 428	-144 682
Andre endringer uten kontanteffekt			147		147	
Valutakurseffekter			2 914		2 914	
Gjeld pr. 31 desember			497 857	1 834 225	497 857	1 834 225

Note 26 Avviklet virksomhet

Arendals Fossekompagni inngikk 29. september 2017 avtale om å selge eierandelen på 75,16% i Glamox. Regnskapskapstallene fra selskapet er derfor skilt ut på egne linjer i resultat, som "Resultat fra avviklet virksomhet".

Salgsummen for aksjene var på tNOK 2.791.809. Salget medførte en gevinst i morselskapet på tNOK 2.323.477 og i konsernet på tNOK 2.191.816. AFK mottok i tillegg et ekstraordinært utbytte fra Glamox i august 2017 på tNOK 210.452.

Nedenfor gjengis hovedtall fra Glamox resultat og kontantstrøm for 2017.

Resultat	2018	2017
Driftsinntekter		2 436 271
Driftskostnader		2 078 205
Avskrivninger på driftsmidler		42 515
Amortisering av immaterielle eiendeler		33 714
Driftsresultat		281 837
Resultat av finansposter		-7 622
Skattekostnad		-65 047
Gevinst ved salg av Glamox		2 191 816
Resultat fra avviklet virksomhet		2 400 984
Basisresultat pr. aksje (NOK)		1 097
Kontantstrøm fra virksomhet holdt for salg	2018	2017
Netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter		171 115
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		-164 937
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		-386 252
Årets netto kontantstrømmer		-380 074

Note 27 Implementering av IFRS 16

IFRS 16 som omhandler regnskapsmessig behandling av leasing og leie kontrakter trer i kraft 01.01.2019. Det er foretatt en estimering av den regnskapsmessige virkningen ved implementeringen som vises nedenfor.

	Konsern		Mor	
	Estimert verdi	Estimert resultat	Estimert balanseverdi	Estimert resultat
	01.01.2019	effekt 2019	01.01.2019	effekt 2019
Verdi av brukerrettigheten	271 794		7 361	
Leieforpliktelse	271 794		7 361	
Avskrivning		66 493		942
Rente		8 495		240
Leiekostnad (som reverseres)		-69 587		-1 077

Avstemming mellom note 19 og estimert leieforpliktelse iht IFRS 16

	Konsern	Mor
Leieforpliktelse iht note 19 i årsregnskapet for 2018	298 193	8 567
Neddiskontering	-28 524	-1 206
Tillegg for; finansiell lease pr. 31.12.2018	18 501	
Fradrag for kortsiktige avtaler som kostnadsføres som driftskostnad	-2 113	
Fradrag for avtaler med lav verdi som kostnadsføres som driftskostnad	-970	
Valutaomregningsdifferanse	5 208	
Estimert leieforpliktelse pr. 01.01.2019 iht til IFRS 16	290 295	7 361
Finansiell lease i 2018	-18 501	
Økning i forpliktelsen ved innføring av IFRS 16	271 794	7 361

IFRS 16 blir implementert med virkning fra 01.01.2019.

Erklæring fra styrets medlemmer og daglig leder

Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Arendals Fossekompagni ASA, konsern og morselskap, for kalenderåret 2018 og pr. 31. desember 2018 (årsrapporten 2018).

Selskapsregnskapet og konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes pr. 31.12.2018. Årsberetningen for konsern og morselskap er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk Regnskaps-Standard 16 pr. 31.12.2018.

Etter vår beste overbevisning:

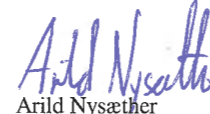
- er årsregnskapet 2018 for konsernet og morselskapet utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder
- gir opplysningene i regnskapet et rettviseende bilde av konsernets og morselskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet pr. 31. desember 2018
- gir årsberetningen for konsernet og morselskapet en rettviseende oversikt over
  - utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og morselskapet
  - de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet og selskapet står overfor

Froland, 26. mars 2019

Øyvind Brøymer
Styrets leder

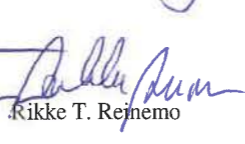

Morten Bergesen
Styrets nestleder

Didrik Vigsnes

Arild Nysæther

Kristine Landmark

Heidi Marie Petersen

Rikke T. Rejnemo

Jarle Roth
Konsernsjef

Til generalforsamlingen i Arendals Fossekompagni ASA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Arendals Fossekompagni ASAs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Arendals Fossekompagni ASA per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Arendals Fossekompagni ASA per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen
---------------------------------	---

Inntektsføring av tilvirkningskontrakter

Inntekter fra tilvirkningskontrakter (løpende avregning) utgjorde i 2018 tnok Vi har gjennomgått et utvalg kontrakter og vurdert regnskapsføringen mot konsernets regnskapsprinsipper

PricewaterhouseCoopers AS, Kystveien 14, NO-4841 Arendal
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

1 888 636 noe som utgjør ca 39% av sum driftsinntekter. For beregning av inntekter fra tilvirkningskontrakter benyttes løpende avregnings metode basert på forventet sluttresultat og kontraktens fullføringsgrad. Vurdering av totale, estimerte kostnader, herunder eventuelle tvistesaker, samt inntekter og kontraktens fullføringsgrad oppdateres regelmessig.

Inntekter fra tilvirkningskontrakter er et sentralt forhold ved revisjonen av flere grunner. For det første har konsernet et stort omfang av tilvirkningskontrakter, prosjektene kan løpe over lengre tid, og beregningen av totale prosjektkostnader og fullføringsgrad kan være kompleks og preget av skjønn. Videre påvirker ledelsens bruk av skjønn i denne sammenheng en rekke poster i regnskapet, herunder inntekter, kostnader, kundefordringer, leverandørgjeld, avsetninger og skatt.

Note 13 og regnskapsprinsippene inneholder mer informasjon om konsernets prosjekter og ledelsens vurderinger og måling av disse.

Verdsettelse av goodwill og immaterielle eiendeler

Arendals Fossekompani hadde i 2018 balanseført goodwill og immaterielle eiendeler (eksklusiv konsesjoner) med tno 752 293, noe som utgjør i overkant av 1/8 av verdiene i balansen. Goodwill og immaterielle eiendeler med ubestemt

og IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder. Vi fant at regnskapsføringen skjer i henhold til betingelser i kontraktene og at prinsippene for inntektsføring er i tråd med retningslinjene i IFRS 15.

Konsernet har etablert kontroller som skal sikre forventningsrette estimater på totale kostnader, under hensyn til eventuelle tvistesaker, inntekter og beregning av kontraktens fullføringsgrad. Kontrollene er etablert på uliknivåer i organisasjonen og består blant annet av periodiske møter for gjennomgang av utestående prosjekter. Vi har gjennom møter med ledelsen og prosjektledere, samt gjennomgang av relevant dokumentasjon, verifisert at relevante kontroller er implementert.

Fastsettelse av prognose for kostnader og beregning av fullføringsgrad innebærer utøvelse av skjønn. Vi har foretatt handlinger for å vurdere om skjønnet som utvises anses rimelig. For å utfordre ledelsens bruk av skjønn har vi blant annet utført følgende:

- Intervjuet og utfordret prosjektledere og ledelsen på forutsetningene i deres estimater.
- Kontrollert påløpte kostnader og timer mot budsjetterte kostnader og timer.
- Gjennomgått et utvalg avsluttede prosjekter og sammenlignet faktisk resultat mot budsjett eller prognose.
- Vurdert fremdriften i pågående prosjekter mot hva som er innregnet i regnskapet.

Resultatet av vår testing viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i sine estimater.

Vi har gjennomgått noteopplysninger om dette temaet og funnet at den ikke inneholdt feil av betydning.

Vi har innhentet og lest gjennom ledelsens nedskrivningsvurdering knyttet til goodwill og immaterielle eiendeler. Våre handlinger inkluderte vurdering av verdsettelsesmetode og rimeligheten av nøkkelforutsetninger som vi baserte på vår kjennskap til virksomheten og bransje. Vi foretok også kontroll av

(2)

levetid testes for verdifall hvert år. Øvrige immaterielle eiendeler testes for verdifall dersom det foreligger indikasjoner på verdifall.

Goodwill allokteres til kontantgenererende enheter basert på konsernets driftssegmenter. Segmentene er sammenfallende med det enkelte underkonsern. Ved testing for verdifall sammenlignes balanseført verdi med gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp beregnes med grunnlag i bruksverdi.

Pr. 31. desember 2018 viste ledelsens beregninger at bokført verdi av immaterielle eiendeler var høyere enn gjenvinnbart beløp for en kontantgenererende enhet. Verdien av immaterielle eiendeler ble nedskrevet til gjenvinnbart beløp. For øvrige kontantgenererende enheter var gjenvinnbart beløp vurdert å være høyere enn bokført verdi av goodwill og immaterielle eiendeler, og det var dermed ikke grunnlag for nedskrivning.

Vi fokuserte på dette området fordi goodwill og immaterielle eiendeler utgjør en betydelig andel av konsernets totale eiendeler og beregning av bruksverdi innebærer vesentlig bruk av skjønn.

Vi viser til note 6 i årsregnskapet for en nærmere beskrivelse av goodwill og immaterielle eiendeler og verdsettelse av disse postene.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

data benyttet i modellen mot underliggende dokumentasjon.

Basert på våre handlinger fant vi at verdsettelsesmetode og forutsetninger var rimelige og konsistente med vår kjennskap til virksomheten og bransje. Vi fant ikke avvik av betydning når vi testet data benyttet i modellen mot underliggende dokumentasjon.

Forøvrig observerte vi at verdien av goodwill og immaterielle eiendeler knyttet til enkelte underkonsern er sensitiv for endringer i mindre forutsetninger knyttet til kontantstrømmene.

Til sist vurderte vi noteopplysninger knyttet til verdsettelsen og fant at opplysningene beskrev ledelsens verdsettelse av goodwill og immaterielle eiendeler på en tilfredsstillende måte og opplysningene ikke inneholdt feil av betydning.

(3)

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

(4)

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Arendal, 26. mars 2019

PricewaterhouseCoopers AS

Lars Ole Lindal

Statsautorisert revisor

(5)

Eierstyring og selskapsledelse i Arendals Fossekompani

Vedtatt av styret 17. august 2006 (sist revidert 26. mars 2019)

ARENDALES FOSSEKOMPANI er et industrielt investeringsselskap som med basis i lokal kraftproduksjon utvikler selskaper med internasjonalt potensial. Vi utøver langsiktig, aktivt og ansvarlig eierskap og forener industriell kompetanse med finansiell styrke. Konsernet har desentralisert styringsmodell, men er pådriver for driftsforbedringer og strategisk utvikling. Dette skaper verdier for aksjonærer, medarbeidere, kunder og samfunnet. God eierstyring og selskapsledelse skal sikre dette.

ARENDALES FOSSEKOMPANI er notert på Oslo Børs og er underlagt norsk verdipapirlovgivning og børsreglement.

Konsernets retningslinjer

Følgende elementer er bærende i ARENDALS FOSSEKOMPANIs retningslinjer innenfor området eierstyring og selskapsledelse:

- ARENDALES FOSSEKOMPANI skal føre en åpen, pålitelig og relevant kommunikasjon med omverdenen om selskapets virksomhet og forhold knyttet til eierstyring og selskapsledelse.
- ARENDALES FOSSEKOMPANI skal ha et styre som er selvstendig og uavhengig av konsernets ledelse.
- Det skal legges vekt på at det ikke foreligger interessekonflikter mellom eiere, styret og administrasjonen.
- ARENDALES FOSSEKOMPANI skal ha en klar arbeidsdeling mellom styret og administrasjonen.
- Alle aksjonærer skal behandles likt.

Norsk anbefaling

Nedenfor gjennomgås hvert enkelt punkt i den norske anbefalingen. Det redegjøres for ARENDALS FOSSEKOMPANIs etterlevelse, samt for avvik i forhold til anbefalingen. For fullstendig oversikt over anbefalingen med kommentarer se Oslo Børs: <http://www.nues.no>

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Konsernet har utarbeidet en egen policy for eierstyring og selskapsledelse, og styret har besluttet at *Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse* skal følges.

Styret har utarbeidet dokumentet «Verdigrunnlag og etiske retningslinjer», som bl.a. omhandler habilitet, korrupsjon og diskriminering, samt medarbeideres handel med verdipapirer.

2. Virksomhet

Arendals Fossekompani ASA har til formål gjennom egen produksjon, deltagelse i utbygging, kjøp og leie, å nyttiggjøre eller omsette elektrisk kraft, samt å delta direkte eller indirekte i annen industriell virksomhet eller forretningsforetak, herunder investeringer i fast eiendom.

Ovennevnte fremgår av selskapets vedtekter § 1. Vedtektene er tilgjengelig på selskapets hjemmeside: <https://arendalsfossekompani.no/>.

Arendals Fossekompani har en betydelig finansiell kapasitet. Investeringsporteføljen vil til enhver tid

dels bestå av langsiktige og aktive eierengasjementer, dels av likviditetsforvaltning. Likviditetsforvaltningen vil hovedsakelig bestå av børsnoterte aksjer og obligasjoner. Aksjporteføljen skal i det vesentlige bestå av et begrenset antall større investeringer. Til grunn for investeringsstrategien ligger en tro på at et langsiktig, aktivt eierengasjement over tid gir størst avkastning, hensyntatt risiko.

3. Selskapskapital og utbytte

Egenkapital

Konsernets bokførte egenkapital 31.12.18 var på MNOK 3.182 hvilket utgjorde 53,5 % av totalkapitalen. Den reelle egenkapital er vesentlig høyere og selskapet er meget solid. Styret vurderer til enhver tid selskapets behov for soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Utbyttepolitikk

AFK skal betale et utbytte som reflekterer selskapets langsiktige strategi, økonomiske stilling og investeringskapasitet. Det skal være et årlig utbytte som over tid skal sikre eierne en konkurransedyktig avkastning.

Fra 1. juli 2013 er det adgang for generalforsamlingen til å gi styret fullmakt til å dele ut utbytte på grunnlag av det årsregnskapet som er godkjent. Forslag om slik fullmakt bør begrunnes.

Kapitalforhøyelse

Det foreligger ikke emisjonsfullmakter gitt til styret. Siste kapitalutvidelse fant sted i 2012, ved at aksjekapitalen ble forhøyet med NOK 201.582.900 til NOK 223.981.000 ved overføring fra fond.

Kjøp av egne aksjer

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe opp til 10 % av egne aksjer. På den ordinære generalforsamlingen 26. april 2018 fikk styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer, innenfor en totalramme på 7,7 %. Styrets erverv av egne aksjer kan etter denne fullmakten bare skje mellom en minstepris på NOK 100,- og en høyeste pris på NOK 5.000,- pr aksje.

Konsernet eier pr. 31.12.2018 til sammen 50.852 aksjer, eller 2,3 % av samlede aksjer i eget selskap. Aksjene kan disponeres fritt. Fullmakten gjelder til ordinær generalforsamling 2019.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Aksjeklasse

Konsernets aksjer består kun av A-aksjer. I henhold til selskapets vedtekter § 11, kan ingen aksjeeier personlig eller ved fullmakt avgi stemme for mer enn en fjerdedel av det samlede antall aksjer. Aksjer som overdras til nye eiere gir ikke stemmerett før overdragelsen er godkjent av styret. Alle aksjer har lik rett.

Transaksjoner i egne aksjer

Styret vil praktisere fullmakten til erverv av egne aksjer på en slik måte at ervervet skjer til markedskurs. Eventuell avhendelse av ervervede aksjer vil tilsvarende skje til markedskurs.

Transaksjoner med nærstående

I løpet av 2018 ikke har forekommet transaksjoner mellom selskapet og aksjeeier, styremedlem, ledende ansatte eller nærstående av disse som kan betegnes som *ikke uvesentlige transaksjoner*. Se for øvrig note 24 i årsrapporten.

Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte

Dersom styremedlemmer eller ledende ansatte har direkte eller indirekte vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet, skal vedkommende opplyse om dette før saken behandles og heller ikke delta i behandlingen.

5. Omsettelighet

Gjeldende norsk konsesjonslovgivning tilsier bl.a. at en aksjonær som erverver mer enn 20 % av totalt antall aksjer må søke konsesjon. Loven krever at styret godkjenner slike erverv. Videre er det flere andre bestemmelser i konsesjonslovgivningen som kan medføre at erverv av selskapets aksjer kan ha konsekvenser for så vel selskapet selv som for øvrige aksjonærer. Selskapet har derfor funnet det nødvendig å ha mulighet for å nekte godkjennelse av aksjeerverv. I henhold til vedtektenes § 7 er derfor erverv ved overdragelse betinget av styrets samtykke. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.

6. Generalforsamling

Innkalling

Ordinær generalforsamling avholdes så tidlig som det er praktisk mulig etter avsluttet regnskapsår, normalt i april eller mai.

Innkalling med tilhørende saksdokumenter vil være tilgjengelig på selskapets hjemmeside senest 21 dager før generalforsamlingen. Innkalling, uten saksdokumenter, vil bli sendt skriftlig til alle aksjeeiere med kjent oppholdssted. Det legges vekt på at saksdokumentene, som også inneholder forslag til valg av styremedlemmer, inneholder all nødvendig informasjon slik at aksjonærene kan ta stilling til alle saker som skal behandles. Selskapets vedtekter tillater påmelding inntil to dager før generalforsamlingen.

Finanskalender blir offentliggjort på internett.

Deltagelse

Påmeldingen skjer via skriftlig tilbakemelding eller internett. Styret ønsker å legge forholdene til rette slik at flest mulig av aksjeeierne gis anledning til å delta. Aksjonærer som ikke kan møte, blir oppfordret til å stille med fullmektig. På generalforsamlingen deltar representanter fra styret, og revisor. Fra administrasjonen deltar konsernsjef og finansdirektør.

Dagsorden og gjennomføring

Dagsorden fastsettes av styret, hvor hovedpunktene følger av vedtektenes § 10. I henhold til § 10 velger generalforsamlingen møteleder.

7. Valgkomité

Selskapet har valgkomité med tre medlemmer.

Forslag til valg av styremedlemmer blir kunngjort sammen med innkallelse til generalforsamling. Forslag om andre kandidater vil kunne fremsettes før og under generalforsamlingen.

8. Styre – sammensetning og uavhengighet

Styret består av syv medlemmer, og har i dag følgende sammensetning: Morten Bergesen, Øyvinn A. Brøymer (styrets leder), Arild Nysæther, Heidi Marie Petersen, Didrik Vigsnaes, Rikke Reinemo og Kristine Landmark, alle aksjonærvalgte. Opplysninger om deltagelse på styremøter fremgår av note 4 til årsrapporten. Opplysninger om styremedlemmers kompetanse og uavhengighet fremgår av etterfølgende avsnitt.

Valg av styre

Generalforsamlingen velger de syv representantene til styret. Enkeltaksjonærer eller flere aksjonærer i fellesskap kan fremme forslag på kandidater til valgkomiteen i forkant av valget. Forslag som foreligger før innkalling til generalforsamling sendes aksjonærene og legges ut på selskapets hjemmeside på internett. Vedtak om styrets sammensetning skjer ved simpelt flertall.

Medlemmene velges for to år av gangen med mulighet for gjenvalg. Tilnærmet halvparten av styremedlemmene velges det enkelte år.

Styrets sammensetning og kompetanse

Det legges vekt på at det samlede styret skal ha kompetanse innen styrearbeid og selskapets hovedvirksomhet. Ifølge selskapets vedtekter skal antall styremedlemmer være mellom fem og syv. I øyeblikket består styret av syv medlemmer. Konsernsjefen er ikke styremedlem.

Styret velges for to år av gangen, og det velger selv sin leder. Øyvinn A. Brøymer er valgt til styrets leder.

Endringer i styret i 2018

I ordinær generalforsamling i april ble Didrik Vigsnaes gjenvalgt som styremedlem, i tillegg til at Kristine Landmark og Rikke Reinemo ble valgt som nye styremedlemmer.

Styrets uavhengighet

Alle aksjonærvalgte styremedlemmer anses som selvstendige og uavhengige av konsernets administrative ledelse. Tilsvarende gjelder i forhold til vesentlige forretningsforbindelser. Morten Bergesen, Erik Must (styremedlem Arild Nysæther er administrerende direktør i Must Invest AS) og Kjell Chr Ulrichsen (Didrik Vignæs er administrerende direktør i Vicama AS som igjen er største eier i Ulefoss Invest AS) hadde ved årsskiftet alle direkte, indirekte eller ved nærstående hver ca. 26 % eierandel i selskapet.

Det blir lagt vekt på at det ikke skal foreligge interessekonflikter mellom eiere, styret, administrasjonen og selskapets øvrige interesser.

Styremedlemmenes aksjeeie

I tillegg til de tre hovedaksjonærens styrerepresentanters forannevnte aksjeeie, eide pr 31.12.18 Øyvinn A. Brøymer 30.126 aksjer og Heidi M. Petersen 459 aksjer, enten personlig eller gjennom heleide selskaper.

Avvik fra anbefalingen: Styrets leder velges i henhold til vedtektenes § 4 av styret.

9. Styrets arbeid

Styrets oppgaver

Styret vedtar konsernets strategi, utfører nødvendige kontrollfunksjoner og sikrer at konsernet er tilfredsstillende ledet og organisert. Styret setter mål for finansiell struktur og vedtar selskapets planer og budsjetter.

Styreinstruks

Instruksen omfatter følgende punkter: Styrets rolle, styrets oppgaver, konsernsjefens oppgaver, konsernsjefens plikter overfor styret, styrets saksbehandling, innkalling og krav om styrebehandling mv., beslutningsdyktighet, styreprotokoll, inhabilitet og taushetsplikt. Styret kan i enkelt saker vedta å fravike instruks.

Instruks for daglig ledelse

Det er gjennomført en klar arbeidsdeling mellom styret og daglig ledelse. Styreleder har ansvaret for at styrearbeidet gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til de oppgaver styret har. Konsernsjefen har ansvaret for selskapets operative ledelse. Konsernsjefens arbeidsoppgaver fremgår av stillingsinstruks.

Møteinncalling og møtebehandling

Styret har en årlig plan med fastlagte tema for styremøtene.

Normalt avholdes det 6–8 møter. I tillegg blir det innkalt til ekstra møter etter behov. I 2018 ble det avholdt 11 styremøter.

Alle styrets medlemmer mottar regelmessig informasjon om selskapets operasjonelle og finansielle utvikling i god tid før de fastsatte styremøtene. I tillegg mottar styremedlemmene månedlige driftsrapporter. Selskapets forretningsplan, strategi og risiko er regelmessig gjenstand for gjennomgang og vurdering av styret.

Den endelige agendaen for styremøtet blir besluttet i samråd mellom konsernsjefen og styrets leder. På styremøtene deltar foruten styremedlemmene selv konsernsjefen. Øvrige deltakere blir innkalt etter behov.

Taushetsplikt – kommunikasjon mellom styret og aksjonærer

Styrets forhandlinger og protokoller er i prinsippet konfidensielle med mindre styret bestemmer noe annet eller at det er åpenbart at det ikke er behov for slik behandling.

Habilitet

Styret forholder seg til reglene om inhabilitet slik de fremgår av ASAL § 6–27 og i styrets egen instruks. I 2017 var det ingen saker hvor styremedlemmer måtte avstå fra behandlingen av en sak på grunn av inhabilitet. Jfr. også foranstående avsnitt 4, *Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte*.

Bruk av styrekomitéer

Konsernet har oppnevnt et revisjonsutvalg, bestående av medlemmer fra styret og administrasjonen. Det er videre oppnevnt en kompensasjonskomité med medlemmer fra styret.

Styrets egenevaluering

Styret foretar en årlig egenevaluering. Denne vil ta utgangspunkt i virksomheten og styrets arbeid, arbeidsform og samspill. I denne forbindelse vurderer også styret seg selv i forhold til eierstyring og selskapsledelse

10. Risiko- og internkontroll

Konsernet har ingen egen avdeling for internrevisjon. Regnskapskontrollen blir ivaretatt gjennom forskjellige former for arbeidsdeling, retningslinjer og godkjennelsesrutiner. Styret foretar en årlig gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og internkontroll og mottar i tillegg en rapport fra revisor som omhandler dette. Styret behandler årlig selskapets verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samsfunnsansvar, samt kontrollerer hvordan dette etterleves.

Regnskapsrapporteringsprosessen i foretaket og konsernet

Styret mottar månedlige økonomirapporter hvor konsernets, selskapets og alle datterselskapenes økonomiske og finansielle resultater kommenteres. Hvert kvartal utarbeides omfattende rapporter som også kommenterer den finansielle status på alle nivåer i konsernet.

Økonomiavdeling analyserer foretakets resultat og balanse i forbindelse med månedsrapporteringen. Hvert kvartal gjennomføres en detaljert avstemming av balanse og resultatposter i henhold til en på forhånd definert plan. Vesentlige og risikoutsatte balanseposter verddivurderes. Store og uvanlige transaksjoner gjennomgås. Alle utførte kontrollhandlinger dokumenteres. De vesentlige datterselskapene (se note 1 Segmentrapportering) gjennomfører lignende rutiner ved sin regnskapsrapportering til konsernet.

Infor-PM benyttes til konsolidering. Dette er en webbasert database levert av Infor. Datterselskapene rapporterer sine tall til databasen over internett. Økonomiavdelingene i datterselskapene er ansvarlige for kvaliteten av rapporterte data ved kvartals og månedsrapporteringene. I årsoppgjøret blir rapporterte data kvalitetssikret av selskapenes revisor. Datterselskapet EFD benytter også Infor-PM til sin konsolidering. De øvrige datterselskapene benytter regneark til konsolidering.

Revisjonsutvalget (se ovenfor) gjennomfører og dokumenterer en detaljert gjennomgang av kvartals- og

årsrapporter i forkant av styrets gjennomgang. Protokoll og dokumentasjon fra møtene er tilgjengelig for styret.

11. Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse. Generalforsamlingen i 2018 fastsatte styrets godtgjørelse med virkning fra april 2018 til NOK 470.000 for styrets leder og NOK 280.000 for øvrige styremedlemmer. Arild Nysæther mottok GBP 22.500 for styreverv i NSSL og Morten Bergesen mottok EUR 15.000 for styreverv i Cogen Energia España.

Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller lignende. Ingen av styrets aksjonærvalgte medlemmer har oppgaver for selskapet utover styreverv.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Lederlønnserklæringen er et eget saksdokument til generalforsamlingen.

Retningslinjer

Konsernsjefens betingelser fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en grundig vurdering av lønn og annen godtgjørelse til adm. direktør. Basert på oppnådde resultater kan styret årlig tildele adm. direktør bonus.

Vurderingen baserer seg på markedsundersøkelser for tilsvarende stillinger. Betingelsene for øvrige ledere og ansatte i morselskapet fastsettes av adm. direktør med orientering til styrets formann. Betingelser for ledere i datterselskaper fastsettes av respektive selskaps styre.

Styrets holdninger når det gjelder godtgjørelse til ledende ansatte er at de skal være konkurransedyktige. Retningslinjer legges frem for generalforsamlingen til orientering.

Resultatavhengig godtgjørelse

Ledende ansatte i morselskapet har normale resultatavhengige bonusordninger. I datterselskaper er det avtalefestet resultatavhengig godtgjørelse i varierende grad, knyttet til den løpende resultatutvikling.

Betingelser

Betingelsene er beskrevet i note 4 i årsrapporten.

13. Informasjon og kommunikasjon

Årsregnskap og årsberetning – periodisk rapportering

Konsernet legger normalt frem et foreløpig årsregnskap i februar. Fullstendig regnskap sammen med årsberetning og årsrapport legges ut på selskapets internettsider i mars/april. Ut over dette rapporteres regnskapstall kvartalsvis. Selskapets finanskalender gjøres kjent gjennom selskapets internettsider.

Annen markedsinformasjon

Konsernet anser det som viktig å informere eiere og investorer om konsernets utvikling og økonomiske og finansielle status. Det blir lagt vekt på at informasjonen er lik og samtidig til aksjemarkedet. I samtale med aksjonærer og analytikere skal varsomhetsprinsippet i forhold til forfordeling av informasjon legges til grunn.

14. Overtagelse

På bakgrunn av selskapets nåværende aksjonærstruktur anses de beskrevne forhold vedrørende overtagelse lite aktuelle.

15. Revisor

Revisors forhold til styret

Revisor står til disposisjon for styret og deltar i styremøter ved behov. Revisor deltar i møter med revisjonskomitéen og under styrets behandling av årsregnskapet. Styret blir i den forbindelse orientert om årsregnskapet og saker som opptar revisor spesielt, herunder eventuelle uenigheter mellom revisor og administrasjonen.

Styret avholder årlige møter med revisor hvor det gjennomgår en rapport fra revisor som omhandler selskapets regnskapsprinsipper, risikoområder og interne kontrollrutiner.

Revisors forhold til administrasjonen

Konsernet har styrebehandlet retningslinjer for det forretningsmessige forholdet mellom revisor og konsernet.

Revisors honorar er i årsregnskapet fordelt på revisjon og rådgivning.

På Generalforsamlingen i 2018 ble PWC valgt som ny revisor. I tillegg til ordinær revisjon har selskapet utført rådgivning innen områdene regnskap, skatt og rapportering til NVE. Styret vurderer løpende om revisor i tilstrekkelig grad utøver en tilfredsstillende kontrollfunksjon.

FINANSIELLE HOVEDTALL

Konsern		2018	2017	2016	2015*	2014*
(1 000 NOK)						
Driftsinntekter		4 905 525	4 426 873	4 014 480	3 587 251	2 828 569
Driftskostnader		4 644 117	4 161 851	3 774 095	3 263 956	2 692 367
EBITDA	10)	501 035	487 630	448 485	503 200	310 435
Driftsresultat		261 408	265 022	240 385	323 295	136 202
Finansresultat		17 765	-72 358	139 891	52 503	-18 617
Andel resultat fra tilknyttede selskap		-3 061	-6 329	-5 065	-768	-39 860
Resultat før skatt		276 112	186 335	375 211	375 030	77 725
Skatt		-135 376	-87 812	-74 395	-82 997	-25 036
Minoritetens andel av resultatet		-28 407	-84 859	-91 714	-97 307	-57 054
Resultat fra videreført virksomhet		140 735	98 523	300 816	292 033	52 689
Resultat fra avviklet virksomhet		0	2 400 984	174 833	199 332	172 219
Årsresultat		140 735	2 499 507	475 649	491 365	224 908
Totalresultat		762 375	2 774 555	355 972	672 797	215 474

NØKKELTALL

Konsern		2018	2017	2016	2015*	2014*
Egenkapitalrentabilitet	1) %	3,7	2,6	15,1	17,5	8,2
Totalrentabilitet	2) %	4,6	3,3	8,5	9,6	5,7
Brutto driftsmargin	3) %	7,8	8,4	11,6	14,2	12,0
Netto driftsmargin	4) %	5,3	6,0	7,3	9,8	7,2
Brutto fortjenestemargin	5) %	5,6	4,2	9,2	10,6	6,2
Egenkapitalandel	6) %	53,5	51,4	40,9	40,0	36,1
NIBD (tNOK)	7)	101 488	104 798	1 914 898	1 676 092	1 950 547
Likviditetsgrad 1	8)	2,1	3,4	2,2	1,9	2,0
Resultat pr. aksje	9) kr	51,35	1103,44	174,73	176,54	73,34
Utbytte pr. aksje	kr	56,00	659,00	515,00	96,00	93,00
Gj. snitts årsprod. siste 10 år (GwH)		502	500	500	504	490

* Glamox er tatt ut for å få sammenlignbare tall.

Definisjoner:

- Egenkapitalrentabilitet=
Resultat minus skattekostnader dividert med gjennomsnittlig egenkapital.
- Totalrentabilitet=
Resultat + rentekostnader dividert med gjennomsnittlig total kapital.
- Brutto driftsmargin=
Driftsresultat + ordinære avskrivninger i prosent av netto driftsinntekter.
- Netto driftsmargin=
Driftsresultat i prosent av netto driftsinntekter.
- Brutto fortjenestemargin=
Resultat dividert med netto driftsinntekter.
- Egenkapitalandel=
Egenkapital dividert med total kapital.
- NIBD - Netto rentebærende gjeld =
Rentebærende gjeld - rentebærende fordringer - kontanter
- Likviditetsgrad 1=
Omløpsmidler dividert med kortsiktige forpliktelsler
- Resultat pr. aksje (EPS)=
Resultat etter skatt dividert med gjennomsnittlig antall utestående aksjer, fullt utvannet.
- EBITDA - Inntekter før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger =
Sum driftsinntekter - Sum driftskostnader

GENERALFORSAMLING

vil bli avholdt torsdag den 25. april 2019 kl. 16.00 på Hotel Continental - Stortingsgaten 24/26 - Oslo.

Aksjonærer som ønsker å delta på generalforsamlingen eller la seg representere ved fullmektig, må melde dette skriftlig til selskapet innen to dager før generalforsamlingen. Jfr. vedtektenes § 9.

UTBYTTE FOR 2018

Utbytte for 2018 vil, med forbehold om generalforsamlingens godkjenning, bli betalt med kr 56 pr. aksje. Aksjene noteres eksklusive utbytte fra og med 26. april 2019.

Forventet utdeling av utbyttet vil være den 9. mai. Vi ber Dem melde eventuell adresseforandring til: DnB NOR Bank ASA, Verdipapirservice, Stranden 21, 0021 OSLO

RISK-BELØP

Alternativ inngangsverdi pr. 1.1.1992:	kr 274,76
Risk-beløp pr. 1.1.1993:	kr 0,00
Risk-beløp pr. 1.1.1994:	kr -1,53
Risk-beløp pr. 1.1.1995:	kr 5,23
Risk-beløp pr. 1.1.1996:	kr 17,66
Risk-beløp pr. 1.1.1997:	kr 11,37
Risk-beløp pr. 1.1.1998:	kr 57,99
Risk-beløp pr. 1.1.1999:	kr 13,78
Risk-beløp pr. 1.1.2000:	kr 20,05
Risk-beløp pr. 1.1.2001:	kr 16,25
Risk-beløp pr. 1.1.2002:	kr 10,13
Risk-beløp pr. 1.1.2003:	kr -4,52
Risk-beløp pr. 1.1.2004:	kr -22,29
Risk-beløp pr. 1.1.2005:	kr -26,39
Risk-beløp pr. 1.1.2006:	kr -37,37

